Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034

Bolimów, 2026

Zamawiający:
Miasto i Gmina Bolimów
ul. Łowicka 9
99-417 Bolimów

Wykonawca:
Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów:
Kierownik Projektu – Karolina Drzewiecka
Konsultant – Joanna Kaszubska
Analityk – Urszula Ratajczyk

Spis treści

Wykaz skrótów 6

1. Wstęp 9

1.1. Regulacje prawne 9

1.2. Przebieg prac w ramach opracowania Programu 9

2. Streszczenie 10

3. Efekty realizacji dotychczasowego programu 13

4. Charakterystyka gminy 17

4.1. Położenie administracyjne 17

4.2. Położenie geograficzne 18

4.3. Zagospodarowanie przestrzenne 20

4.4. Infrastruktura techniczna 20

4.4.1. Transport 20

4.4.1.1. Drogi 20

4.4.1.2. Drogi dla rowerów 23

4.4.1.3. Kolej i lotnictwo 25

4.4.2. Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło 25

4.4.3. Infrastruktura zaopatrzenia w energię elektryczną 25

4.4.4. Infrastruktura zaopatrzenia w gaz 26

5. Ocena stanu środowiska 26

5.1. Obszary przyszłej interwencji 26

5.1.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza 26

5.1.1.1 Klimat 26

5.1.1.2 Jakość powietrza 28

5.1.1.3 Analiza SWOT 37

5.1.2. Zagrożenia hałasem 37

5.1.2.1 Analiza SWOT 43

5.1.3 Pola elektromagnetyczne 44

5.1.3.1 Analiza SWOT 45
5.1.4 Gospodarowanie wodami 45
5.1.4.1. Charakterystyka wód zlokalizowanych na terenie gminy 45
5.1.4.2. Jednolite części wód powierzchniowych 46
5.1.4.3. Zagrożenie i ryzyko powodziowe 50
5.1.4.4. Jednolite części wód podziemnych 54
5.1.4.5. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych 56
5.1.4.6. Zagrożenia mogące wpłynąć na jakość wód powierzchniowych i podziemnych 57
5.1.4.7. Zagrożenie suszą 58
5.1.4.8 Analiza SWOT 65
5.1.5 Gospodarka wodno-ściekowa 66
5.1.5.1. Infrastruktura wodociągowa 66
5.1.5.2. Infrastruktura kanalizacyjna 67
5.1.5.3 Analiza SWOT 68
5.1.6 Zasoby geologiczne 69
5.1.6.1 Analiza SWOT 73
5.1.7 Gleby 73
5.1.7.1 Analiza SWOT 76
5.1.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 76
5.1.8.1 Analiza SWOT 80
5.1.9 Zasoby przyrodnicze 80
5.1.9.1 Analiza SWOT 101
5.1.10 Zagrożenia poważnymi awariami 101
5.1.10.1 Analiza SWOT 102
5.2 Zagadnienia horyzontalne 103
5.2.1 Adaptacja do zmian klimatu 103
5.2.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska 105
5.2.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe 106

5.2.4 Monitoring środowiska 107
6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie 108
6.1 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska 108
6.2 Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem 116
6.3 Instrumenty realizacji programu 123
7. System realizacji programu ochrony środowiska 124
7.1 Zarządzanie ochroną środowiska w gminie 124
7.2 Monitoring programu ochrony środowiska 124
8. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi 126
Spis tabel i rysunków 149

Wykaz skrótów

AOT40 – suma różnic pomiędzy stężeniem średnim jednogodzinnym wyrażonym w µg/m^3 a wartością 80 µg/m^3, dla każdej godziny w ciągu doby pomiędzy godziną 8:00 a 20:00 czasu środkowoeuropejskiego CET, dla której stężenie jest większe niż 80 µg/m^3
As – arsen
B(a)P – benzo(a)piren
BDL – Bank Danych Lokalnych
BDO – Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami
C_6H_6 – Benzen
Cd – Kadm
CO – Tlenek węgla
CO_2 – Dwutlenek węgla
c.o. – centralne ogrzewanie
CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
c.w.u. – ciepła woda użytkowa
dB – decybel
DK – Droga krajowa
DW – Droga wojewódzka
Dz. U. – Dziennik Ustaw
EWG – Europejska Wspólnota Gospodarcza
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR – Generalny Pomiar Ruchu
GUS – Główny Urząd Statystyczny
GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
Hz – herc
IIaPGW – Druga aktualizacja planu gospodarowania wodami
IMGW-PIB – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy
JCW – Jednolite Części Wód
JCWP – Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWPd – Jednolite Części Wód Podziemnych
KPGO 2028 – Krajowy plan gospodarki odpadami 2028
KPO – Krajowy Plan Odbudowy
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
kV – kilowolt
kWh – kilowatogodzina
L_{AeqD} – równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 22:00)
L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)
L_{DWN} – oznacza długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia (rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 do godz. 18:00), pory wieczoru (rozumianej jako przedział czasu od godz. 18:00 do godz. 22:00) oraz pory nocy (rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)
L_N – oznacza długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku (rozumianych jako przedział czasu od godz. 22:00 do godz. 6:00)
ŁODR – Łódzki Oddział Doradztwa Rolniczego
MD – monitoring diagnostyczny
Mg – megagram
MO – monitoring operacyjny
M.P. – Monitor Polski
m p.p.t. – metry pod poziomem terenu
MPZP – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

MWP – Monitoring wód podziemnych
MZP – Mapa zagrożenia powodziowego
Ni – Nikiel
NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
NO_2 – Dwutlenek azotu
NO_x – Tlenki azotu
n.p.m. – Nad poziomem morza
NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021.
O_2 – Tlen
O_3 – Ozon
OG – Obszar górniczy
OSP – Ochotnicza Straż Pożarna
OUG – Okręgowy Urząd Górniczy
OWO – Ogólny węgiel organiczny
OZE – Odnawialne źródła energii
Pb – Ołów
PCB – polichlorowane bifenyle
PEM – pole elektromagnetyczne
PIG-PIB – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PKP – Polskie Koleje Państwowe
PM – (z ang. particulate matter) pył zawieszony
PM1 – mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek, których średnica nie przekracza 1 mikrometra
PM10 – mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek, których średnica nie przekracza 10 mikrometrów
PM2,5 – mieszanina zawieszonych w powietrzu cząsteczek, których średnica nie jest większa niż 2,5 mikrometra
PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
POH – Program Ochrony Środowiska przed hałasem
POŚ – Program Ochrony Środowiska
PPK – Punkt pomiarowo-kontrolny
PSZOK – Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PVC – polichlorek winylu
RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW – Ramowa Dyrektywa Wodna
RWMŚ – Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW – Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SDRR – średni dobowy ruch roczny
SI2PEM – system informatyczny, który gromadzi dostępne wyniki pomiarów PEM w środowisku wraz z informacjami na temat lokalizacji
SO_2 – Dwutlenek siarki
SOPO – System Osłony Przeciwosuwiskowej
SPA – Strategiczny Plan Adaptacji
SPA2020 – Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
SUW – Stacja Uzdatniania Wody
SWOT – metoda analizy, której nazwa została utworzona z pierwszych liter wyrazów: S – strengths (silne strony, atuty), W – weaknesses (słabe strony), O – opportunities (szanse), T – threats (zagrożenia)
UE – Unia Europejska
u.p.o.ś. – ustawa – Prawo Ochrony Środowiska
WE – Wspólnota Europejska
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WGS84 – (z ang. World Geodetic System 1984) globalny geodezyjny układ odniesienia, który definiuje wielkość, kształt i pole grawitacyjne Ziemi
WHO – (ang. World Health Organization) – Światowa Organizacja Zdrowia
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

ZPO – zapobieganie powstawaniu odpadów
ZDR – Zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej
ZZR – Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

1. Wstęp

1.1. Regulacje prawne

Programy ochrony środowiska są jednym z narzędzi prowadzenia polityki środowiska. Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.) polityka ochrony środowiska to zespół działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Polityka ochrony środowiska jest prowadzona na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, a także za pomocą wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska.

Obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska przez organ wykonawczy gminy wynika z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Niniejszy program ochrony środowiska (dalej Program lub POŚ) został sporządzony z uwzględnieniem „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska" z dnia 2 września 2015 r. Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Zawiera cele i działania, a także środki i mechanizmy niezbędne do osiągnięcia wyznaczonych celów oraz monitoring realizacji programu. Zaplanowane działania są niezbędne do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców oraz przyczynią się do zapewnienia zrównoważonego rozwoju.

1.2. Przebieg prac w ramach opracowania Programu

Projekt gminnego programu ochrony środowiska podlega zaopiniowaniu przez właściwy zarząd powiatu. Ponadto organ wykonawczy gminy zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2026 poz. 670 ze zm.) w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska uchwala rada gminy. Z realizacji programu organ wykonawczy gminy sporządza raport co dwa lata, który przedstawia najpierw radzie gminy, a następnie przekazuje do organu wykonawczego powiatu.

W trakcie prac nad przedmiotowym Programem:

— dokonano oceny relacji pomiędzy zapisami środowiskowych dokumentów strategicznych szczebla centralnego, wojewódzkiego i powiatowego, w celu ustalenia uwarunkowań zewnętrznych dla opracowywanego Programu,
— dokonano analizy aktualnych dokumentów strategicznych Miasta i Gminy w celu zachowania spójności priorytetów oraz zapewnienia skoordynowanej realizacji działań w nich ujętych,

— określono potrzeby w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy i na ich podstawie sprecyzowano cele i niezbędne działania ekologiczne pozostające w zgodności z celami ujętymi w krajowych, wojewódzkich i powiatowych dokumentach strategicznych oraz innymi obowiązującymi dokumentami strategicznymi Miasta i Gminy,
— opracowano harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych działań ekologicznych, mając na uwadze pilność zaspokojenia potrzeb w zakresie ochrony środowiska, możliwości finansowe Miasta i Gminy oraz dostępne źródła finansowania,
— określono sposób wdrażania i zasady monitorowania realizacji Programu.

2. Streszczenie

Niniejszy Program Ochrony Środowiska uwzględnia następujące zasadnicze części:

— charakterystykę Miasta i Gminy, uwzględniającą m.in. położenie oraz dostęp do infrastruktury technicznej,
— analizę jakości środowiska na terenie miasta i gminy wraz z planowanymi działaniami ekologicznymi,
— obszary interwencji, kierunki interwencji, cele oraz zadania wraz z harmonogramem ich realizacji,
— propozycje systemu wdrażania i monitorowania Programu,
— uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne realizacji Programu Ochrony Środowiska na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym oraz gminnym.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 stanowi strategiczny dokument planistyczny określający kierunki działań w zakresie ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami przyrodniczymi oraz zrównoważonego rozwoju Miasta i Gminy. Jego celem jest rozpoznanie aktualnego stanu środowiska, wskazanie głównych problemów i zagrożeń oraz określenie działań, które powinny być podejmowane w celu poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców. Program został sporządzony jako narzędzie realizacji polityki ochrony środowiska na poziomie gminnym, z uwzględnieniem przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska, dokumentów strategicznych wyższego rzędu oraz potrzeb lokalnych Miasta i Gminy Bolimów.

W dokumencie przedstawiono podstawowe uwarunkowania administracyjne, geograficzne, społeczne i infrastrukturalne Miasta i Gminy. Scharakteryzowano położenie Miasta i Gminy Bolimów w powiecie skierniewickim, w województwie łódzkim, a także wskazano jej zróżnicowanie przyrodnicze i krajobrazowe. Uwzględniono strukturę zagospodarowania przestrzennego. Omówiono również podstawowe elementy infrastruktury technicznej, w tym transport drogowy i kolejowy, infrastrukturę rowerową, zaopatrzenie w ciepło i energię elektryczną.

Istotną część Programu stanowi ocena stanu środowiska w poszczególnych obszarach interwencji. Analizie poddano klimat i jakość powietrza, zagrożenia hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarkę wodno-ściekową, zasoby geologiczne, gleby, gospodarkę odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów, zasoby przyrodnicze oraz zagrożenia poważnymi awariami. Uwzględniono również zagadnienia

horyzontalne, takie jak adaptacja do zmian klimatu, działania edukacyjne, nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe oraz monitoring środowiska.

W obszarze ochrony klimatu i jakości powietrza do mocnych stron należą korzystne warunki do rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz działania realizowane w ramach programu „Czyste Powietrze". Główne problemy stanowią niska emisja z indywidualnych źródeł ogrzewania, emisje komunikacyjne i rolnicze, występowanie przekroczeń jakości powietrza oraz zagrożenie suszą. Zaplanowano działania wspierające wymianę nieefektywnych urządzeń i termomodernizację budynków. W ramach poprawy jakości powietrza należy dążyć do organizowania i promowania wśród mieszkańców korzystania z transportu zbiorowego czy budowania ścieżek rowerowych.

W zakresie zagrożeń hałasem największy wpływ ma transport drogowy, szczególnie ruch na autostradzie A2, a także na drodze wojewódzkiej nr 705 i linii kolejowej nr 3. Atutem jest brak dużych zakładów przemysłowych generujących nadmierny hałas. Priorytetem prowadzonych działań powinno być ograniczanie uciążliwości komunikacyjnych w sąsiedztwie zabudowy oraz uwzględnianie warunków akustycznych przy wyznaczaniu nowych terenów mieszkaniowych. Ponadto w zadaniach uwzględniono budowę i przebudowę dróg gminnych oraz budowę obwodnicy Bolimowa, która może pozytywnie wpłynąć na zmniejszenie natężenia ruchu samochodowego na drodze wojewódzkiej, a w efekcie zniwelować nadmierny hałas.

W obszarze pól elektromagnetycznych dotychczasowe pomiary nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM. Potencjalnymi źródłami oddziaływania pozostają głównie linie elektroenergetyczne i stacje bazowe telefonii komórkowej. Ich oddziaływanie ma charakter lokalny i koncentruje się przede wszystkim w bezpośrednim sąsiedztwie urządzeń. Przewiduje się uwzględnianie zasad lokalizacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne w dokumentach planistycznych.

W obszarze gospodarowania wodami przedstawiono charakterystykę zasobów wodnych Miasta i Gminy. Wszystkie jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) mają zły stan, a zidentyfikowane problemy obejmują podwyższone stężenia substancji biogennych i materii organicznej oraz niekorzystne warunki tlenowe. Jednocześnie Miasto i Gmina jest silnie zagrożona suszą, w tym ekstremalnie suszą rolniczą, a w dolinach rzecznych występuje zagrożenie powodziowe. Mocnymi stronami są sieć cieków, zbiornik retencyjny Joachimów–Ziemiary czy położenie w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych. W ramach Programu zaplanowano zagospodarowanie starorzecza Rawki oraz zalewu Joachimów-Mogiły/Ziemiary, tworzenie ekologicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych, racjonalne zagospodarowanie obszarów zagrożonych powodzią i edukację dotyczącą oszczędzania wody.

W obszarze gospodarki wodno-ściekowej mocną stronę stanowią rozwinięta sieć wodociągowa, własne ujęcia wody i stacje uzdatniania oraz prawidłowe funkcjonowanie oczyszczalni ścieków. Jednakże dostrzegalna jest dysproporcja między dostępnością wodociągu i kanalizacji. W 2025 r. do sieci wodociągowej podłączonych było 98% budynków mieszkalnych, natomiast do kanalizacji 39,8%. Zaplanowane działania przewidują budowę

kanalizacji sanitarnej i nowej gminnej oczyszczalni we wschodniej części miasta i gminy oraz modernizację istniejącej oczyszczalni.

W części dotyczącej zasobów geologicznych omówiono występowanie złóż kopalin. Miasto i Gmina posiada zróżnicowaną budowę geologiczną i udokumentowane złoża kopalin. Ich eksploatacja może jednak powodować przekształcenia powierzchni ziemi, zmiany stosunków wodnych, pylenie i hałas. Lokalnymi ograniczeniami są również niekorzystne warunki geotechniczne w dolinach i obniżeniach terenu oraz trzy obecnie nieaktywne osuwiska w sąsiedztwie Rawki. Zaplanowane zadania obejmują inwentaryzację miejsc nielegalnego wydobycia kopalin.

W odniesieniu do gleb przedstawiono zagadnienia związane z ochroną powierzchni ziemi, użytkowaniem rolniczym oraz przekształcaniem gruntów. Analiza gleb wskazuje na przewagę gruntów o niskiej przydatności rolniczej, zwłaszcza klas V i VI, podatnych na przesuszenie lub nadmierne uwilgotnienie. Lokalnie występują jednak gleby o wyższej wartości rolniczej oraz gleby organiczne i dolinne pełniące ważne funkcje ekologiczne. Potencjalne zagrożenia wiążą się z niewłaściwym nawożeniem, stosowaniem środków ochrony roślin, transportem oraz nieprawidłową gospodarką ściekową i odpadową. W Programie przewidziano ochronę gleb przed degradacją i prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej.

W zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów przedstawiono funkcjonowanie systemu odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych. Omówiono selektywne zbieranie poszczególnych frakcji, osiągane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, kompostowanie bioodpadów oraz prowadzenie działań edukacyjnych. Mocnymi stronami są funkcjonowanie PSZOK, osiąganie wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych w latach 2023–2025, brak wykazanych dzikich wysypisk oraz realizacja programu usuwania azbestu. Jednocześnie wzrasta masa zbieranych odpadów, utrzymuje się wysoki udział odpadów zmieszanych, a większość zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych nadal wymaga unieszkodliwienia. Zaplanowano edukację mieszkańców, kontynuację usuwania azbestu i zapobieganie powstawaniu dzikich wysypisk.

W obszarze zasobów przyrodniczych najważniejszym atutem jest wysoka różnorodność biologiczna, występowanie form ochrony przyrody oraz cennych siedlisk i gatunków, a także barwny i cenny krajobraz przyrodniczy. Walory te stanowią istotny potencjał środowiskowy i rekreacyjny, lecz są podatne na zanieczyszczenia pochodzenia komunalnego i rolniczego oraz presję urbanizacyjną i turystyczną. Program przewiduje utrzymanie istniejących form ochrony przyrody, ochronę i odtwarzanie bioróżnorodności, wprowadzanie zadrzewień, zakrzewień i zalesień na nieużytkach oraz edukację ekologiczną. Zaplanowano również utworzenie centrum rekreacyjnego w rejonie zbiornika Joachimów-Mogiły/Ziemiary, którego realizacja powinna uwzględniać wrażliwość przyrodniczą tego obszaru.

W obszarze zagrożeń poważnymi awariami atutem jest brak zakładów zaliczanych do kategorii zwiększonego lub dużego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Potencjalne zagrożenie wiąże się przede wszystkim z przewozem substancji niebezpiecznych autostradą A2, drogą wojewódzką i linią kolejową,

zwłaszcza w pobliżu zabudowy, cieków wodnych oraz ujęć wody. W celu ochrony Miasta i Gminy przed poważnymi awariami zaplanowano utrzymywanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, które są głównym podmiotem zapewniającym bezpieczeństwo mieszkańcom.

Program zawiera harmonogram zadań wraz z ich potencjalnymi źródłami finansowania, a także opis instrumentów służących ich realizacji, w tym instrumentów prawnych, finansowych, społecznych i organizacyjnych. Podkreślono znaczenie współpracy pomiędzy Miastem i Gminą Bolimów, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami publicznymi, służbami kontrolnymi, mieszkańcami, szkołami oraz organizacjami społecznymi. Ważnym elementem dokumentu jest również edukacja ekologiczna, której celem jest zwiększanie świadomości mieszkańców i kształtowanie postaw sprzyjających ochronie środowiska.

Istotnym elementem Programu jest system jego realizacji i monitorowania. Określono zasady wdrażania zadań, podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie oraz wskaźniki umożliwiające ocenę postępów w osiąganiu wyznaczonych celów. Monitoring ma pozwolić na bieżącą ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie ewentualnych korekt. Z realizacji Programu sporządzane będą okresowe raporty przedstawiane Radzie Miasta i Gminy i przekazywane właściwemu organowi powiatu.

W związku z powyższym Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 stanowi kompleksowy dokument wyznaczający kierunki lokalnej polityki środowiskowej. Przedstawiona diagnoza wskazuje na konieczność dalszego ograniczania emisji zanieczyszczeń, ochrony zasobów wodnych, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, poprawy gospodarki odpadami, ochrony zasobów przyrodniczych oraz zwiększania odporności Miasta i Gminy na skutki zmian klimatu.

3. Efekty realizacji dotychczasowego programu

Dotychczasowym dokumentem wyznaczającym kierunki działań w zakresie ochrony środowiska na terenie miasta i gminy Bolimów był „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bolimów na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026”, przyjęty uchwałą nr VIII/52/2019 Rady Gminy Bolimów z dnia 27 maja 2019 r. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę realizacji założeń i działań ujętych w dotychczasowym Programie.

Tabela 1. Efekty realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bolimów na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026

Zakładany cel	Lata realizacji	Podjęte zadania	Efekt
Obszar interwencji 1: Ochrona klimatu i jakości powietrza			
Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Bolimowie	2023-2025	2023: Wykonanie instalacji fotowoltaicznej na budynku. 2024: Poprawa efektywności energetycznej kompleksu budynków (opracowanie programu wraz z planowanymi kosztami). 2025: Opracowanie niezbędnej dokumentacji projektowej, w zakresie budynku szkoły, obejmującej izolację przeciwwilgociową ścian, ocieplenie części ścian budynku oraz dachu, wymianę drewnianej stolarki okiennej na wykonaną z PVC, wymianę części stolarki drzwiowej zewnętrznej.	Stworzenie podstaw do ograniczenia strat ciepła, zużycia energii i emisji zanieczyszczeń przez budynek Szkoły
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	2019	2019: Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Bolimowie	Poprawa efektywności energetycznej, ograniczenie strat ciepła i zapotrzebowania na energię do ogrzewania, sprzyjające zmniejszeniu kosztów eksploatacji oraz emisji zanieczyszczeń do powietrza
Budowa farmy fotowoltaicznej	-	-	-
Obszar interwencji 2: Zagrożenia hałasem			
Budowa i przebudowa dróg gminnych i wewnętrznych zlokalizowanych na terenie miasta i gminy Bolimów	2019-2025	2019 r.: Przebudowa ulic Leśnej, Sportowej, Żabiej, Koziej i Polnej w Bolimowie; Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Ziemiary i Kęszyce-Wieś; Projekt drogi gminnej w miejscowości Józefów. 2020 r.: Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Ziemiary i Jasionna 2021: Analiza dendrologiczna drzewostanu w pasie drogowym drogi nr 115005E w Józefowie i uzyskanie zgody na realizację przebudowy drogi; Projekt na budowę ulicy Słonecznej w Bolimowie. 2022: Przebudowa drogi gminnej nr 115006E w Józefowie; Wykonanie skropienia powierzchniowego nawierzchni jezdni drogi nr 115006 w miejscowości Kolonia Wola Szydłowiecka; Budowa nowych dróg w miejscowości Bolimów oraz remont istniejących. 2023: Budowa sieci dróg w Bolimowie i Jasionnej; Budowa ścieżki rowerowej w Bolimowie. 2024: Budowa dróg w Bolimowie wraz z uzbrojeniem terenu; Budowa drogi w miejscowości Jasionna; Przebudowa fragmentów dróg w miejscowościach Humin i Józefów. 2025: Budowa dróg w terenie mieszkaniowym w miejscowości Bolimów wraz z uzbrojeniem terenów; Budowa drogi w miejscowości Jasionna.	Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej, zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym bezpieczeństwa pieszych, oraz usprawnienie lokalnego układu komunikacyjnego, a w efekcie zmniejszenie emisji hałasu pochodzącego z transportu drogowego
Obszar interwencji 3: Pola elektromagnetyczne			

Zakładany cel	Lata realizacji	Podjęte zadania	Efekt
Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych	2025	2025: Brak przekroczeń poziomu dopuszczalnego.	Utrzymane poziomy dopuszczalne natężeń pól elektromagnetycznych
Obszar interwencji 4: Gospodarowanie wodami			
Promowanie prośrodowiskowych zasad uprawy, chowu i produkcji rolnej, w tym prowadzenie szkoleń dla rolników w zakresie prawidłowego postępowania z nawozami i środkami ochrony roślin	-	-	-
Budowa, przebudowa i remont urządzeń melioracji wodnej	-	-	-
Obszar interwencji 5: Gospodarka wodno-ściekowa			
Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej Miasta i Gminy Bolimów	2020-2025	2020: Opracowanie map i uzyskanie zgód na lokalizację sieci wodociągowej na działkach będących własnością GDDKiA; Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Bolimowie; 2021: Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Bolimowie; Rozbudowa sieci wodociągowej w Bolimowie; Modernizacja infrastruktury wodociągowej na terenie gminy (sporządzenie map, opracowanie dokumentacji projektowej); Modernizacja SUW w miejscowościach Kolonia Wola Szydłowiecka i Bolimów; Opracowanie koncepcji budowy oczyszczalni ścieków oraz sieci kanalizacji sanitarnej dla wschodniej części Gminy. 2022: Modernizacja infrastruktury wodociągowej (budowa sieci w miejscowościach Kolonia Wola Szydłowiecka i Joachimów-Mogiły, modernizacja SUW w Bolimowie i Kolonii Woli Szydłowieckiej, wymiana wodomierzy, montaż hydrantów, utworzenie na 5 lat stanowiska e-konserwatora usług wodno-kanalizacyjnych); Modernizacja przepompowni ścieków w Jasionnej; Budowa kanalizacji sanitarnej w Bolimowie; Wykonanie dokumentacji, zakup materiałów i wykonanie przyłącza wodno-kanalizacyjnego do świetlicy w Kurabce, wraz z zakupem i montażem szamba. 2023: Dokumentacja projektowa w zakresie budowy sieci wodociągowych w miejscowościach Joachimów-Mogiły i Kolonia Wola Szydłowiecka; Modernizacja i wymiana złóż w SUW w Kolonii Woli Szydłowieckiej; Modernizacja infrastruktury wodociągowej. 2024: Zakończenie i oddanie inwestycji modernizacji infrastruktury wodociągowej;	Poprawa dostępności mieszkańców do zbiorczego systemu odprowadzania ścieków i sieci wodociągowej, ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia gleb oraz wód powierzchniowych i podziemnych ściekami bytowymi, a także zwiększenie stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej. Poprawa jakości i bezpieczeństwa zaopatrzenia mieszkańców w wodę, zwiększenie niezawodności systemu wodociągowego.

Zakładany cel	Lata realizacji	Podjęte zadania	Efekt
		Zakup 3 pomp do przepompowni ścieków na sieci kanalizacyjnej. 2025: Modernizacja infrastruktury wodociągowej na terenie miasta i gminy wraz z zakupem urządzeń do obsługi sieci; Modernizacja przepompowni ścieków.	
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	-	2019: 17 szt., 2020: 17 szt. 2021: 17 szt., 2022: 58 szt. 2023: 58 szt., 2024: 63 szt. 2025: 65 szt.[1]	Niwelowanie ryzyka zanieczyszczeń wód i gleb ściekami bytowymi pochodzącymi z nieszczelnych zbiorników bezodpływowych
Obszar interwencji 6: Zasoby geologiczne			
Kontrola podmiotów gospodarczych w zakresie dotrzymywania zapisów udzielonych koncesji	-	-	-
Obszar interwencji 7: Gleby			
Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin	-	-	-
Obszar interwencji 8: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów			
Usuwanie dzikich wysypisk śmieci	W badanym okresie na terenie miasta i gminy nie występowały dzikie wysypiska śmieci		
Usuwanie azbestu	2019-2024	2019: Odebrano 119,34 Mg wyrobów zawierających azbest z 51 nieruchomości. 2020: Odebrano wyroby zawierające azbest z 52 nieruchomości. 2022: Odebrano 80,76 Mg wyrobów zawierających azbest z 38 nieruchomości. 2023: Odebrano 72,3975 Mg wyrobów zawierających azbest z 28 nieruchomości. 2024: Odebrano 120,03 Mg wyrobów zawierających azbest z 46 nieruchomości.	Zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest i ograniczenie narażenia mieszkańców na włókna azbestowe
Obszar interwencji 9: Zasoby przyrodnicze			
Wykonywanie nowych nasadzeń roślinności	2022	2022: Wykonanie nowych nasadzeń głogów i ambrowców w ramach działań rewitalizacji centrum Bolimowa;	Wzbogacenie zieleni, poprawa estetyki przestrzeni publicznej oraz zwiększenie różnorodności nasadzeń
Rewitalizacja terenów zieleni	2022-2023	2022: Wycinka starego drzewostanu i wykonanie nasadzeń głogów i ambrowców w ramach działań rewitalizacji centrum Bolimowa, wyrównanie i obsianie trawą terenów zielonych.	Uporządkowanie i odnowienie terenów zieleni

[1] Dane GUS, Bank Danych Lokalnych https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start (dostęp: 21.10.2026)

Zakładany cel	Lata realizacji	Podjęte zadania	Efekt
		2023: Przebudowa Rynku T. Kościuszki poprzez m.in. stworzenie części wypoczynkowej z zielenią.	
Obszar interwencji 10: Zagrożenia poważnymi awariami			
Doposażenie jednostek Straży Pożarnej	2019-2023	2019: Wymiana ogrodzenia przy strażnicy OSP w Łasiecznikach; Zakup sprzętu dla OSP (sanie lodowe 1 szt., kombinezon suchy 2 szt., pilarka do drewna 1 szt., radiostacja nasobna przenośna analogowa 1 szt.) 2021: Dotacja udzielona Ochotniczej Straży Pożarnej w Sierzchowie (4 500,00 zł) 2022: Dostawa lekkiego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Sierzchów; Modernizacja świetlicy wiejskiej w budynku OSP Bolimów. 2023: Zakup zestawu ratownictwa technicznego dla OSP Łasieczniki; Zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych na strażnicach OSP Ziąbki, Kęszyce i Sierzchów.	Zwiększenie gotowości operacyjnej jednostek OSP z terenu miasta i gminy Bolimów, poprawa bezpieczeństwa mieszkańców oraz wzmocnienie lokalnego systemu reagowania na pożary, miejscowe zagrożenia i inne sytuacje kryzysowe.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z wykonania budżetu Miasta i Gminy Bolimów za lata 2019-2025

4. Charakterystyka gminy

4.1. Położenie administracyjne

Miasto i Gmina Bolimów to gmina miejsko-wiejska (do 31.12.2021 roku posiadała status gminy wiejskiej) położona w centralnej Polsce, w województwie łódzkim, w północnej części powiatu skierniewickiego. Gmina sąsiaduje z:

— Gminą Skierniewice (województwo łódzkie, powiat skierniewicki),
— Gminą Nieborów (województwo łódzkie, powiat łowicki),
— Gminą Nowa Sucha (województwo mazowieckie, powiat sochaczewski),
— Gminą Puszcza Mariańska (województwo mazowieckie, powiat żyrardowski),
— Gminą Wiskitki (województwo mazowieckie, powiat żyrardowski)[2].

Odległość drogowa od siedziby Urzędu Miasta i Gminy Bolimów do centrum Skierniewic wynosi ok. 15,4 km, do centrum Łowicza 16,7 km i 18,8 km do centrum Sochaczewa.

[2] https://www.bolimow.pl/ (dostęp: 02.10.2026)

Liczba ludności w Mieście i Gminie Bolimów w 2025 roku wynosiła 3 821 osób. Zmiana liczby ludności w ostatnich 5 latach została zaprezentowana w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności w Mieście i Gminie Bolimów w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba ludności ogółem	3 909	3 891	3 889	3 838	3 821

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych (dostęp: 16.10.2026)

W latach 2021-2025 liczba ludności Miasta i Gminy wykazywała niewielką tendencję spadkową. W tym okresie liczba zmniejszyła się z 3 909 do 3 821, czyli o 88 osób (około 2,25%).

4.2. Położenie geograficzne

Według podziału fizycznogeograficznego Polski terytorium miasta i gminy Bolimów leży w obrębie Megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, w prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Niziny Środkowopolskie, w makroregionie Nizina Środkowomazowiecka i mezoregionie Równina Łowicko-Błońska.

Tabela 3. Położenie Miasta i Gminy Bolimów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

Miasto i Gmina Bolimów	
Megaregion	Pozaalpejska Europa Środkowa
Prowincja	Niż Środkowoeuropejski
Podprowincja	Niziny Środkowopolskie
Makroregion	Nizina Środkowomazowiecka
Mezoregion	Równina Łowicko-Błońska

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/index.html (dostęp: 02.10.2026)

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Bolimów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski

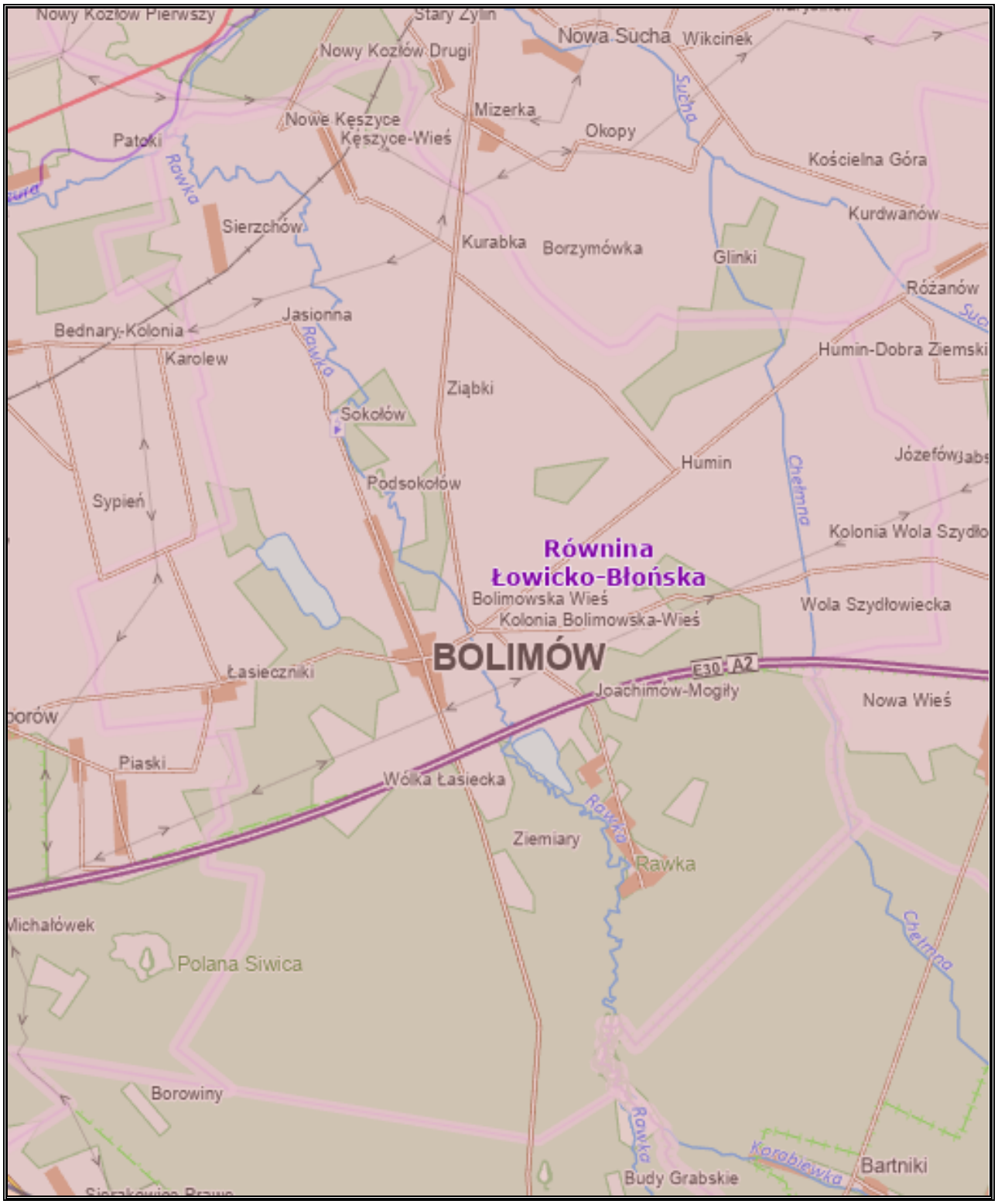

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/home/index.html (dostęp: 02.10.2026)

4.3. Zagospodarowanie przestrzenne

Miasto i Gmina Bolimów zajmuje powierzchnię 11 173 ha, z czego 3 800,44 ha to tereny Bolimowskiego Parku Krajobrazowego. Dominującą funkcją terenu jest produkcja rolna, co potwierdza struktura użytkowania gruntów. Użytki rolne zajmują 6 588,49 ha, czyli 58,97% powierzchni. Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują także grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione, tj. 3 891,98 ha (34,83% powierzchni). Teren miasta i gminy jest atrakcyjny krajobrazowo i cenny ze względu na bogactwo przyrodnicze[3].

4.4. Infrastruktura techniczna

4.4.1. Transport

4.4.1.1. Drogi

Układ komunikacyjny jest kluczowym elementem struktury przestrzennej miasta i gminy, odgrywając rolę szkieletu jej organizacji. Gęstość, stan techniczny oraz wzajemne powiązania sieci komunikacyjnej mają istotny wpływ na możliwości rozwojowe danego obszaru. Sieć dróg publicznych na terenie miasta i gminy Bolimów tworzą:

- Autostrada A2 (Autostrada Wolności), stanowiąca na tym odcinku część międzynarodowej trasy europejskiej E30,
- Droga wojewódzka nr 705 Skierniewice-Sochaczew,
- Drogi powiatowe i gminne.

Przez teren miasta i gminy przebiegają ciągi komunikacyjne zapewniające powiązania z sąsiednimi ośrodkami. Droga wojewódzka nr 705 umożliwia podróż w kierunku Sochaczewa i Skierniewic. Istotne znaczenie ma przechodząca przez obszar miasta i gminy Bolimów autostrada A2 (trasa europejska E30), która zwiększa jej dostępność komunikacyjną, umożliwiając mieszkańcom sprawny dojazd do Warszawy oraz innych dużych ośrodków miejskich. Najbliższy zjazd znajduje się w sąsiedniej Gminie Nieborów. Połączenie autostrady A2 z autostradą A1 w rejonie Strykowa zapewnia również dogodny dostęp do głównych tras transportowych w kierunku północnym i południowym.

[3] Raport o stanie gminy Bolimów za rok 2025

Drogi powiatowe realizują powiązania z sąsiednimi gminami oraz zapewniają obsługę komunikacyjną przyległych terenów. Układ dróg powiatowych na terenie miasta i gminy Bolimów tworzą drogi:

- 1322E Bolimów – Nieborów,
- 1325E Joachimów-Mogiły – Krasnów,
- 1326E Bolimów – Miedniewice,
- 1327E Bolimów – Aleksandrów,
- 2700E Bolimów – Bednary – Janowice – Mysłaków,
- 2705E Karolew – Łasieczniki – Nieborów,
- 1328E Humin – Kurabka – Kęszyce – Kozłów Szlachecki[4].

Na terenie miasta i gminy Bolimów znajduje się 46,626 km dróg gminnych. Podział i długość dróg według rodzaju nawierzchni:

- Nawierzchnia bitumiczna – 39,104 km,
- Nawierzchnia gruntowa wzmocniona żużlem – 5,642 km,
- Nawierzchnia gruntowa – 1,880 km[5].

[4] Raport o stanie gminy Bolimów za rok 2025
[5] Dane Urzędu Miasta i Gminy Bolimów, stan na 2025 rok

Rysunek 2. Drogi na terenie miasta i gminy Bolimów

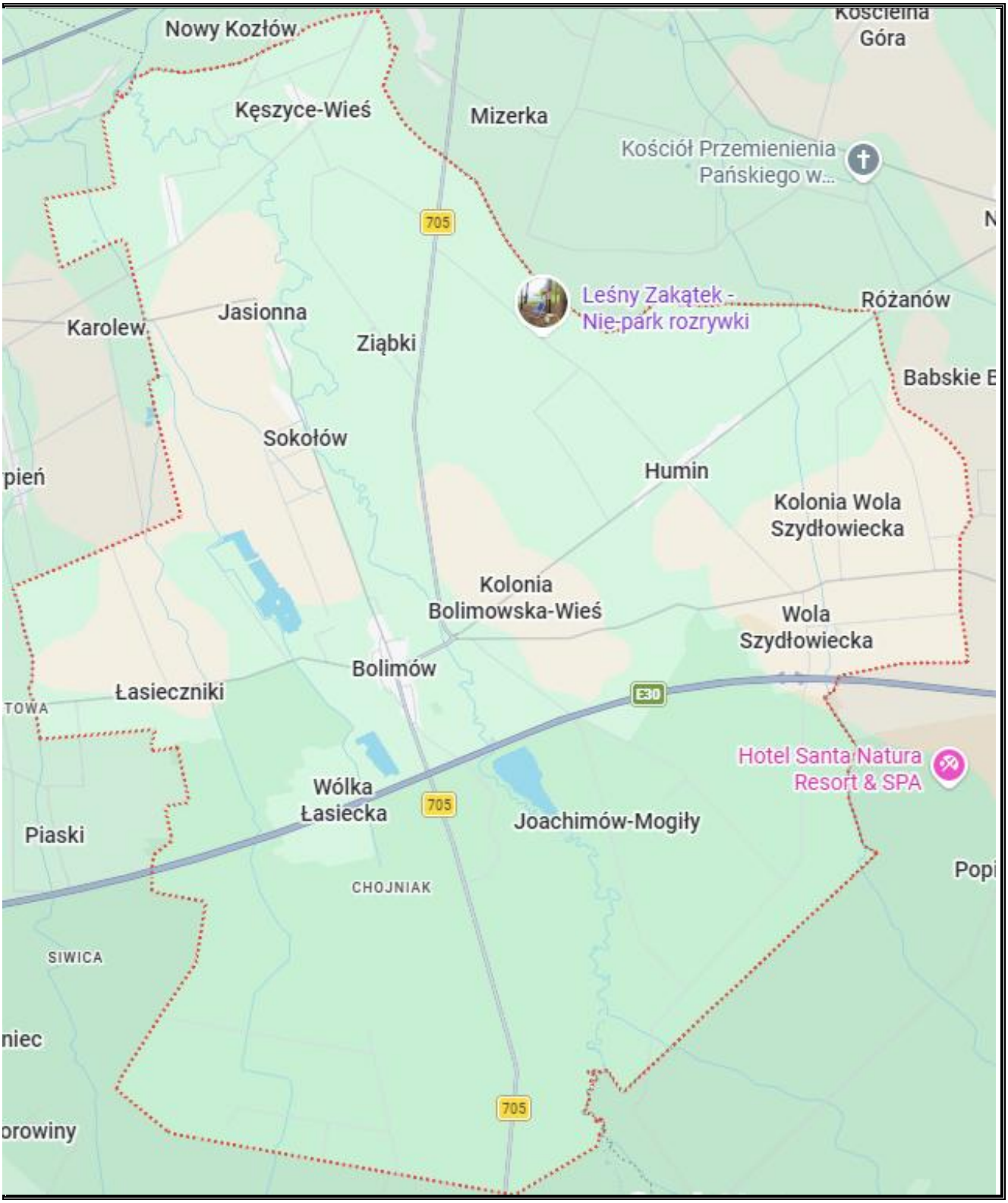

Źródło: https://www.google.com/maps (dostęp: 02.10.2026)

Ruch samochodowy w istotny sposób wpływa na jakość powietrza oraz poziom hałasu w otoczeniu. Transport drogowy emituje m.in. tlenki azotu i pyły zawieszone, które pogarszają jakość powietrza. Emisja dwutlenku węgla przyczynia się natomiast do zmian klimatu. Jednocześnie transport drogowy stanowi jedno z głównych źródeł hałasu. Nadmierny hałas obniża komfort życia mieszkańców, powodując stres, zaburzenia snu oraz inne niekorzystne skutki zdrowotne. W celu ograniczenia tych negatywnych oddziaływań niezbędne jest unowocześnianie infrastruktury drogowej oraz promowanie ekologicznych i zrównoważonych form transportu. Działania te mają kluczowe znaczenie dla poprawy jakości życia mieszkańców oraz ochrony środowiska.

4.4.1.2. Drogi dla rowerów

Na terenie miasta i gminy Bolimów funkcjonuje infrastruktura rowerowa w postaci dróg dla rowerów, stanowiąca element systemu transportowego oraz przestrzeni rekreacyjnej. Ich łączna długość wynosi 6,6 km[6]. Sieć tras rowerowych umożliwia mieszkańcom bezpieczne i sprawne przemieszczanie się pomiędzy poszczególnymi częściami Miasta i Gminy, wspierając codzienną mobilność. Jednocześnie pełni ona ważną funkcję rekreacyjną, sprzyjając aktywnemu spędzaniu czasu wolnego oraz korzystaniu z walorów przyrodniczych i przestrzennych. Rozwój infrastruktury rowerowej przyczynia się również do promowania zrównoważonych form transportu, ograniczania emisji zanieczyszczeń oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Przez teren miasta i gminy przebiega fragment szlaku rowerowego, którego całkowita długość wynosi ok. 20 km: Skierniewice Rawka PKP – Budy Grabskie – Droga Łowicka – Rezerwat „Polana Siwica” – Nieborów. Szlak prowadzi głównie drogami leśnymi[7]. Przebieg trasy sprzyja rozwojowi turystyki rowerowej i aktywnych form wypoczynku. Jej lokalizacja została zaprezentowana na poniższym rysunku.

[6] Dane GUS, Bank Danych Lokalnych https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start (dostęp: 05.10.2026)
[7] https://www.bolimow.pl/95,szlaki-turystyczne (dostęp: 05.10.2026)

Rysunek 3. Szlak rowerowy – Skierniewice Rawka PKP – Nieborów przebiegający przez Miasto i Gminę Bolimów

Źródło: https://www.bolimow.pl/95,szlaki-turystyczne (dostęp: 05.10.2026)

4.4.1.3. Kolej i lotnictwo

Przez teren miasta i gminy przebiega linia kolejowa nr 3 (stanowiąca część międzynarodowej magistrali E20) Warszawa Zachodnia – Kunowice (odcinek Warszawa Gołąbki – Bednary), należąca do międzynarodowej linii kolejowej relacji Berlin-Warszawa-Moskwa. To czynna linia realizująca ruch pasażerski i towarowy[8]. Mieszkańcy mogą korzystać z przejazdów kolejowych dzięki stacjom kolejowym Jasionna Łowicka oraz Kęszyce[9].

W ramach krajowego programu inwestycyjnego Port Polska, który ma na celu stworzyć nowoczesny, zintegrowany system transportowy kraju, zaplanowane zostały inwestycje w rozbudowę infrastruktury kolejowej. Przez teren miasta i gminy Bolimów ma przebiegać linia kolejowa Kolei Dużych Prędkości „Y" (odcinek nr 85, łączący Łódź z Warszawą), która stworzy główne połączenie transportowe pomiędzy czterema z pięciu największych ośrodków aglomeracyjnych w Polsce (tj. Warszawa, Łódź, Wrocław, Poznań) i stanowi priorytet inwestycyjny. W ramach inwestycji uzupełniających, na terenie miasta i gminy wzdłuż nowej linii kolejowej, mają powstać wiadukty, przejścia dla zwierząt, dwa mosty kolejowe i nowe drogi. Zakłada się, że odcinek kolejowy Warszawa - nowe lotnisko krajowe - Łódź będzie jednym z najbardziej obciążonych ruchem pociągów fragmentów tras w Polsce. Obecnie teren, który ma zostać przeznaczony na budowę linii kolejowej został określony Planem Rezerwacji Terenu[10].

Na terenie miasta i gminy nie występują żadne lotniska i lądowiska, jednakże w niedalekiej odległości znajduje się zarejestrowane lądowisko Nieborów[11].

4.4.2. Infrastruktura zaopatrzenia w ciepło

Na terenie Miasta i Gminy Bolimów nie funkcjonuje sieć ciepłownicza. Budynki ogrzewane są za pomocą indywidualnych źródeł ciepła. Wykorzystywane paliwa obejmują głównie węgiel, ale także olej opałowy czy gaz. Ogrzewanie gazowe wykorzystuje gaz dostarczany poza siecią, np. ze zbiorników[12].

4.4.3. Infrastruktura zaopatrzenia w energię elektryczną

Przez Miasto i Gminę Bolimów przebiegają sieci elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia zaopatrujące miejscowości na terenie miasta i gminy, a także następujące linie wysokiego i najwyższego napięcia:

- Linia 110 kV relacji Skierniewice-Sochaczew,
- Linia 220 kV relacji Janów – Mory,
- Linia 400 kV relacji Rogowiec – Miłosna[13].

[8] https://mapa.plk-sa.pl/ (dostęp: 05.10.2026)
[9] https://www.atlaskolejowy.net/ (dostęp: 05.10.2026)
[10] https://portpolska.pl/pl/ (dostęp: 16.10.2026)
[11]https://www.google.com/maps/ (dostęp: 05.10.2026)
[12] Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bolimów
[13] Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego z dn. 28.08.2018 r.

4.4.4. Infrastruktura zaopatrzenia w gaz

Na terenie Miasta i Gminy Bolimów nie funkcjonuje sieć gazowa.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Obszary przyszłej interwencji

5.1.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

5.1.1.1 Klimat

Miasto i Gmina Bolimów, zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną według W. Okołowicza i D. Martyn, znajduje się w obrębie dzielnicy mazowiecko-podlaskiej, która charakteryzuje się klimatem przejściowym, z wyraźnym wpływem cech kontynentalnych. Na obszarze Miasta i Gminy przejawia się to stosunkowo ciepłym i wczesnym latem, chłodną zimą oraz dość dużą zmiennością warunków pogodowych w ciągu roku. Średnioroczna temperatura w Mieście i Gminie Bolimów wynosi ok. 8-9ºC[14]. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 550-600 mm[15], co pokazuje, że jest to dość suchy region. Może to sprzyjać niedoborom wody, szczególnie w sezonie wegetacyjnym. Uwarunkowania te mają znaczenie przede wszystkim dla rolnictwa, gospodarki wodnej oraz planowania działań adaptacyjnych do zmian klimatu. Usłonecznienie na terenie miasta i gminy Bolimów wynosi ok. 1 800-1 850 h rocznie[16], a średnia długość okresu wegetacyjnego to ok. 220-225 dni[17].

[14] https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps (dostęp: 05.10.2026)
[15] https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps (dostęp: 05.10.2026)
[16] https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps (dostęp: 05.10.2026)
[17] Tomczyk M.A., Szyga-Pluta K., 2016, *Okres wegetacyjny w Polsce w latach 1971-2010*, PRZEGLĄD GEOGRAFICZNY 2016, 88, 1, s. 75-86

Rysunek 4. Dzielnice klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn z zaznaczoną Gminą Bolimów

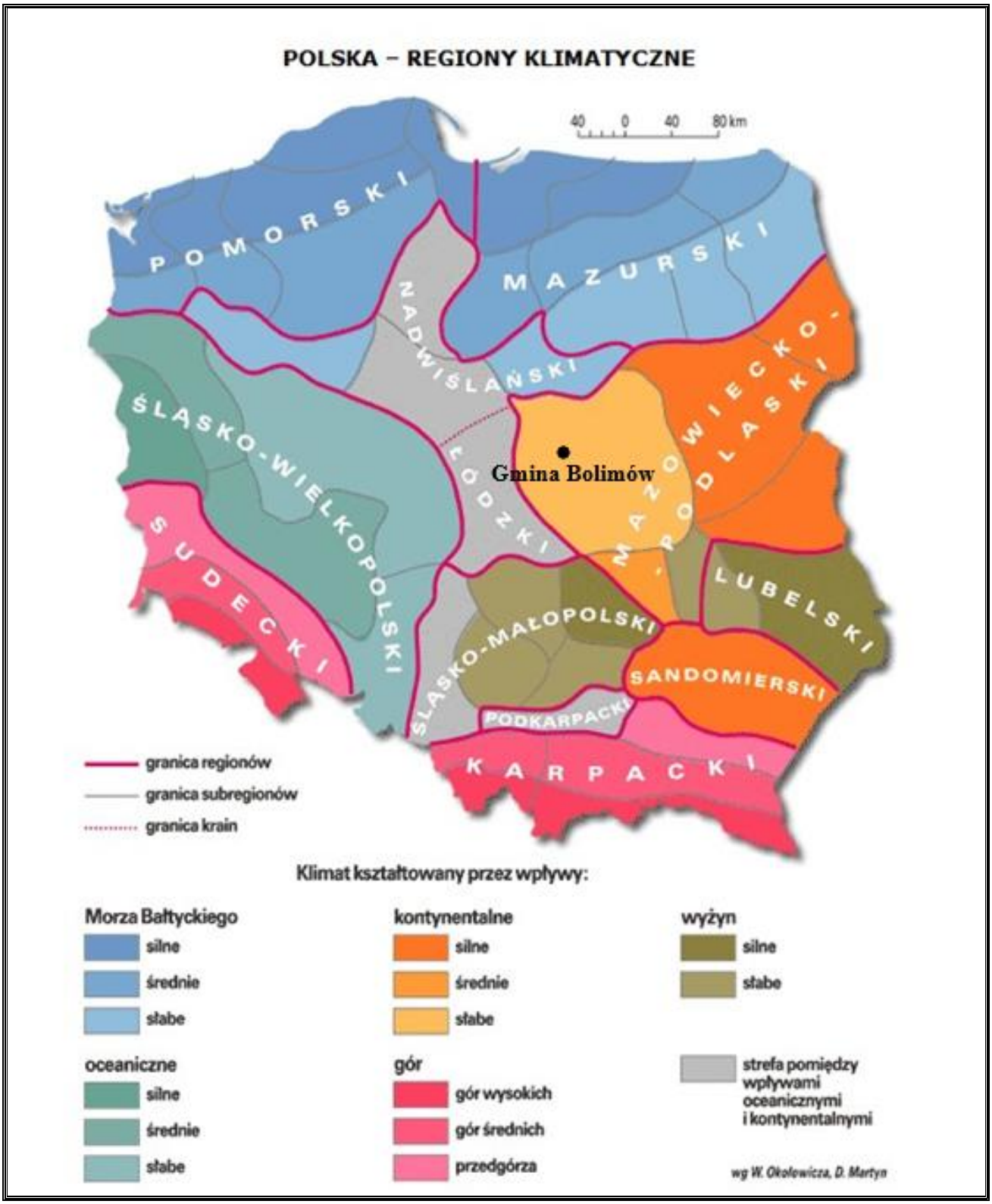

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DSCauhSet (dostęp: 05.10.2026)

5.1.1.2 Jakość powietrza

Jakość powietrza jest jednym z kluczowych zagadnień środowiskowych, gdyż ma bezpośredni wpływ na zdrowie ludzi i stan ekosystemów. Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza pochodzenia antropogenicznego są:

- energetyka (kopalnie, szyby wiertnicze, paliwa kopalne),
- przemysł (przemysł ciężki, metalurgiczny, farmaceutyczny),
- komunikacja (transport lądowy i wodny),
- działalność komunalno-bytowa (paleniska domowe, kotłownie lokalne, gospodarstwa rolne, gromadzenie i utylizacja odpadów)[18].

Na terenie miasta i gminy Bolimów źródła zanieczyszczeń powietrza mają charakter komunalno-bytowy, komunikacyjny oraz rolniczy. Istotnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza jest tzw. niska emisja, związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych za pomocą indywidualnych źródeł ciepła i lokalnych kotłowni przydomowych. Spalanie węgla kamiennego, drewna w przestarzałych kotłach bezklasowych lub klasy 3 sprzyja zwiększonej emisji pyłów i benzo(a)pirenu[19].

Drugim istotnym źródłem zanieczyszczeń jest transport drogowy, skoncentrowany przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez teren miasta i gminy, w tym autostrady A2 i drogi wojewódzkiej nr 705 relacji Skierniewice-Sochaczew. Emisje komunikacyjne obejmują głównie tlenki azotu, pyły zawieszone, tlenek węgla oraz zanieczyszczenia powstające wskutek ścierania opon, hamulców i nawierzchni drogowej. Znaczenie tego źródła może wzrastać wraz z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i zwiększaniem natężenia ruchu w kierunku większych ośrodków miejskich.

Uzupełniające źródło emisji zanieczyszczeń stanowi działalność rolnicza, wynikająca z dominującego udziału użytków rolnych w strukturze przestrzennej miasta i gminy. Może ona powodować okresową emisję pyłów mineralnych, amoniaku oraz odorów, szczególnie w czasie prac polowych, nawożenia, transportu płodów rolnych i użytkowania maszyn rolniczych. Lokalnym źródłem emisji mogą być również zakłady usługowe i produkcyjne. Ocena ich udziału wymaga rozpoznania rodzaju i skali działalności.

Stan jakości powietrza w województwie łódzkim jest co roku oceniany na podstawie pomiarów prowadzonych na stacjach automatycznych i manualnych oraz wyników modelowania matematycznego. Stacje pomiarowe zlokalizowane są w taki sposób, aby pomiary poziomów stężeń zanieczyszczeń prowadzone na nich zapewniały informacje o wielkościach stężeń na dużym obszarze.

Województwo łódzkie zostało podzielone na strefy podlegające ocenie stanu powietrza. Zgodnie z przyjętym podziałem, Miasto i Gmina Bolimów należy do strefy łódzkiej.

---

[18] Kraszewski D., Grzesińska D.; *Jesteś tym, czym oddychasz,* Kompendium wiedzy na temat niskiej emisji
[19] PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI NA LATA 2026–2035, s. 39

Poniżej zestawiono wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń w powietrzu. Dla potrzeb badań substancje, których poziom stężeń ma zostać zmierzony, zostały podzielone na 2 grupy: ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ze względu na ochronę roślin.

Substancje oceniane ze względu na ochronę zdrowia ludzi: dwutlenek siarki (SO_2), dwutlenek azotu (NO_2), tlenek węgla (CO), benzen (C_6H_6), ozon troposferyczny (O_3), pył zawieszony PM10 oraz zawarte w tym pyle metale (ołów, arsen, kadm, nikiel), benzo(a)piren i pył PM2,5.

Substancje oceniane ze względu na ochronę roślin: dwutlenek siarki (SO_2), tlenki azotu (NO_x), ozon (O_3).

W wyniku klasyfikacji, w zależności od analizy stężeń w danej strefie, można wydzielić następujące klasy stref[20]:

1. Dla substancji, dla których określone są poziomy dopuszczalne lub docelowe:

— **klasa A** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych,
— **klasa C** – stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne i poziomy docelowe.

Poziom dopuszczalny – dopuszczalny poziom substancji w powietrzu ustalony na podstawie wiedzy naukowej, w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie, lub środowisko, jako całość, który powinien być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany.

Poziom docelowy – docelowy poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie lub środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe, w określonym czasie.

2. Dla substancji, dla których określone są poziomy celu długoterminowego:

— **klasa D1** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 nie przekraczają poziomu celu długoterminowego,
— **klasa D2** – stężenia ozonu i współczynnik AOT40 przekraczają poziom celu długoterminowego.

Poziom celu długoterminowego – poziom substancji w powietrzu, który należy osiągnąć w dłuższej perspektywie – z wyjątkiem przypadków, gdy nie jest to możliwe w drodze zastosowania proporcjonalnych środków – w celu zapewnienia skutecznej ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.

3. Dla PM2,5, dla którego określono poziom dopuszczalny dla fazy II:

— **klasa A1** – stężenia PM2,5 na terenie strefy nie przekraczają poziomu dopuszczalnego dla fazy II,
— **klasa C1** – stężenia PM2,5 przekraczają poziom dopuszczalny dla fazy II.

[20]Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim. Raport za rok 2025

Poziom dopuszczalny faza II – poziom dopuszczalny określony dla fazy II jest to orientacyjna wartość dopuszczalna, która zostanie zweryfikowana przez Komisję Europejską w świetle dalszych informacji, w tym na temat skutków dla zdrowia i środowiska oraz wykonywalności technicznej. Od 1 stycznia 2020 r. poziom dopuszczalny dla fazy II do osiągnięcia to: 20 µg/m^3.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2025 w strefie łódzkiej wykazała przekroczenia standardów imisyjnych:

— poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 – klasa C i PM2,5 (faza II) – klasa C1 (ochrona zdrowia ludzi),
— poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10 – klasa C (ochrona zdrowia ludzi),
— poziomu celu długoterminowego ozonu – klasa D2 (ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin).

Dla pozostałych zanieczyszczeń standardy imisyjne na terenie strefy łódzkiej były dotrzymane.

W Mieście i Gminie Bolimów wykazano przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu, zarówno według kryterium ochrony zdrowia ludzi, jak i ochrony roślin.

Zakres parametrów dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze miasta i gminy Bolimów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4. Zakres parametrów dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze miasta i gminy Bolimów określony w rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa łódzkiego w 2025 roku

Substancja	Min.	Max.
Pył zawieszony PM10 (średnia roczna) [µg/m^3]	17	20
Pył zawieszony PM10 (36 max) 36-te maksymalne stężenie dobowe* [µg/m^3]	31	37
Pył zawieszony PM2,5 (średnia roczna) [µg/m^3]	8	10
Benzo(a)piren (średnia roczna) [ng/m^3]	0,8	1,2
Arsen (średnia roczna) [ng/m^3]	0,5	0,6
Dwutlenek azotu (średnia roczna) [µg/m^3]	10	13
Dwutlenek siarki (średnia roczna) [µg/m^3]	3	3
Ozon (3-letnia) - liczba dni w roku z przekroczeniem poziomu 120 µg/m^3 przez wartości średnie 8-godzinne kroczące, uśredniona dla 3 lat	7	9
Tlenki azotu (średnia roczna) [µg/m^3]	12	17
Benzen [µg/m^3]	0,6	1
Nikiel [ng/m^3]	0,5	0,9
Kadm [ng/m^3]	0,2	0,3
Ołów [µg/m^3]	0,003	0,006

*Jest to wartość powiązana z definicją dobowego poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10. Jeżeli wartość 36-tego maksimum jest większa od 50 µg/m3, to oznacza, że w roku wystąpiło więcej niż dozwolone 35 przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego (50 µg/m3) – czyli średniodobowy poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 został przekroczony.

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

W poniższych tabelach zestawiono szczegółowe wyniki klasyfikacji poszczególnych zanieczyszczeń powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi i ochrony roślin dla strefy łódzkiej za 2025 rok.

Tabela 5. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy												Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy
		Kryterium – poziom dopuszczalny							Kryterium – poziom docelowy					Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO_2	NO_2	PM10	PM2,5		Pb	C_6H_6	CO	As	B(a)P	Cd	Ni	O_3	
					Faza I	Faza II									
strefa łódzka	PL1002	A	A	C	A	C1	A	A	A	A	C	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2025

Tabela 6. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin

Nazwa strefy	Kod strefy	Symbol klasy wynikowej dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru całej strefy		Symbol klasy wynikowej dla ozonu dla obszaru całej strefy	
		Kryterium – poziom dopuszczalny		Kryterium - poziom docelowy	Kryterium - poziom celu długoterminowego
		SO_2	NO_x		
strefa łódzka	PL1002	A	A	A	D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie łódzkim za rok 2025

Na terenie miasta i gminy, w miejscowości Bolimów (SP Bolimów, ul. Sokołowska 24) zlokalizowany jest czujnik jakości powietrza Airly mierzący w czasie rzeczywistym poziom stężenia pyłów PM10, PM2,5 i PM1[21].

Zgodnie z Uchwałą Antysmogową dla województwa łódzkiego wprowadzono ograniczenia i zakazy dla:

- instalacji, w których następuje spalanie paliw, w szczególności kotłów, pieców, kominków, jeżeli następuje w nich spalanie paliw stałych oraz:
  - dostarczają ciepło do systemu centralnego ogrzewania lub do systemu ogrzewania wody użytkowej,
  - wydzielają ciepło poprzez:
    - bezpośrednie przenoszenie ciepła,
    - bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z przenoszeniem ciepła do medium,
    - bezpośrednie przenoszenie ciepła w połączeniu z systemem dystrybucji gorącego powietrza[22].

W ramach ochrony jakości powietrza i przestrzegania zapisów Uchwały Antysmogowej dla województwa łódzkiego, Miasto i Gmina Bolimów współpracuje z WFOŚiGW w Łodzi i prowadzi Punkt Konsultacyjno–Informacyjny Programu „Czyste Powietrze" w Urzędzie Miasta i Gminy Bolimów. W ramach programu mieszkańcy mogą uzyskać dofinansowanie na kompleksową termomodernizację i wymianę starych pieców na nowe, efektywne i ekologiczne źródła ciepła, a także na obowiązkowe oceny stanu energetycznego domu[23]. Od początku realizacji do dnia 31.03.2026 r. złożono w Punkcie 231 wniosków o dofinansowanie na wymianę źródeł ciepła i zrealizowano 104 przedsięwzięcia. Łączna kwota wypłaconych dotacji wyniosła 1 964 048,25 zł[24].

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego, a w efekcie poprawa jakości powietrza może nastąpić także poprzez montaż instalacji odnawialnych źródeł energii. OZE to odnawialne, niekopalne źródła energii obejmujące przede wszystkim energię wiatru, energię promieniowania słonecznego, energię geotermalną, energię wodną oraz energię otrzymywaną z biomasy i biogazu. Efektywność pracy instalacji wykorzystujących energię odnawialną uzależniona jest jednak od potencjału wykorzystania poszczególnych źródeł i uwarunkowań obszaru, na którym zostaną zlokalizowane.

Z analizy poniższej mapy energii wiatru na wysokości 30 m nad poziomem gruntu wynika, iż energia wiatru na obszarze miasta i gminy wynosi ok. 1 250 kWh/m^2/rok. Wskazuje to możliwość wykorzystania energii wiatru. Ocena potencjału konkretnych lokalizacji wymaga uwzględnienia warunków wiatrowych, przestrzennych i technicznych. Na terenie miasta i gminy zlokalizowana jest jedna turbina wiatrowa w miejscowości Humin.

[21] https://airly.org/map/pl/ (dostęp: 05.10.2026)
[22] Uchwała nr XLIV/548/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 24 października 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa łódzkiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw
[23] https://czystepowietrze.gov.pl/ (dostęp: 05.10.2026)
[24] https://www.bolimow.pl/152,czyste-powietrze (dostęp: 05.10.2026)

Rysunek 5. Mapa energii wiatru w kWh/m^2/rok na wysokości 30 m nad poziomem gruntu z zaznaczoną Gminą Bolimów

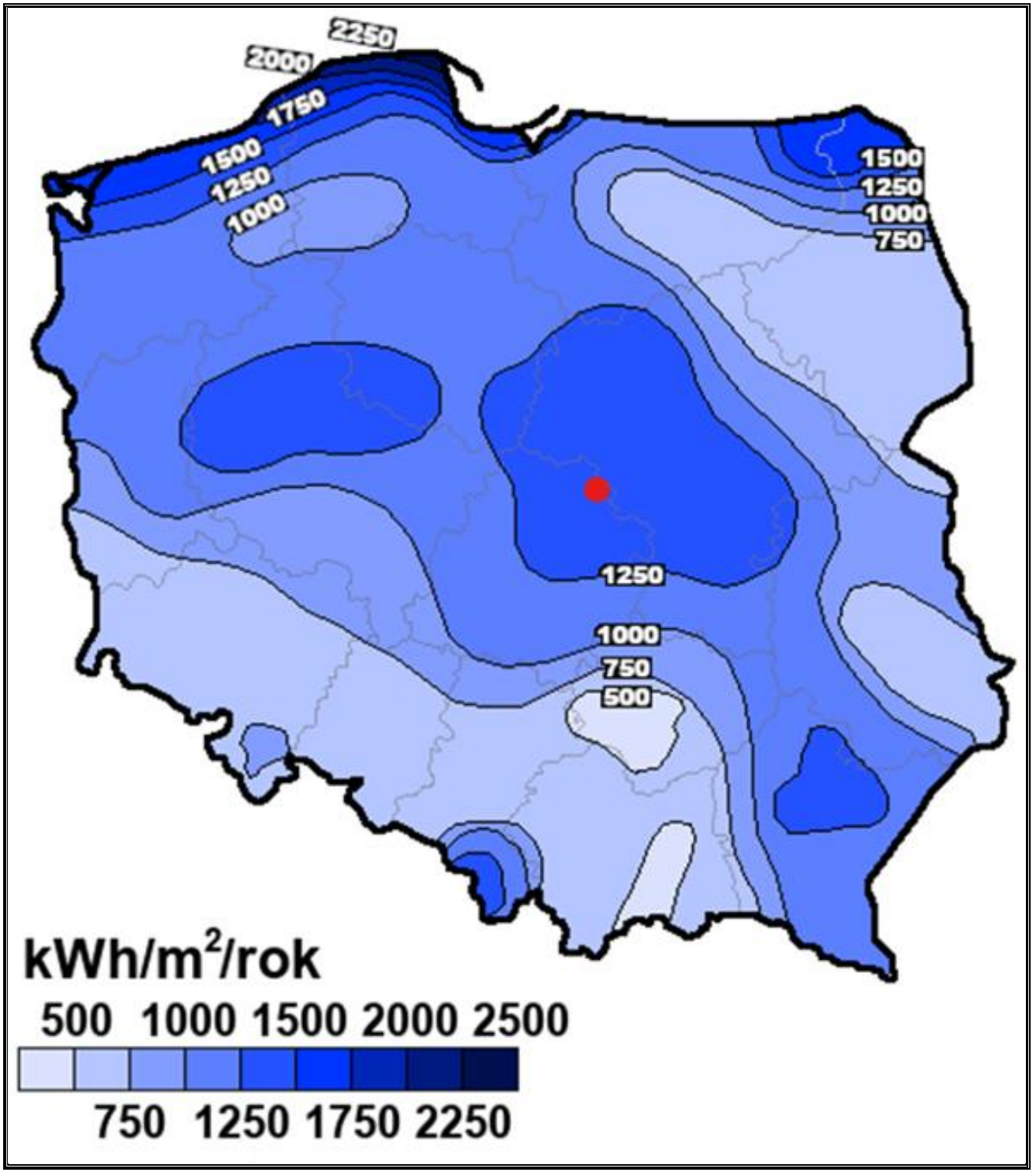

Źródło: Halina Lorenc, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Opracowanie 2001, Warszawa

Położenie Miasta i Gminy Bolimów jest także korzystne pod kątem rozwoju instalacji wykorzystujących energię słoneczną. Usłonecznienie w ciągu roku, czyli liczba godzin z bezpośrednio widoczną tarczą słoneczną, wynosi na obszarze miasta i gminy ok. 1 800-1 850 godzin, co można uznać za wartość korzystną w warunkach polskich. Oznacza to, że Miasto i Gmina Bolimów posiada potencjał do wykorzystania energii słonecznej, zarówno na

potrzeby produkcji energii elektrycznej, jak i przygotowania c.w.u. oraz wspomagania systemów c.o. Potencjał wykorzystania energii ze słońca realizowany jest przez dwie funkcjonujące farmy fotowoltaiczne.

Rysunek 6. Położenie gminy Bolimów na mapie usłonecznienia na terenie Polski

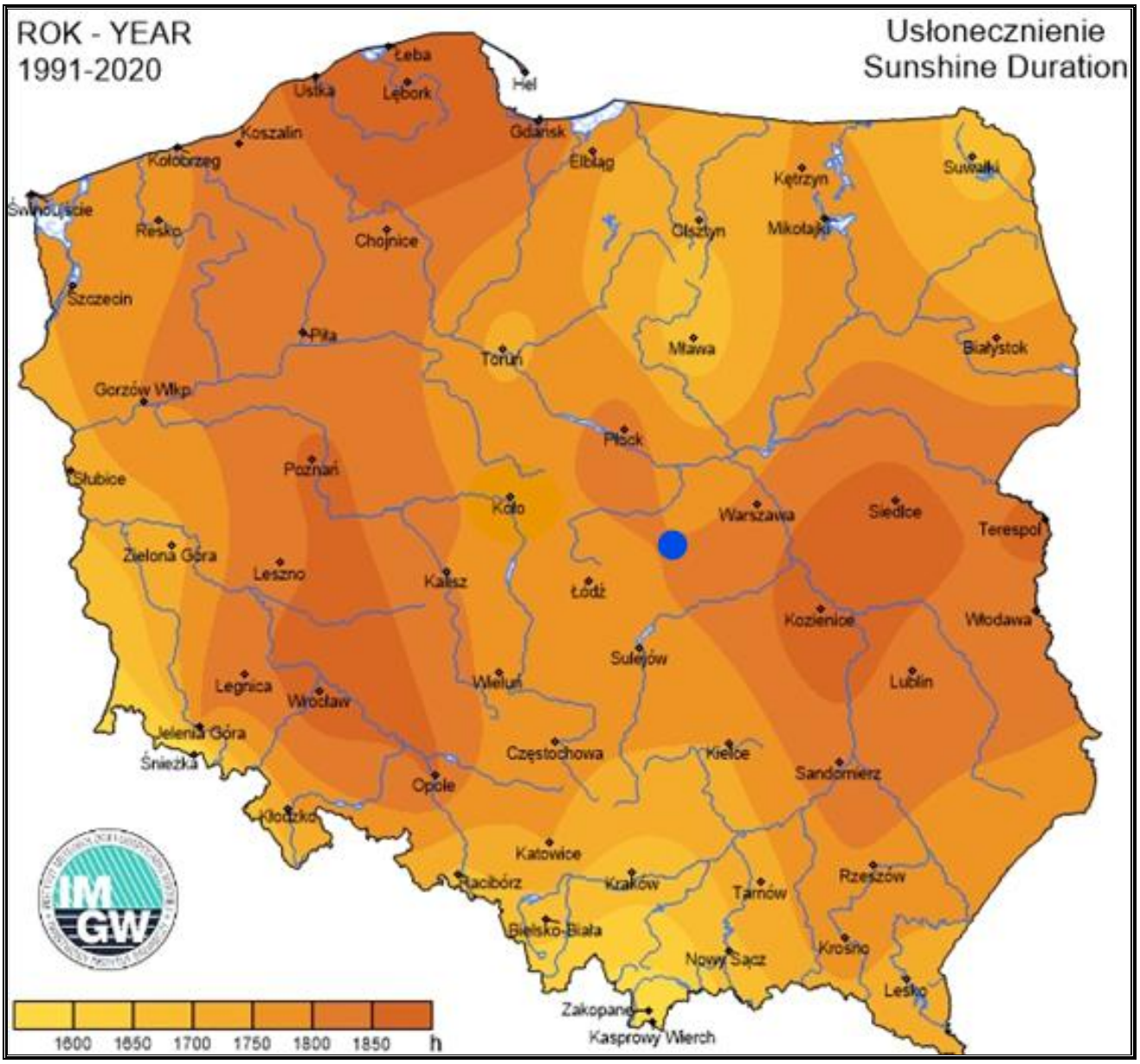

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej - Państwowego Instytutu Badawczego, https://klimat.imgw.pl/ (dostęp: 05.10.2026)

Temperatura wód geotermalnych zlokalizowanych na terytorium miasta i gminy Bolimów na głębokości 2 000 m p.p.t. wynosi około 50°C. Nie pozwala ona jednak samodzielnie ocenić zasobów wód termalnych ani opłacalności ich wykorzystania. Ocena wymaga rozpoznania warunków hydrogeologicznych, wydajności, składu wód i zapotrzebowania na ciepło. Na terenie miasta i gminy Bolimów zlokalizowane są trzy elektrownie wodne na rzece Rawce w miejscowościach: Bolimowska Wieś, Sokołów i Kęszyce Wieś.

.

Rysunek 7. Położenie gminy Bolimów na mapie rozkładu temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t.

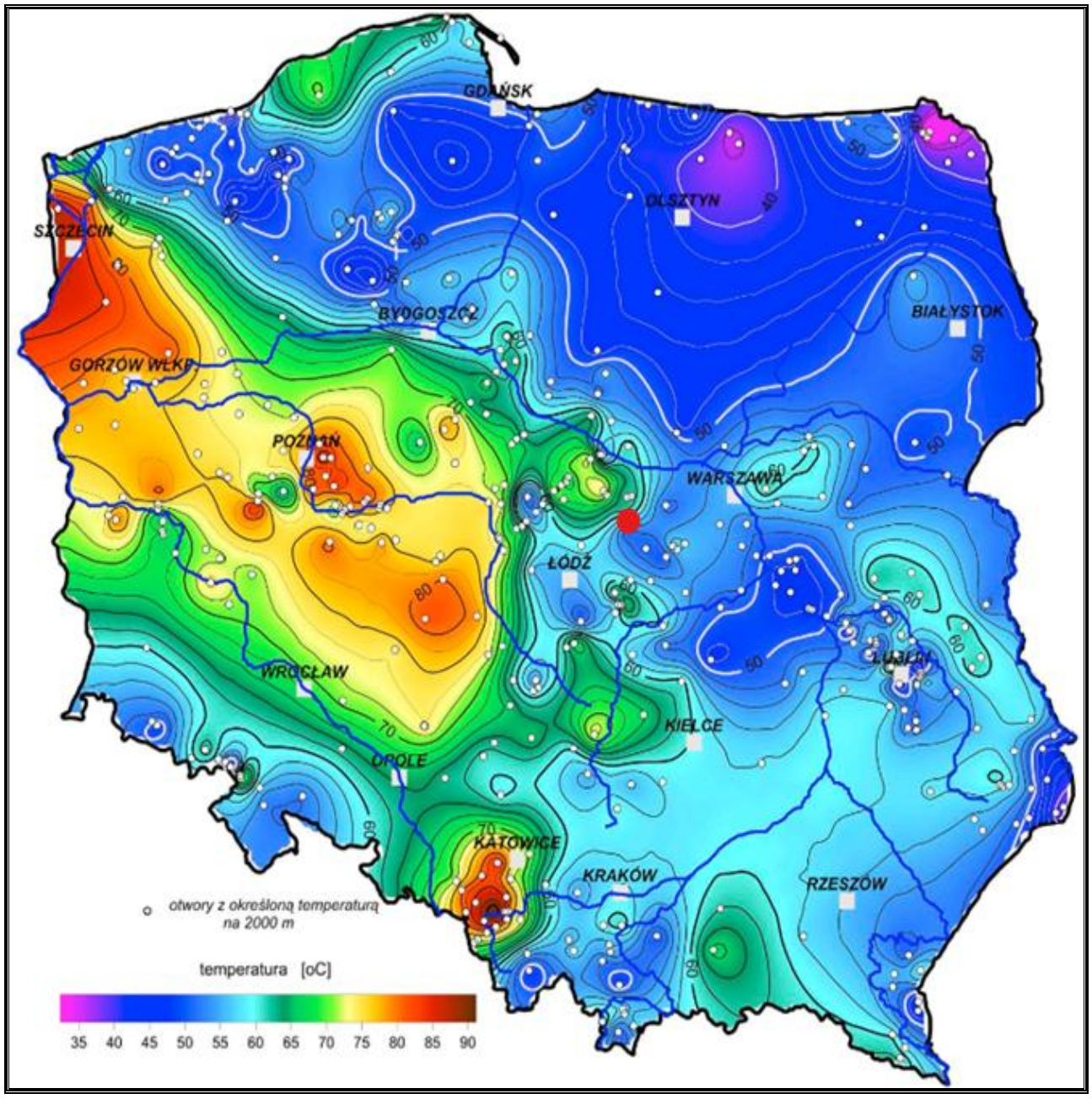

Źródło: Opracowanie własne na podstawie http://www.pgi.gov.pl/ (dostęp: 05.10.2026)

Obszar miasta i gminy Bolimów znajduje się w obrębie okręgu grudziądzko-warszawskiego.

Rysunek 8. Położenie gminy Bolimów na mapie prowincji i okręgów geotermalnych Polski

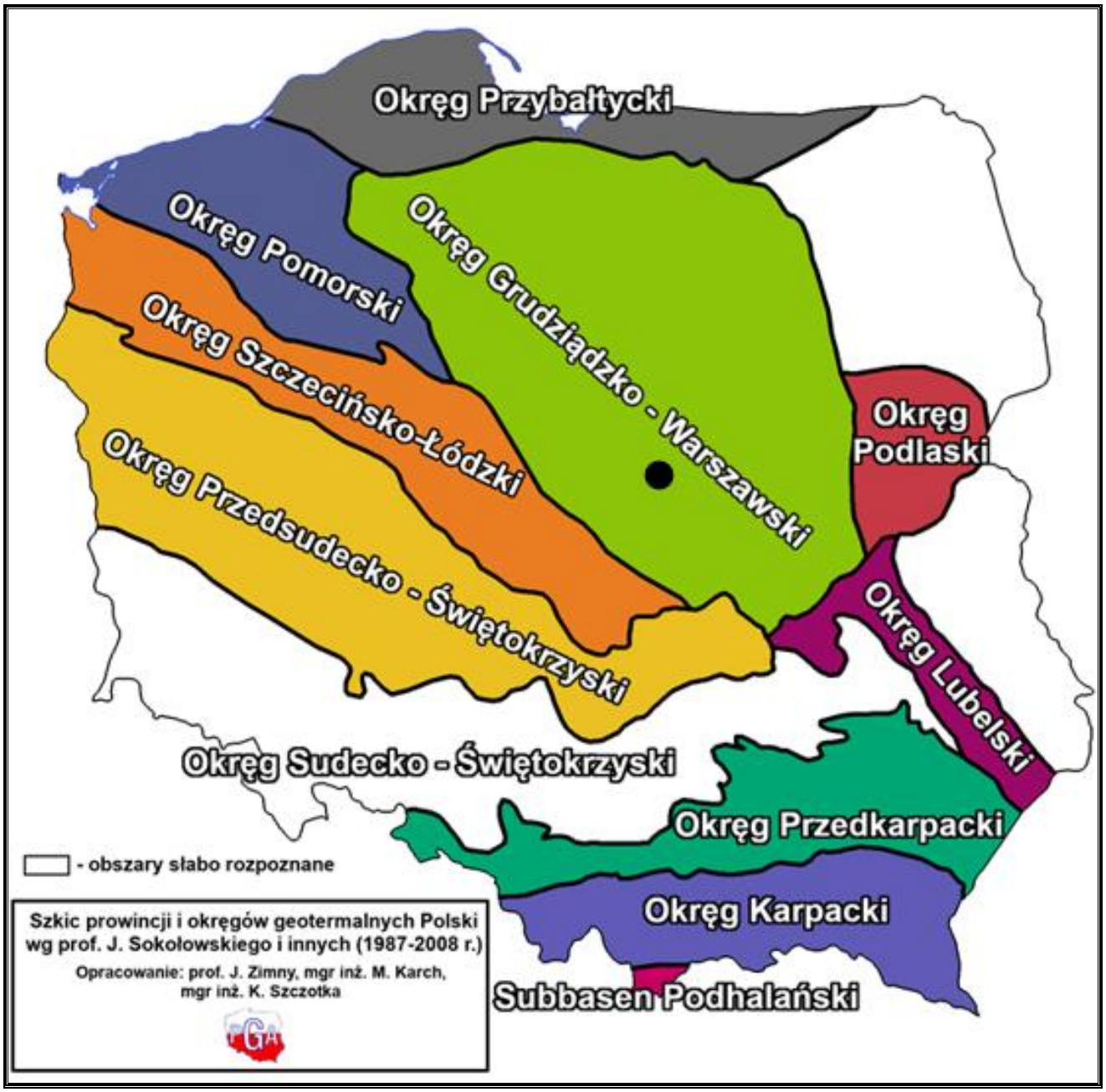

Źródło: Opracowanie własne

Istotnym kierunkiem rozwoju odnawialnych źródeł energii na terenie miasta i gminy Bolimów może być również wykorzystanie biogazu, pozyskiwanego z substratów pochodzenia organicznego. Potencjał ten należy wiązać przede wszystkim z rolniczym charakterem gminy oraz możliwością zagospodarowania surowców powstających w gospodarstwach rolnych. Biogaz może być również wytwarzany w oczyszczalniach ścieków oraz na składowiskach odpadów, gdzie powstaje w wyniku beztlenowego rozkładu substancji organicznej. Biogazownie rolnicze lub małe instalacje lokalne mogłyby stanowić uzupełnienie systemu energetycznego gminy, szczególnie w kontekście rozproszonej zabudowy wiejskiej i funkcjonowania gospodarstw rolnych.

Poprawa jakości powietrza jest możliwa poprzez następujące działania:

— ograniczanie wykorzystania wysokoemisyjnych źródeł ciepła i zastępowanie ich rozwiązaniami niskoemisyjnymi oraz odnawialnymi źródłami energii,
— wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii,
— wprowadzanie zmian technologicznych w zakładach przemysłowych zmierzających do eliminacji lub ograniczenia emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery,
— wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz w sąsiedztwie obiektów i urządzeń emitujących zanieczyszczenia.

5.1.1.3 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza.

Tabela 7. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza

Mocne strony	Słabe strony
— korzystne warunki klimatyczne do rozwoju odnawialnych źródeł energii, realizowane poprzez funkcjonowanie farm fotowoltaicznych, elektrowni wodnych i jednej turbiny wiatrowej, — dostępność lokalnych informacji o stężeniach pyłów dzięki funkcjonowaniu czujnika jakości powietrza w Bolimowie, — działania miasta i gminy w ramach programu „Czyste Powietrze", w tym funkcjonowanie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego.	— przekroczenia poziomów benzo(a)pirenu, pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 (faza II) i poziomu celu długoterminowego ozonu w strefie łódzkiej, — rozproszony system ogrzewania budynków, wymagający modernizacji indywidualnych źródeł ciepła, — niska emisja z indywidualnych źródeł ogrzewania, — emisje zanieczyszczeń z transportu (głównie przy autostradzie i trasie wojewódzkiej) i działalności rolniczej.
Szanse	**Zagrożenia**
— pozyskiwanie środków na termomodernizację i wymianę źródeł ciepła, — możliwość wykorzystania kolei oraz rozwoju powiązań pieszych i rowerowych z punktami obsługi pasażerów w celu ograniczenia części podróży samochodowych, — możliwość rozwoju OZE, — poprawa efektywności energetycznej budynków, kontynuacja działań w ramach Programu „Czyste Powietrze".	— niska suma opadów i ryzyko niedoborów wody, w tym okresowych susz, — nasilenie susz i deficytu wody wskutek zmian klimatu, pogorszenie warunków dla rolnictwa, — wzrost emisji wraz ze zwiększeniem ruchu drogowego, — możliwość okresowego pogarszania jakości powietrza w sezonie grzewczym.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.2. Zagrożenia hałasem

Przez hałas rozumie się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego charakteryzującym się różnorodnością źródeł i powszechnością występowania. Głównymi potencjalnymi źródłami emisji hałasu w Mieście i Gminie Bolimów są:

— szlak komunikacyjny trasy europejskiej E30 (autostrady A2),
— szlak komunikacyjny drogi wojewódzkiej nr 705 relacji Skierniewice-Sochaczew,

— sieć dróg powiatowych i gminnych,
— linia kolejowa nr 3.

Hałas stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia, wpływając negatywnie zarówno na jakość życia mieszkańców, jak i na funkcjonowanie zwierząt. Długotrwała ekspozycja na hałas może prowadzić do poważnych konsekwencji, takich jak zaburzenia snu, choroba niedokrwienna serca, obniżona koncentracja czy zwiększona drażliwość

Ograniczanie hałasu komunikacyjnego może obejmować stosowanie cichych nawierzchni drogowych, budowanie ekranów akustycznych oraz rozwijanie pasów zieleni wzdłuż tras komunikacyjnych. Ważne jest także promowanie transportu publicznego, rowerowego i pieszego, a także wprowadzanie stref ograniczonej prędkości.

Ochroną akustyczną objęte są określone rodzaje terenów, wskazane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, wyróżnione ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (np. tereny zamieszkałe, rekreacyjne, tereny szpitali). Ograniczenie emisji hałasu może nastąpić m.in. poprzez stosowanie środków technicznych, technologicznych lub organizacyjnych zmniejszających natężenie hałasu, ale również poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczące lokalizacji obiektów przemysłowych, zapewnienie odpowiednich odległości terenów przeznaczonych pod nową zabudowę lub stosowanie odpowiednich barier akustycznych. Istotnym działaniem jest także monitoring, który umożliwia rozpoznanie zagrożeń akustycznych i ocenę skuteczności działań ograniczających hałas.

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu. Oceny stanu akustycznego środowiska dokonuje się obowiązkowo co 5 lat dla:

— aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
— głównych dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 milionów pojazdów w ciągu roku, tj. ok. 8 200 poj./dobę,
— głównych linii kolejowych, po których rocznie przejeżdża ponad 30 000 pociągów,
— głównych portów lotniczych, na których odbywa się powyżej 50 000 operacji rocznie.

Standardy dotyczące klimatu akustycznego określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). W rozporządzeniu zawarte są dopuszczalne poziomy hałasu dla poszczególnych rodzajów źródeł (dróg i linii kolejowych, linii elektroenergetycznych, startów, przelotów i lądowań statków powietrznych oraz pozostałych obiektów i grup źródeł hałasu), w odniesieniu do rodzaju terenów wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje.

Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe[1)]		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	**50**	**45**	**45**	**40**
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży[2)] c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**61**	**56**	**50**	**40**
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe[2)] d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**65**	**56**	**55**	**45**
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[3)]	**68**	**60**	**55**	**45**

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie elektroenergetyczne	
		$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq\ D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq\ N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali, domów opieki społecznej c) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży[1)]	**55**	**45**	**45**	**40**
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe[1)] c) Tereny mieszkaniowo-usługowe d) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[2)]	**60**	**50**	**50**	**45**

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Tabela 10. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe[1)]		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	**50**	**45**	**45**	**40**
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	**64**	**59**	**50**	**40**
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	**68**	**59**	**55**	**45**
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[2)]	**70**	**65**	**55**	**45**

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Tabela 11. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długotrwały średni poziom dźwięku A w dB			
		Starty, lądowania i przeloty statków powietrznych		Linie elektroenergetyczne	
		L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L_{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L_N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Strefa ochronna „A" uzdrowiska b) Tereny szpitali, domów opieki społecznej c) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	55	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jedno- i wielorodzinnej oraz zabudowy zagrodowej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe c) Tereny mieszkaniowo-usługowe d) Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców[1)]	60	50	50	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku

Monitoring klimatu akustycznego realizowany jest zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., uwzględniającą wymogi dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE. Celem podsystemu monitoringu klimatu akustycznego jest gromadzenie, przetwarzanie i rozpowszechnianie informacji o stanie akustycznym środowiska. Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Działania te prowadzone są zarówno dla terenów objętych obowiązkiem sporządzania map strategicznych, jak i terenów pozostałych, na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu lub innych metod oceny poziomu hałasu.

BADANIA HAŁASU

W 2025 roku w dwóch punktach pomiarowych wykonano pomiary hałasu przemysłowego związane z działalnością jednego zakładu przemysłowego z terenu miasta i gminy Bolimów. Pomiary te przeprowadzono w ramach obowiązków zakładu, a wyniki pomiarów i lokalizacja punktów zostały zaprezentowane w poniższej tabeli. Na terenie miasta i gminy nie prowadzono natomiast pomiarów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska ani działalności kontrolnej WIOŚ.

Tabela 12. Lokalizacja punktów pomiarowych oraz wyniki pomiarów hałasu przemysłowego w 2025 roku związanego z działalnością zakładu przemysłowego z terenu miasta i gminy Bolimów

Nazwa punktu pomiarowego i lokalizacja	Współrzędne WGS84		Data pomiaru	Wartość równoważnego poziomu dźwięku A dla czasu odniesienia T wyrażonego wskaźnikiem hałasu, z uwzględnieniem niepewności pomiaru +U95 i -U95 [dB]		Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony wskaźnikiem dla pory dnia i pory nocy [dB]		Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla pory dnia i nocy [dB]	
	WGS84 E	WGS84 N		L_{AeqD} [dB]	L_{AeqN} [dB]	L_{AeqD} [dB]	L_{AeqN} [dB]	L_{AeqD} [dB]	L_{AeqN} [dB]
P1 Jasionna 4 (dz.ew.nr 14/4 obręb Sokołów)	20,139789	52,109025	20.01.2025	41,7 (1,0)	36,9 (1,1)	55	45	-	-
P2 Jasionna 4 (dz.ew.nr 14/4 obręb Sokołów)	20,140036	52,108642	20.01.2025	41,4 (1,1)	36,7 (1,1)			-	-

Źródło: Baza EHAŁAS GIOŚ RWMŚ Łódź,

Przedstawione pomiary hałasu przemysłowego w wyznaczonych punktach nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu w 2025 roku.

Na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2025 wykonanego przez Generalną Dyrekcję Dróg Krajowych i Autostrad można odczytać średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych i wojewódzkich.

Tabela 13. Średni dobowy ruch roczny na odcinkach drogi krajowej i wojewódzkiej przebiegających przez teren miasta i gminy Bolimów w 2025 roku

Numer drogi	Nazwa odcinka	SDRR poj. silnik. ogółem
A2 (E30)	W.SKIERNIEWICE /DK 70/ - W. WISKITKI /DK50/	63 925
DW 705	BOLIMÓW – SKIERNIEWICE /UL. FABRYCZNA/	4 113

Źródło: https://www.gov.pl/web/gddkia/generalny-pomiar-ruchu-2025 (dostęp: 05.10.2026)

Średni dobowy ruch roczny na drogach krajowych w Polsce w 2025 roku wyniósł 14 880 poj./dobę, a na drogach wojewódzkich 4 236 poj./dobę[25]. Na odcinku drogi wojewódzkiej nr 705 wartość SDRR była niższa od średniej wartości odnotowanej w 2025 r. dla dróg wojewódzkich w Polsce. Na odcinku autostrady A2 przebiegającym przez Miasto i Gminę Bolimów odnotowano średni dobowy ruch roczny znacznie wyższy od średniej dla ogółu dróg krajowych w Polsce. Różnicę tę należy interpretować z uwzględnieniem przyjętego punktu odniesienia, obejmującego drogi o zróżnicowanych funkcjach i natężeniu ruchu, oraz specyfiki analizowanego odcinka

[25] Synteza wyników GPR 2025 na zamiejskiej sieci dróg wojewódzkich

autostrady, obsługującego ruch dalekobieżny i tranzytowy. Na podstawie dostępnych danych można wskazać, że na tym odcinku występuje największa potencjalna presja związana z hałasem drogowym.

W związku z przebiegającą przez teren miasta i gminy autostradą A2, na której odcinku zlokalizowanym w Mieście i Gminie Bolimów średni dobowy ruch roczny przekroczył 8 200 pojazdów na dobę, występuje obowiązek sporządzania strategicznej mapy hałasu co 5 lat. W związku z powyższym, na terenie miasta i gminy Bolimów, wykonano mapę hałasu dla wymienionej poniżej drogi:

— Autostrada A2 - Bolimów – przekroczenia L_{DWN} w zakresie od 1 dB do 5 dB nie sięgają zabudowy chronionej. Dla L_N brak przekroczeń[26].

5.1.2.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem.

Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem

Mocne strony	Słabe strony
— brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przemysłowego w dwóch badanych punktach, — dostępność strategicznej mapy hałasu dla analizowanego odcinka autostrady A2, umożliwiającej rozpoznanie jego oddziaływania akustycznego, — brak stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu dla wskaźnika LN na analizowanym odcinku autostrady A2.	— duże natężenie ruchu na autostradzie A2 jako źródło potencjalnej presji akustycznej, — brak punktowych pomiarów hałasu drogowego i kolejowego prowadzonych w ramach PMŚ na terenie miasta i gminy w analizowanym okresie.
Szanse	**Zagrożenia**
— możliwość ograniczania poziomu hałasu komunikacyjnego poprzez stosowanie cichych nawierzchni drogowych, ekranów akustycznych oraz zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych, — uwzględnianie wyników mapowania hałasu w planowaniu przestrzennym, zwłaszcza przy lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, — rozwój transportu publicznego, rowerowego i pieszego jako działanie ograniczające presję hałasu komunikacyjnego, — możliwość ograniczania narażenia mieszkańców na hałas poprzez odpowiednie kształtowanie zagospodarowania przestrzennego i lokalizowanie nowej zabudowy chronionej akustycznie.	— utrzymywanie się presji akustycznej na terenach zabudowy mieszkaniowej położonych w sąsiedztwie głównych ciągów komunikacyjnych, — możliwy wzrost natężenia ruchu drogowego i związanej z nim presji akustycznej, szczególnie w sąsiedztwie autostrady i DW705, — możliwość wzrostu oddziaływania akustycznego w związku z rozwojem zabudowy i zwiększaniem ruchu komunikacyjnego.

Źródło: Opracowanie własne

[26] Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

5.1.3 Pola elektromagnetyczne

Pole elektromagnetyczne jest to pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz.

Ze względu na właściwości fizyczne wyróżnia się promieniowanie:

— jonizujące, powstające w wyniku użytkowania substancji promieniotwórczych w energetyce jądrowej, ochronie zdrowia, przemyśle, badaniach naukowych, przed którym ochrona unormowana jest w ustawie z 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe,
— niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne, związane ze zmianami pola elektromagnetycznego wytwarzanego przez źródła energetyczne i radiokomunikacyjne, przed którym ochronę reguluje ustawa Prawo ochrony środowiska, w dziale VI pod nazwą „Ochrona przed polami elektromagnetycznymi".

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne w postaci pól elektromagnetycznych (PEM) zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka.

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego występujących na terenie miasta i gminy Bolimów należą przede wszystkim:

— linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia przebiegające przez teren miasta i gminy,
— sieci elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia zaopatrujące miejscowości na terenie miasta i gminy,
— stacje bazowe telefonii komórkowej,
— infrastruktura techniczna związana z przesyłem i rozdziałem energii elektrycznej.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

BADANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Ostatnie pomiary natężenia pól elektromagnetycznych na terenie miasta i gminy Bolimów wykonano w roku 2025 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w jednym punkcie pomiarowym (Bolimów, ul. Szkolna 15, punkt E_2023_E_17). W ramach monitoringu określa się wskaźnik WM_E w celu określenia dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Wskaźnik określa poziom emisji pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności dla składowej elektrycznej pola. Wyznaczany jest zgodnie z maksymalną wartością chwilową uzyskaną w trakcie pomiaru. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych uznaje się za dotrzymane, gdy żadna z wartości wskaźnikowych nie przekracza 1. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pomiarów PEM.

Tabela 15. Wyniki pomiarów PEM na terenie miasta i gminy Bolimów w 2025 roku

Nazwa punktu pomiarowego	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Stwierdzenie zgodności		
			E max [V/m]	Niepewność pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WM_E
E_2023_E_17	<0,8*	-	2,0	1,1	0,11

*wartość poniżej dolnej granicy oznaczalności stosowanej metody badawczej

Źródło: Baza JELMAG GIOŚ RWMŚ Łódź, Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

W punkcie pomiarowym w Bolimowie w 2025 r. nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów PEM. Wynik odnosi się do miejsca, czasu i zakresu wykonanego pomiaru.

5.1.3.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne.

Tabela 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne

Mocne strony	Słabe strony
— występowanie punktu pomiarowego PEM — dotrzymanie dopuszczalnych poziomów PEM w badanym punkcie, — objęcie punktu w Bolimowie monitoringiem PEM w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.	— występowanie na terenie miasta i gminy infrastruktury będącej potencjalnym źródłem PEM, w tym linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.
Szanse	**Zagrożenia**
— wykorzystywanie wyników monitoringu PEM przy ocenie zmian związanych z rozwojem infrastruktury technicznej, — uwzględnianie ochrony przed PEM przy lokalizacji nowych instalacji elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych.	— możliwość wzrostu liczby źródeł promieniowania elektromagnetycznego w związku z rozwojem infrastruktury technicznej i elektroenergetycznej, — ryzyko lokalnego wzrostu poziomów PEM w przypadku niewłaściwej lokalizacji lub eksploatacji nowych instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, — wzrost zapotrzebowania na infrastrukturę przesyłową i telekomunikacyjną wraz z rozwojem zabudowy i usług.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.4 Gospodarowanie wodami

5.1.4.1. Charakterystyka wód zlokalizowanych na terenie gminy

Miasto i Gmina Bolimów leży na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. Obszar podlega pod Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie. Sieć wodną Miasta i Gminy tworzą:

— rzeka Rawka, wpływająca do rzeki Bzury tuż za północną granicą Miasta i Gminy,

— rzeka Grabina, stanowiąca prawostronny dopływ rzeki Rawki,

— ciek Chełmna, wpływający poza północną granicą miasta i gminy do rzeki Suchej,

— kanały, dopływy i rowy melioracyjne, odprowadzające wodę do większych rzek[27].

Na terenie miasta i gminy znajduje się także sztuczny zbiornik wodny Joachimów-Ziemiary, zbudowany na rzece Rawce w 2001 roku, o powierzchni 33,2 ha i pojemności 0,66 mln m^3. Zbiornik powstał w wyniku realizacji Programu Małej Retencji w zlewni rzeki Rawki, w celu zwiększenia retencji dolinowej, jako odpowiedź na zbyt szybkie wyczerpywanie się zasobów wodnych[28].

5.1.4.2. Jednolite części wód powierzchniowych

Na terenie miasta i gminy Bolimów występują następujące zlewnie JCWP, zgodnie z wykazem:

— RW2000112726999 – Rawka od Krzemionki do ujścia,
— RW2000112725999 – Bzura od Uchanki do Rawki,
— RW20001027259929 – Kanał Sierzchów-Karolew,
— RW20001627299 – Bzura od Rawki do ujścia,
— RW2000102727299 – Sucha.

Monitoring jakości wód jest jednym z podsystemów Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ) prowadzonego przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Celem jego funkcjonowania jest, na podstawie art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska, uzyskiwanie informacji i danych dotyczących jakości wód.

W 2025 roku wykonano kompleksową ocenę stanu wód powierzchniowych za lata 2019-2024, uwzględniając zarówno najnowsze wyniki badań, jak i dane dziedziczone z lat wcześniejszych. Analiza obejmowała klasyfikację elementów biologicznych i fizykochemicznych, ocenę stanu lub potencjału ekologicznego, ocenę stanu chemicznego oraz końcową klasyfikację stanu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). W latach 2019-2024 monitoringiem objęte były wszystkie jednolite części wód powierzchniowych przebiegające przez teren miasta i gminy. Oceny dokonywano na podstawie reprezentatywnych punktów pomiarowo-kontrolnych.

Tabela 17. JCWP przebiegające przez teren miasta i gminy Bolimów objęte monitoringiem w latach 2019-2024

Nazwa JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny (PPK)
Bzura od Rawki do ujścia	Bzura - Wyszogród, przy moście
Bzura od Uchanki do Rawki	Bzura - Patoki
Kanał Sierzchów-Karolew	Kanał Sierzchów-Karolew – Patoki
Sucha	Sucha – Zakrzew
Rawka od Krzemionki do ujścia	Rawka – Kęszyce

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

[27] Uchwała Nr LXIX/410/2023 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 28 września 2023 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bolimów
[28] Tamże

Wyniki oceny stanu JCWP na podstawie badań monitoringowych wykonanych w latach 2019-2024:

— JCWP Kanał Sierzchów-Karolew (RW20001027259929) został oceniony jako pozostający w złym stanie wód. O wyniku tym przesądził potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako zły, na który wpłynęła przede wszystkim klasyfikacja elementów biologicznych z uwzględnieniem klasyfikacji elementów fizykochemicznych. Elementy biologiczne sklasyfikowano w piątej klasie, z uwagi na ocenę ichtiofauny. Elementy fizykochemiczne wspierające elementy biologiczne sklasyfikowano poniżej drugiej klasy, o czym zdecydowały średnioroczne stężenia ogólnego węgla organicznego, azotu azotanowego, azotu ogólnego i fosforu fosforanowego. Elementy fizykochemiczne z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, osiągnęły klasę drugą. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie środowiskowej normy jakości dla stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu oraz stężenia maksymalnego benzo(g,h,i)perylenu. Stan chemiczny określono poniżej dobrego,
— JCWP Sucha (RW2000102727299) została oceniona jako pozostająca w złym stanie wód. O wyniku tym przesądził potencjał ekologiczny sklasyfikowany jako słaby, na który wpłynęła klasyfikacja elementów biologicznych z uwzględnieniem klasyfikacji elementów fizykochemicznych. Elementy biologiczne sklasyfikowano w czwartej klasie, z uwagi na ocenę fitobentosu. Elementy fizykochemiczne wspierające elementy biologiczne sklasyfikowano poniżej drugiej klasy, o czym zdecydowały średnioroczne stężenia ogólnego węgla organicznego, azotu azotanowego, azotu ogólnego i fosforu fosforanowego. Elementy fizykochemiczne z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, osiągnęły klasę drugą. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu. Wśród wskaźników priorytetowych monitorowanych w tkankach biologicznych przekroczenia zostały zanotowane dla difenyloeterów bromowanych. Stan chemiczny określono poniżej dobrego,
— JCWP Rawka od Krzemionki do ujścia (RW2000112726999) również została oceniona jako pozostająca w złym stanie wód. Potencjał ekologiczny oceniono jako umiarkowany, na który wpłynęła klasyfikacja elementów biologicznych z uwzględnieniem klasyfikacji elementów fizykochemicznych. Elementy biologiczne sklasyfikowano w trzeciej klasie, z uwagi na ocenę makrofitów. Elementy fizykochemiczne wspierające elementy biologiczne sklasyfikowano w drugiej klasie, o czym zdecydowały średnioroczne stężenia przewodności w 20°C, azotu azotanowego i azotu ogólnego, fosforu fosforanowego i fosforu ogólnego. Elementy fizykochemiczne z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, osiągnęły klasę drugą. Wśród wskaźników priorytetowych monitorowanych w tkankach biologicznych przekroczenia zostały zanotowane dla difenyloeterów bromowanych, rtęci i jej związków. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie stężenia średniorocznego fluorantenu i benzo(a)pirenu oraz stężenia maksymalnego benzo(g,h,i)perylenu. Stan chemiczny określono poniżej dobrego.
— JCWP Bzura od Rawki do ujścia (RW20001627299) również została oceniona jako pozostająca w złym stanie wód. Potencjał ekologiczny oceniono jako słaby. Elementy biologiczne sklasyfikowano

w czwartej klasie. Elementy fizykochemiczne wspierające elementy biologiczne sklasyfikowano poniżej drugiej klasy. Elementy fizykochemiczne z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, osiągnęły klasę drugą. Stan chemiczny określono poniżej dobrego.

— JCWP Bzura od Uchanki do Rawki (RW2000112725999) również została oceniona jako pozostająca w złym stanie wód. Stan ekologiczny uznano za umiarkowany. Elementy biologiczne sklasyfikowano w trzeciej klasie. Elementy fizykochemiczne wspierające elementy biologiczne sklasyfikowano poniżej drugiej klasy. Elementy fizykochemiczne z grupy 3.6, tj. specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne, osiągnęły klasę drugą. Stan chemiczny określono poniżej dobrego.

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu wód JCWP na terenie miasta i gminy Bolimów za lata 2019-2024.

Tabela 18. Ocena stanu wód JCWP na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2019-2024

Nazwa ocenianej JCWP	Kod JCWP	Typ monitoringu	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód				STAN / POTENCJAŁ EKOLOGICZNY (Rok ostatnich badań)	STAN CHEMICZNY (Rok ostatnich badań)	OCENA STANU JCWP (Rok ostatnich badań)
			Klasa elementów biologicznych (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów hydromorfologicznych (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów fizykochemicznych (grupy 3.1-3.5) (Rok ostatnich badań)	Klasa elementów fizykochemicznych – specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (3.6) (Rok ostatnich badań)			
Kanał Sierzchów-Karolew	RW20001027259929	MD, MO	5 (2024)	4 (2024)	>2 (2024)	2 (2024)	5 (zły stan ekologiczny) (2024)	Stan poniżej dobrego (2024)	**Zły stan wód (2024)**
Sucha	RW2000102727299	MD, MO	4 (2023)	4 (2020)	>2 (2024)	2 (2020)	4 (słaby stan ekologiczny) (2024)	Stan poniżej dobrego (2024)	**Zły stan wód (2024)**
Rawka od Krzemionki do ujścia	RW2000112726999	MD, MO	3 (2024)	1 (2024)	2 (2024)	2 (2024)	3 (umiarkowany stan ekologiczny) (2024)	Stan poniżej dobrego (2024)	**Zły stan wód (2024)**
Bzura od Rawki do ujścia	RW20001627299	MD, MO	4 (2024)	1 (2024)	>2 (2024)	2 (2024)	4 (słaby stan ekologiczny)	Stan poniżej dobrego (2024)	**Zły stan wód (2024)**
Bzura od Uchanki do Rawki	RW2000112725999	MD, MO	3 (2024)	3 (2024)	>2 (2024)	2 (2024)	3 (umiarkowany stan ekologiczny) (2024)	Stan poniżej dobrego (2024)	**Zły stan wód (2024)**

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet, Monitoring wód powierzchniowych

Działając zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2021 r. poz. 1475), Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w 2026 roku na podstawie pomiarów i wyników badań wykonanych w 2025 roku, wykonał klasyfikację wskaźników jakości wód powierzchniowych bez konieczności klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego JCWP.

Wyniki klasyfikacji wskaźników jakości wód na podstawie badań z 2025 r., opracowanej w 2026 r.:

- JCWP Kanał Sierzchów-Karolew (RW20001027259929) – O klasie drugiej elementów fizykochemicznych zadecydowała średnioroczna wartość przewodności w 20°C. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu,
- JCWP Sucha (RW2000102727299) – O klasie poniżej drugiej elementów fizykochemicznych zadecydowało średnioroczne stężenie tlenu rozpuszczonego. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu,
- JCWP Rawka od Krzemionki do ujścia (RW2000112726999) – O klasie drugiej elementów fizykochemicznych zadecydowała średnioroczna wartość przewodności w 20°C. Wśród substancji priorytetowych badanych w wodzie zanotowano przekroczenie stężenia średniorocznego benzo(a)pirenu[29].

Wyniki oceny wskazują na utrzymujący się zły stan trzech analizowanych JCWP, związany zarówno z niezadowalającym stanem lub potencjałem ekologicznym, jak i przekroczeniami środowiskowych norm jakości wybranych substancji. Wskazuje to na potrzebę ograniczania dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych, w szczególności poprzez poprawę gospodarki wodno-ściekowej, ograniczanie spływu zanieczyszczeń z terenów rolniczych oraz działania służące ochronie naturalnych funkcji cieków i ich dolin. Istotną rolę w ochronie zasobów wodnych przed zanieczyszczeniami odgrywa również edukacja ekologiczna. Świadomość społeczeństwa na temat skutków zanieczyszczeń, metod ich redukcji oraz działań na rzecz ochrony wód ma bezpośredni wpływ na jakość ekosystemów wodnych i zdrowie ludzi. Włączenie tematyki ochrony wód do programów szkolnych, organizowanie kampanii społecznych oraz warsztatów praktycznych pozwala lepiej zrozumieć problem i zachęca do podejmowania odpowiedzialnych decyzji. Współpraca instytucji edukacyjnych, samorządów oraz organizacji pozarządowych przyczynia się do budowania społeczeństwa świadomego ekologicznie i gotowego do działań na rzecz ochrony wód.

5.1.4.3. Zagrożenie i ryzyko powodziowe

Występowanie zagrożenia powodziowego na danym terenie oznacza możliwość wystąpienia tam zjawiska powodzi[30]. Zagrożenie powodzią ma wielowymiarowy wpływ na ochronę środowiska. Wymaga ono podejścia

[29] Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet,
[30] https://powodz.gov.pl/pl/o_mapach (dostęp: 06.10.2026)

integrującego różne aspekty zarządzania zasobami naturalnymi i adaptacji do zmian klimatycznych, aby minimalizować negatywne skutki i chronić różnorodność biologiczną oraz zdrowie ekosystemów. Przykładem negatywnego oddziaływania powodzi na środowisko może być erozja gleby, która wpływa na jej strukturę i żyzność. Erozja może prowadzić do utraty warstwy wierzchniej gleby, która jest najbogatsza w składniki odżywcze. Zarządzanie zasobami wodnymi może odbywać się poprzez m.in. realizację zbiorników retencyjnych i wałów przeciwpowodziowych, przy czym zastosowanie tego rodzaju rozwiązań wymaga uwzględnienia zarówno ich funkcji ochronnych, jak i potencjalnego wpływu na warunki hydromorfologiczne oraz lokalne ekosystemy.

Na terenie miasta i gminy Bolimów występuje zagrożenie powodziowe wynikające z obecności rzeki Rawki, a także wzdłuż północno-zachodniej granicy Miasta i Gminy, na terenach położonych nad rzeką Bzurą. Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi od strony rzek na tym obszarze wynosi 10% (powódź raz na 10 lat), 1% (powódź raz na 100 lat) i 0,2% (powódź raz na 500 lat). Teren objęty zagrożeniem powodziowym został zaprezentowany na poniższym rysunku.

Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego w obrębie Miasta i Gminy Bolimów

Legenda:

Zasięg MZP od rzek - 10% (raz na 10 lat)

Zasięg MZP od rzek - 1% (raz na 100 lat)

Zasięg MZP od rzek - 0,2% (raz na 500 lat)

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpMZP (dostęp: 06.10.2026)

Ryzyko powodzi oznacza kombinację prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi i prawdopodobieństwa wystąpienia potencjalnych negatywnych konsekwencji dla życia i zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej.

Rysunek 10. Mapa ryzyka powodziowego w obrębie Miasta i Gminy Bolimów

Legenda:

- teren ryzyka powodziowego

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/ (dostęp: 06.10.2026)

5.1.4.4. Jednolite części wód podziemnych

Według podziału Polski na 174 JCWPd, teren miasta i gminy Bolimów leży na obszarze JCWPd nr 63 (GW200063) oraz JCWPd nr 65 (GW200065). Ich lokalizacja została przedstawiona na poniższym rysunku, a granica ich występowania zaznaczona czarną linią.

Rysunek 11. Lokalizacja JCWPd na terenie miasta i gminy Bolimów

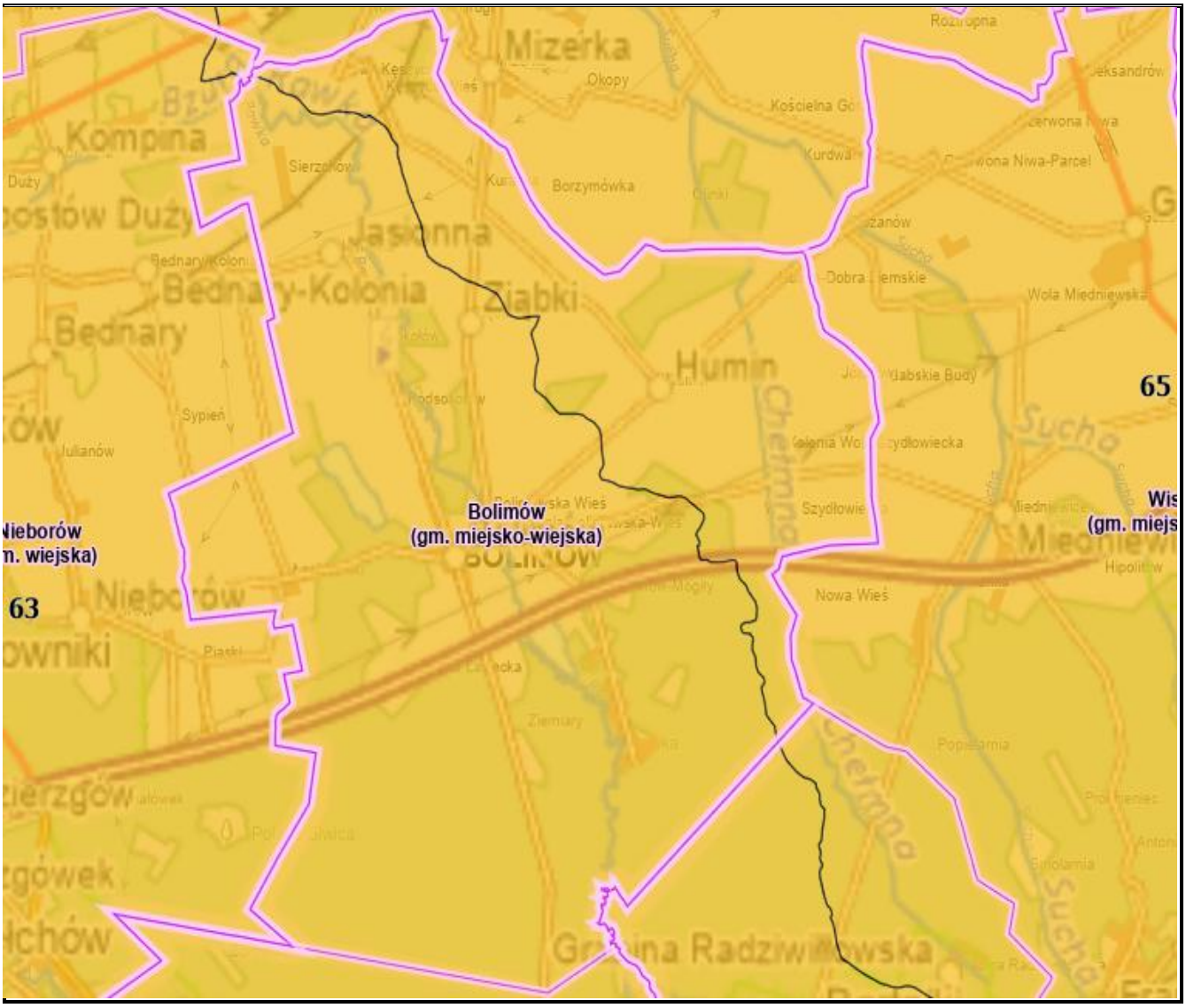

Źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Wody-podziemne (dostęp: 06.10.2026)

Na terenie miasta i gminy Bolimów występują punkty MWP – monitoringu wód podziemnych, badanych w ramach monitoringu regionalnego województwa łódzkiego. Badania są prowadzone przez GIOŚ, a wykonywane przez Centralne Laboratorium Badawcze w Łodzi. Charakterystyka punktów została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 19. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych badanych w ramach monitoringu regionalnego w Mieście i Gminie Bolimów

Położenie administracyjne		Nr JCWPd	Współrzędne geograficzne		Głębokość punktu [m p.p.t.]	Ujmowana warstwa wodonośna		
Miejscowość	Gmina		Długość	Szerokość		Głębokość do stropu [m p.p.t.]	Stratygrafia	Zwierciadło wody
Bolimów	Bolimów	63	20,161178	52,07560	185	163	Cr/J 3	Napięte
Wola Szydłowiecka	Bolimów	65	20,220609	52,08357	37	14	Q	Napięte

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

Ostatnie badania w wyżej wymienionych punktach pomiarowych przeprowadzono w 2025 roku. Na podstawie badań fizykochemicznych wód podziemnych stwierdzono:

— Dobrą jakość wody (klasa II) w miejscowości Bolimów,

— Zadowalającą jakość wody (klasa III) w miejscowości Wola Szydłowiecka.

Otrzymane wyniki badań były podstawą do określenia dobrego stanu chemicznego wód podziemnych w badanych punktach pomiarowych w Mieście i Gminie Bolimów w 2025 roku, gdyż jakość wody w tych punktach zakwalifikowano do klas mieszczących się w przedziale od I do III. Ocenę wskaźników jakości wód badanych w punktach pomiarowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Ocena poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń badanych w ramach monitoringu regionalnego w punktach pomiarowych na terenie miasta i gminy Bolimów w 2025 roku

Wskaźnik	Punkt pomiarowy Bolimów	Punkt pomiarowy Wola Szydłowiecka
	Data poboru: 26.05.2025	Data poboru: 26.05.2025
Temperatura °C	12	10,2
pH	7,96	7,52
Przewodność 20°C [µS/cm]	778	349
Tlen rozpuszczony [mg/l O_2]	11,18	3
OWO [mg/l C]	4,54	3,93
Jon amonowy [mg/l NH_4]	0,45	0,18
Azotany [mg/l NO_3]	<1,7	<0,17
Azotyny [mg/l NO_2]	<0,023	<0,023
Fosforany [mg/l PO_4]	0,19	0,90
Siarczany [mg/l SO_4]	<2	9,9
Chlorki [mg/l Cl]	108,5	9,0
Cynk [mg/l Zn]	0,0029	0,0044
Wapń [mg/l Ca]	28,6	76,33
Magnez [mg/l Mg]	8,7	6,27
Fluorki [mg/l F]	0,58	0,19
Sód [mg/l Na]	161,78	3,48

Wskaźnik	Punkt pomiarowy Bolimów	Punkt pomiarowy Wola Szydłowiecka
	Data poboru: 26.05.2025	Data poboru: 26.05.2025
Potas [mg/l K]	6,22	1,33
Antymon [mg/l Sb]	0,00038	0,00032
Arsen [mg/l As]	<0,001	<0,001
Bor [mg/l B]	0,761	0,0181
Chrom [mg/l Cr]	<0,001	<0,001
Glin [mg/l Al.]	<0,005	<0,005
Kadm [mg/l Cd]	<0,00002	<0,00002
Mangan [mg/l Mn]	0,0034	0,15
Miedź [mg/l Cu]	<0,001	<0,001
Nikiel [mg/l Ni]	<0,001	<0,001
Ołów [mg/l Pb]	<0,0003	<0,0003
Rtęć [mg/l Hg]	<0,00002	<0,00002
Selen [mg/l Se]	<0,005	<0,005
Srebro [mg/l Ag]	<0,001	<0,001
Żelazo [mg/l Fe]	0,108	0,357
Cyjanki wolne [mg/l]	<0,008	<0,008
Wodorowęglany [mg/l HCO_3]	353,0	221,1
Klasa jakości	**II**	**III**

Źródło: Państwowy Monitoring Środowiska/Ekoinfonet

5.1.4.5. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych

Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP) to zespół przepuszczalnych utworów wodonośnych o znaczeniu użytkowym, którego granice są określone parametrami hydrogeologicznymi lub warunkami hydrodynamicznymi oraz warunkami formowania się zasobów wód podziemnych, wydzielony ze względu na jego szczególne znaczenie dla obecnego i perspektywicznego zaopatrzenia w wodę, spełniający określone kryteria ilościowe i jakościowe: wydajność potencjalnego otworu studziennego powyżej 70 m^3/h, wydajność ujęcia powyżej 10 000 m^3/d, wodoprzewodność warstwy wodonośnej wyższa niż 10 m^2/h, woda nadająca się do zaopatrzenia ludności w stanie surowym lub po jej ewentualnym prostym uzdatnieniu przy pomocy stosowanych obecnie i uzasadnionych ekonomicznie technologii. W obszarach deficytowych w wodę kryteria ilościowe przyjęte dla GZWP mogą być niższe, lecz wyróżniające zbiornik o znaczeniu praktycznym na tle ogólnie mniej korzystnych warunków hydrogeologicznych.

Miasto i Gmina Bolimów położona jest w zasięgu nieudokumentowanych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych nr: 2151 – Subniecka warszawska (część centralna) i 215 – Subniecka warszawska. Poniższy rysunek przedstawia ich lokalizację na mapie.

Rysunek 12. Miasto i Gmina Bolimów na tle GZWP nr 2151 i 215

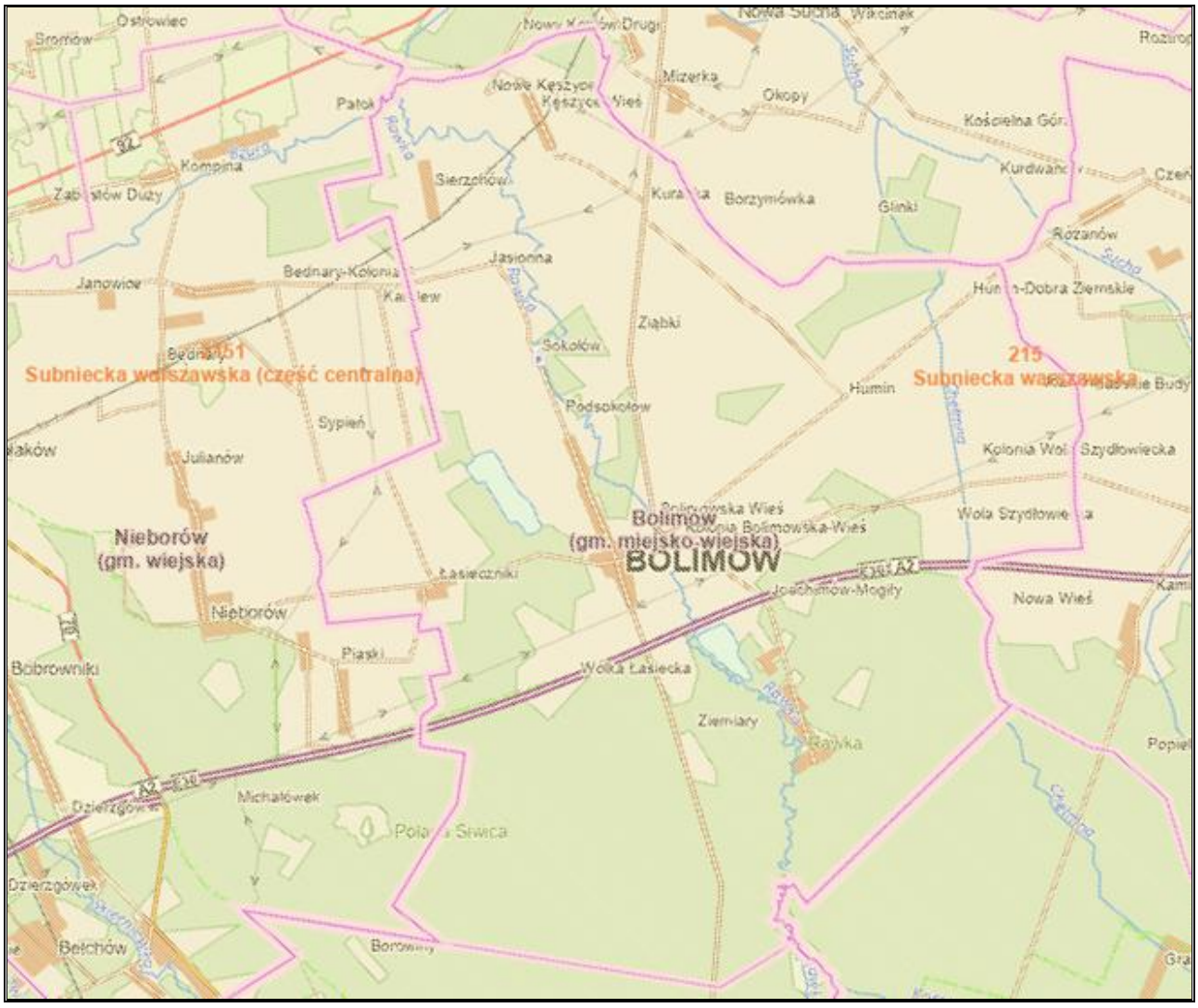

Źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/ (dostęp: 06.10.2026)

Szczegółową charakterystykę Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) nr 215 i 2151 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 21. Charakterystyka GZWP zlokalizowanych w obrębie miasta i gminy Bolimów

Wyszczególnienie	2151 Subniecka warszawska (część centralna)	215 Subniecka warszawska
Typ	Porowy	Porowy
Całkowita powierzchnia [km^2]	17 500	51 000

Źródło: https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/?page=Wody-podziemne

5.1.4.6. Zagrożenia mogące wpłynąć na jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Potencjalne źródła zagrożeń dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych na terenie miasta i gminy Bolimów obejmują zanieczyszczenia związane z działalnością rolniczą, transportem oraz niewłaściwym gospodarowaniem odpadami. Zły stan trzech badanych jednolitych części wód powierzchniowych: Kanału

Sierzchów-Karolew, Suchej oraz Rawki od Krzemionki do ujścia potwierdza występowanie problemów z jakością wód.

Istotnym potencjalnym zagrożeniem są ścieki bytowe, które mogą dostarczać substancje organiczne, związki azotu i fosforu oraz zanieczyszczenia mikrobiologiczne do wód. Na możliwość oddziaływania tego rodzaju presji wskazują podwyższone stężenia ogólnego węgla organicznego i substancji biogennych w Kanale Sierzchów-Karolew i Suchej.

Kolejnym potencjalnym źródłem zanieczyszczeń są spływy z terenów rolniczych, zawierające nawozy mineralne i naturalne oraz pozostałości środków ochrony roślin. Związki te mogą docierać do rzek przez rowy melioracyjne i kanały, a także przenikać do wód podziemnych. Dopływ azotu i fosforu sprzyja eutrofizacji wód powierzchniowych, w tym zbiornika Joachimów-Ziemiary, oraz pogorszeniu warunków tlenowych. Zagrożenie może zwiększać niewłaściwe przechowywanie nawozów naturalnych i stosowanie nawożenia w warunkach sprzyjających wymywaniu składników.

Potencjalną presję stanowią również spływy opadowe z dróg i terenów zabudowanych oraz depozycja zanieczyszczeń atmosferycznych. Mogą one wprowadzać do wód substancje ropopochodne, metale i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne. W wynikach badań stanu wód wykazano przekroczenia m.in. benzo(a)pirenu, fluorantenu i benzo(g,h,i)perylenu, a także obecność ponadnormatywnych stężeń rtęci i difenyloeterów bromowanych w organizmach wodnych. Ustalenie źródeł tych substancji wymaga analizy całych zlewni, ponieważ część zanieczyszczeń może napływać spoza granic miasta i gminy.

Dodatkowe zagrożenia mogą wynikać z nielegalnego składowania odpadów, wycieków paliw i innych substancji chemicznych oraz awarii infrastruktury ściekowej. W odniesieniu do wód podziemnych znaczenie ma możliwość infiltracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu, zależna od lokalnych warunków hydrogeologicznych. Stwierdzone w 2025 r. klasy jakości II w Bolimowie wskazują na dobry stan chemiczny, a klasy III w Woli Szydłowieckiej na stan zadowalający. Wyniki pomiarów w badanych dwóch miejscowościach nie wykluczają lokalnych zagrożeń w innych częściach Miasta i Gminy.

5.1.4.7. Zagrożenie suszą

Suszę na danym terenie opisać można według podziału na:

- suszę atmosferyczną,
- suszę rolniczą na terenach rolnych i leśnych,
- suszę hydrologiczną,
- suszę hydrogeologiczną.

Susza atmosferyczna to okres, w którym opady występują poniżej średniej wieloletniej lub jest ich całkowicie brak. Bezpośrednim skutkiem niedoboru opadów jest narastający w czasie niedosyt wilgotności, ujawniający się

szczególnie intensywnie w ciepłej porze roku, wzmagający intensywne parowanie oraz ewapotranspirację[31] (wskaźnik klimatyczny mówiący o tym, jak szybko mogłoby zachodzić parowanie, gdyby dostępność wody była wystarczająca). Powyższe prowadzi do naruszenia zasobów wód glebowych i powierzchniowych. W zależności od warunków środowiska przyrodniczego, jego zmienności przestrzennej oraz zagospodarowania i zapotrzebowania na wodę, susza atmosferyczna może aktywować kolejno suszę rolniczą, hydrologiczną oraz hydrogeologiczną. Teren miasta i gminy Bolimów jest objęty silnym zagrożeniem suszą atmosferyczną.

Susza rolnicza to okres, w którym wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb roślin w profilu glebowym i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Nazywana jest również suszą glebową. Jest bezpośrednią konsekwencją wydłużającej się suszy atmosferycznej. Zaznaczyć należy, iż nie każdy okres bezopadowy i jednoczesny spadek wilgoci glebowej jest suszą rolniczą. Warunkiem zaistnienia suszy rolniczej jest wystąpienie zmian w stanie roślinności, tj. wystąpienie objawów stresu wodnego, zmniejszenia biomasy i ograniczeń plonowania. Czas wystąpienia deficytu zasobów wodnych w glebie oraz jego dotkliwość zależą bezpośrednio od właściwości retencyjnych gleby – są zatem zmienne w czasie oraz w przestrzeni, stosownie do rozkładu przestrzennego typów gleb. Susza rolnicza prowadzi do wytworzenia strat bezpośrednich w ekosystemach naturalnych, ale przede wszystkim skutkuje stratami w produkcji rolnej i leśnej. Teren miasta i gminy Bolimów należy w całości do klasy IV – ekstremalnie zagrożonej suszą rolniczą. Takie zagrożenie może prowadzić do ograniczenia dostępności wody dla roślin, spadku plonów oraz pogorszenia warunków funkcjonowania ekosystemów. Zasadne jest zatem podejmowanie działań zwiększających retencję krajobrazową i glebową, ograniczających odpływ wód opadowych oraz wspierających racjonalne gospodarowanie wodą.

Susza hydrologiczna to okres obniżonych zasobów wód powierzchniowych w stosunku do sytuacji przeciętnej w wieloleciu. Susza hydrologiczna jest z reguły kolejnym etapem pogłębiającej się suszy atmosferycznej i rolniczej, ale może również ujawnić się i przebiegać po zakończeniu okresu bezopadowego. Teren miasta i gminy Bolimów należy do strefy umiarkowanie zagrożonej suszą hydrologiczną.

Susza hydrogeologiczna, nazywana również niżówką hydrogeologiczną, przejawia się obniżeniem zwierciadła wód podziemnych poniżej stanów niskich ostrzegawczych. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni. Teren miasta i gminy Bolimów położony jest w większości na terenie słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną, a także, w południowej części obszaru na terenie umiarkowanie zagrożonym.

Poniższe rysunki przedstawiają zagrożenie suszą atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną na terenie miasta i gminy Bolimów.

[31]Całokształt parowania terenowego (np. w obrębie uprawy) czyli suma parowania z roślin, wynikającego z ich procesów życiowych (transpiracja) oraz parowania z powierzchni gleby (ewaporacja)

Rysunek 13. Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną na terenie miasta i gminy Bolimów

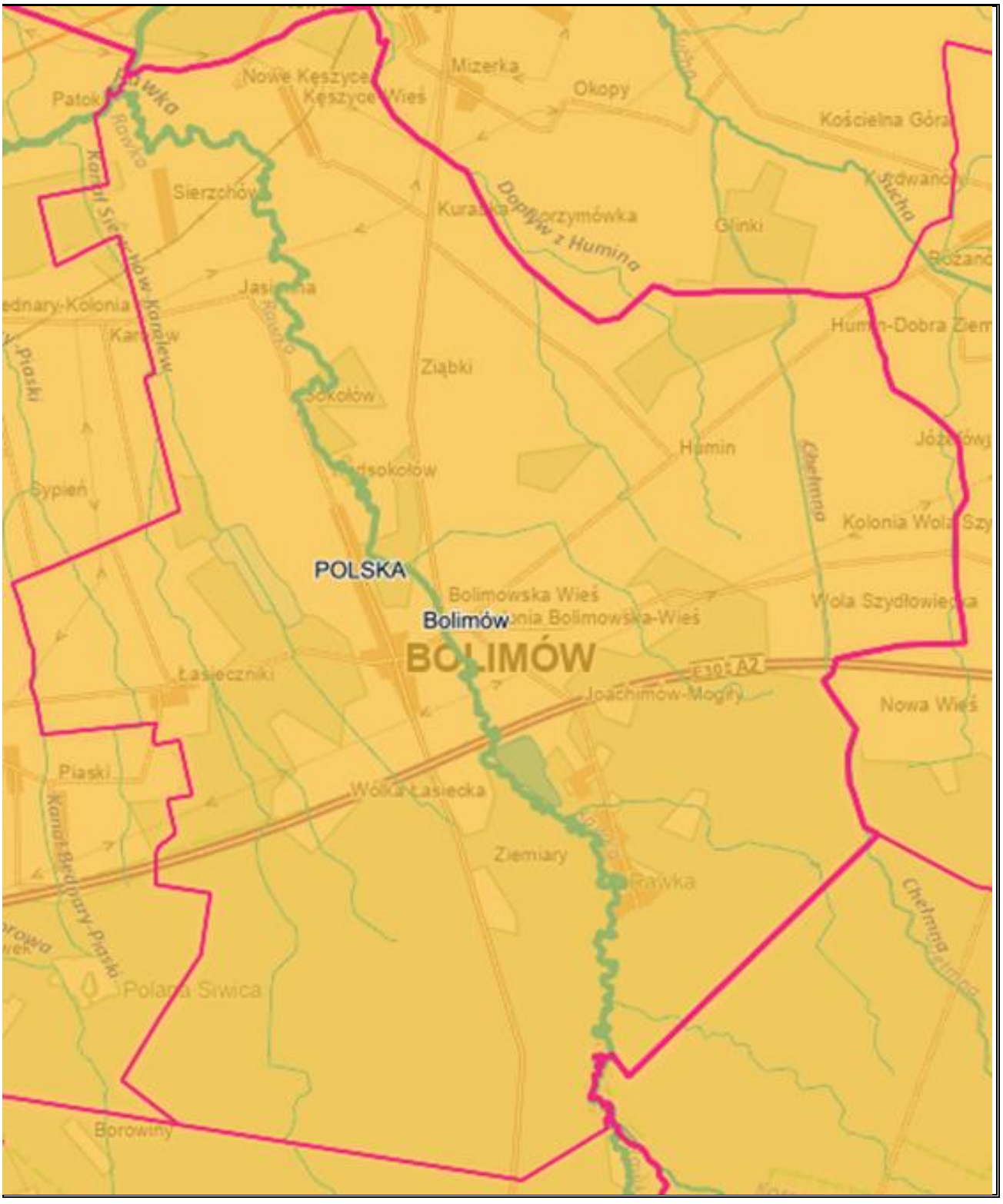

Legenda:

klasa III - silnie zagrożone

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpPPSS (dostęp: 06.10.2026)

Rysunek 14. Mapa zagrożenia suszą rolniczą na terenie miasta i gminy Bolimów

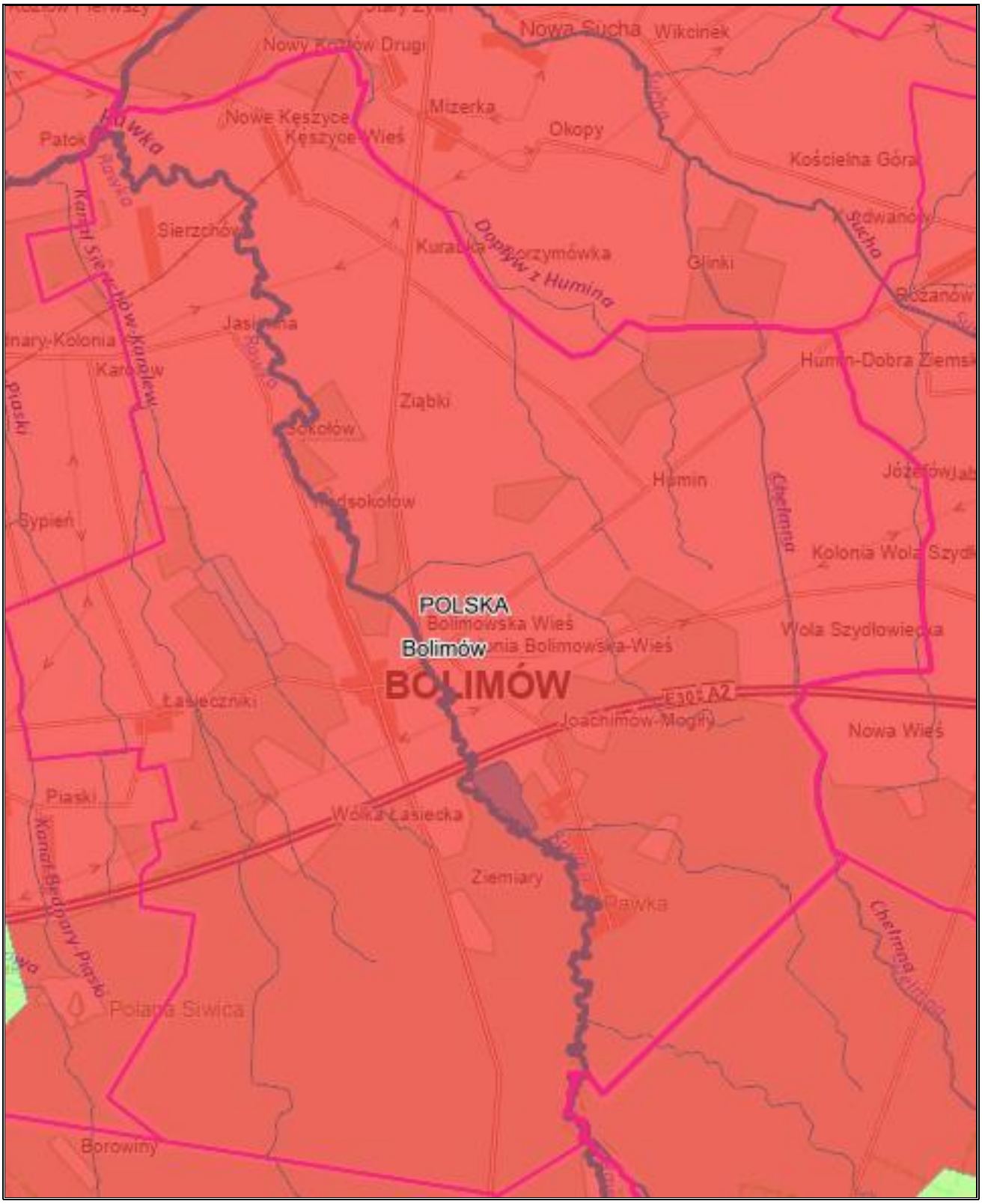

Legenda:

klasa IV - ekstremalnie zagrożone

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpPPSS (dostęp: 06.10.2026)

Rysunek 15. Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną na terenie miasta i gminy Bolimów

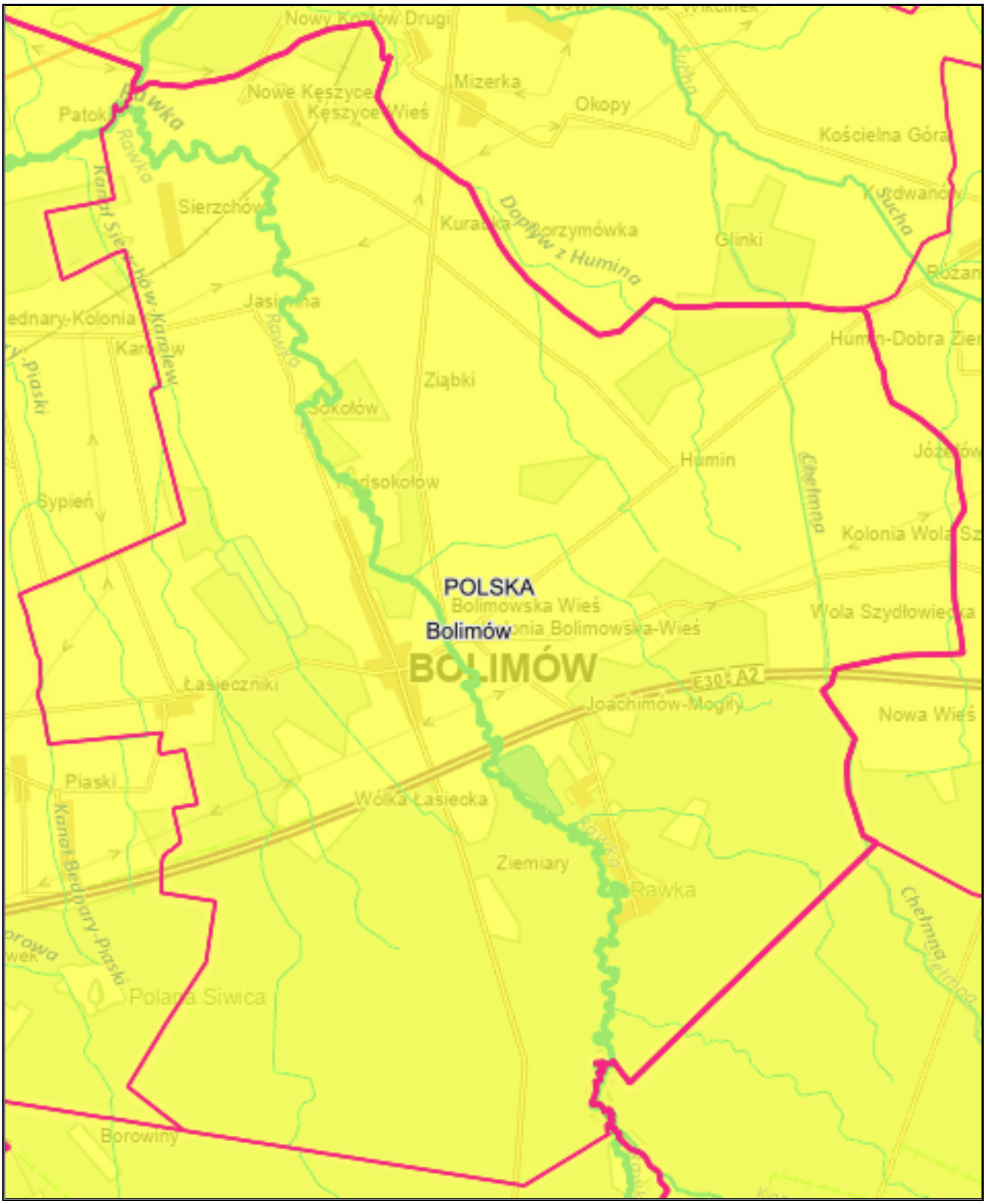

Legenda:

klasa II - umiarkowanie zagrożone

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpPPSS (dostęp: 06.10.2026)

Rysunek 16. Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną na terenie miasta i gminy Bolimów

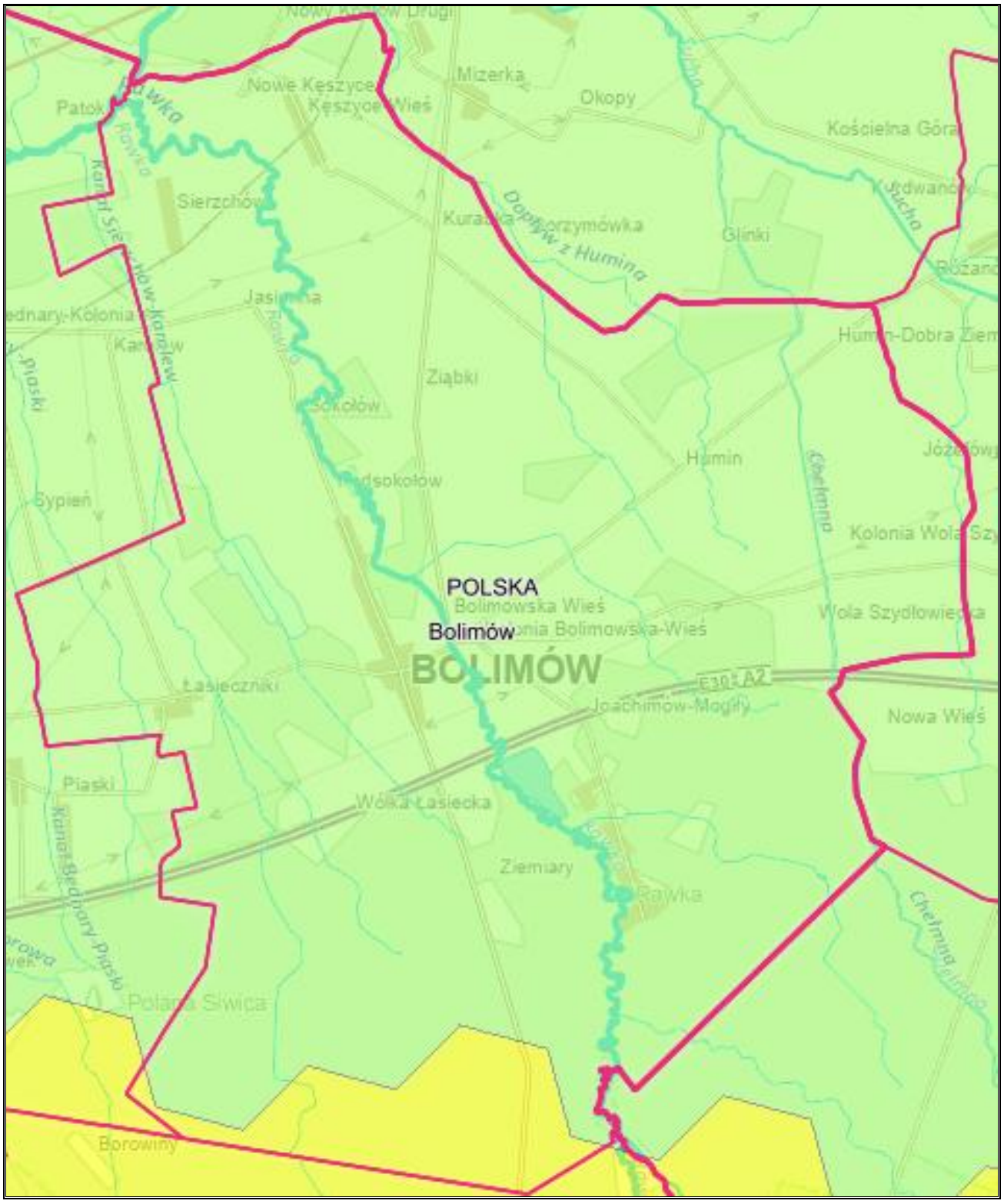

Legenda:

klasa I - słabo zagrożone

klasa II - umiarkowanie zagrożone

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpPPSS (dostęp: 06.10.2026)

Poszczególne typy suszy charakteryzują się na terenie miasta i gminy różnym poziomem zagrożenia, natomiast łączne zagrożenie suszą zostało sklasyfikowane jako silne na całym obszarze Miasta i Gminy Bolimów. Obszary położone na południowym krańcu gminy charakteryzują się większym zagrożeniem suszą hydrogeologiczną. Łączne zagrożenie suszą przedstawiono na poniższej mapie.

Rysunek 17. Mapa łącznego zagrożenia suszą na terenie miasta i gminy Bolimów

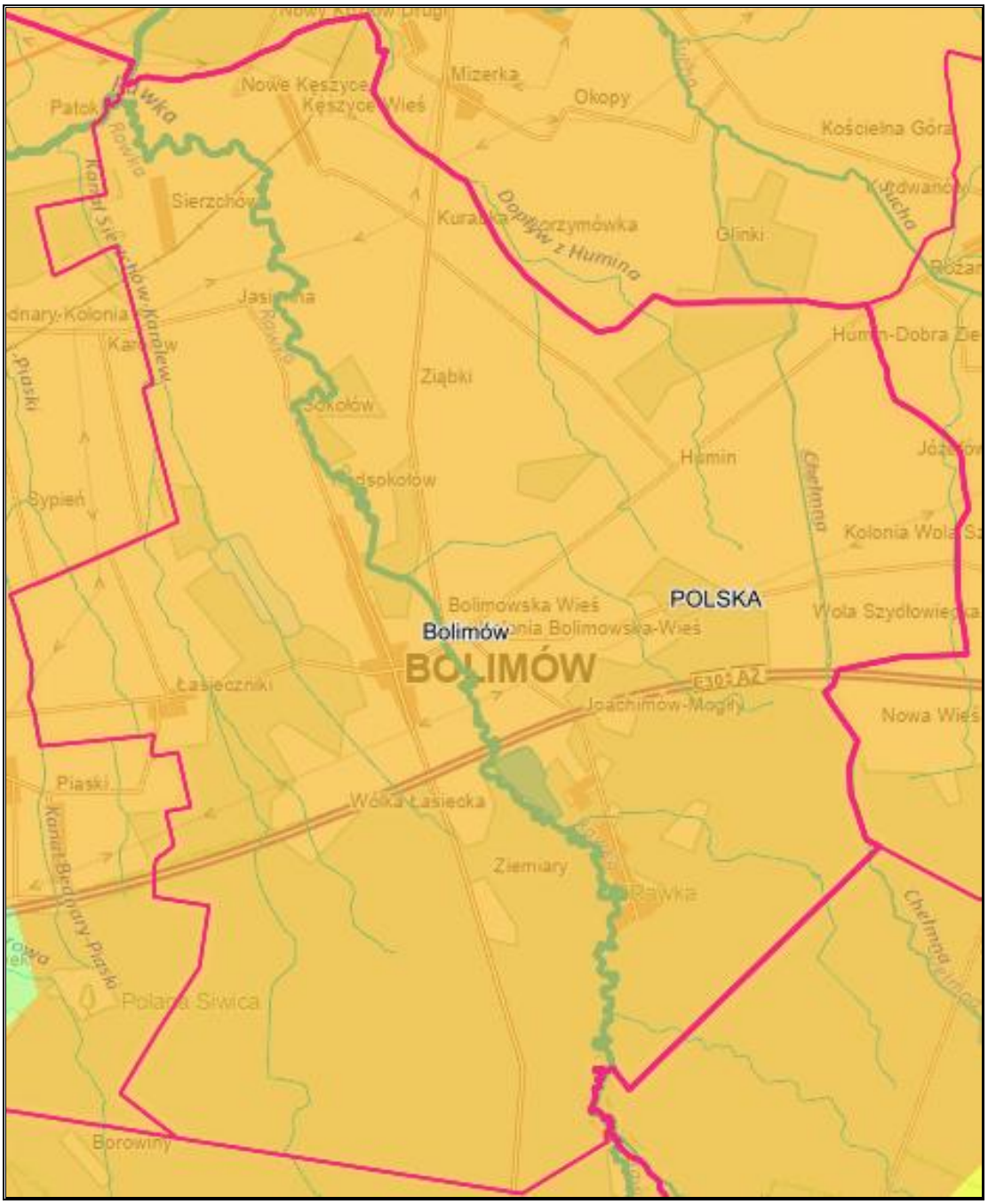

Legenda:

silne zagrożone suszą

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?moduleId=gpPPSS (dostęp: 06.10.2026)

Niedobór opadów, szczególnie przy wysokich temperaturach i zwiększonym zapotrzebowaniu atmosfery na wodę, prowadzi do zmniejszenia wilgotności gleby. Susza sprzyja wysychaniu roślinności, co zwiększa ryzyko wystąpienia pożarów lasów i obszarów trawiastych. Sucha roślinność staje się łatwopalnym materiałem. Spadek poziomu wód gruntowych i powierzchniowych może prowadzić do zmniejszenia dostępności wody pitnej dla społeczności lokalnych. Konieczność ograniczania zużycia wody może wpływać na codzienne życie ludzi, a także na sektor gospodarczy. W związku z tym, zarządzanie skutkami suszy wymaga holistycznego podejścia, które obejmuje zarówno działania prewencyjne, jak i adaptacyjne, mające na celu minimalizację negatywnych skutków tego zjawiska na środowisko, rolnictwo i społeczeństwo.

W celu przeciwdziałania skutkom suszy sporządzony został Plan przeciwdziałania skutkom suszy, przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. W Planie tym zawarto „katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy", co odpowiada brzmieniu art. 184 ust. 2 pkt 4 ustawy – Prawo wodne przed jego nowelizacją.

5.1.4.8 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami.

Tabela 22. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami

Mocne strony	Słabe strony
— obecność zbiornika retencyjnego Joachimów-Ziemiary, zwiększającego możliwości zatrzymywania wody w dolinie Rawki, — jakość wód podziemnych odpowiadająca klasie II w punkcie w Bolimowie wskazująca na dobry stan chemiczny i klasie III w Woli Szydłowieckiej – stan zadowalający, — występowanie rozbudowanej sieci wód powierzchniowych, — położenie miasta i gminy w zasięgu GZWP, stanowiących istotny zasób wód podziemnych.	— zły stan wszystkich JCWP, — podwyższone stężenia substancji biogennych i materii organicznej w Kanale Sierzchów-Karolew i Suchej oraz niekorzystne warunki tlenowe w Suchej, — ryzyko i zagrożenie powodziowe występujące w związku z obecnością rzeki Rawki i bliskością rzeki Bzury, — silne łączne zagrożenie suszą, w tym ekstremalne zagrożenie suszą rolniczą na całym obszarze miasta i gminy.
Szanse	**Zagrożenia**
— możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój retencji, ochronę zasobów wodnych oraz modernizację infrastruktury wodno-ściekowej, — realizacja działań przewidzianych w Planie przeciwdziałania skutkom suszy oraz dokumentach dotyczących zarządzania ryzykiem powodziowym, — prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, umożliwiającego ocenę zmian ich jakości i identyfikację presji, — prowadzenie edukacji ekologicznej dotyczącej skutków zanieczyszczeń, sposobów ich ograniczania oraz ochrony zasobów wodnych,	— długotrwałe niedobory opadów i wysokie temperatury, mogące pogłębiać deficyt wody oraz pogarszać warunki funkcjonowania ekosystemów wodnych, — obniżanie poziomu wód powierzchniowych i gruntowych w wyniku suszy, mogące powodować ograniczenie dostępności wody, — zwiększone w okresach suszy ryzyko pożarów lasów i terenów trawiastych, — presja zanieczyszczeń pochodzących z działalności rolniczej, transportowej i innych źródeł w obrębie zlewni.

— rozwój technologii służących retencjonowaniu, oczyszczaniu i oszczędnemu gospodarowaniu wodą.	

Źródło: Opracowanie własne

5.1.5 Gospodarka wodno-ściekowa

5.1.5.1. Infrastruktura wodociągowa

Według danych GUS stopień zwodociągowania wyniósł w 2025 roku 98%, co pokazuje, że niemal wszystkie budynki na terenie miasta i gminy Bolimów są podłączone do sieci gminnej. W 2024 roku wzrosła długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej z 94,7 km do 99,9 km. Jednocześnie od 2021 roku rosła liczba przyłączy, osiągając 1 425 sztuk w 2025 roku.

Tabela 23. Sieć wodociągowa na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2021	2022	2023	2024	2025
Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej	km	94,7	94,7	94,7	99,9	99,9
Liczba przyłączy wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 364	1 372	1 383	1 412	1 425
Stopień zwodociągowania	%	97,1	98,9	97,9	98,0	98,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start (dostęp: 16.10.2026)

Miasto i Gmina Bolimów przy pomocy Urzędu Miasta i Gminy Bolimów wykonuje na terenie gminy zadania przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Ponadto, na podstawie Porozumienia międzygminnego zawartego 20.08.2021 roku między Miastem i Gminą Bolimów a Gminą Wiskitki, Miasto i Gmina Bolimów wykonuje zadania dotyczące zbiorowego zaopatrzenia w wodę, w zakresie określonym w tym porozumieniu, na terenie gminy Wiskitki[32].

Miasto i Gmina Bolimów posiada własną infrastrukturę wodociągową, tj.:

— stację uzdatniania wody w Bolimowie,
— stację uzdatniania wody w Huminie,
— stację uzdatniania wody w Kolonii Woli Szydłowieckiej,
— sieć wodociągową:
  - Miasto i Gmina Bolimów: Bolimów, Bolimowska Wieś, Kolonia Bolimowska-Wieś, Kolonia Wola Szydłowiecka, Kurabka, Kęszyce-Wieś, Nowe Kęszyce, Sierzchów, Jasionna, Sokołów, Podsokołów, Joachimów-Mogiły, Wólka Łasiecka, Łasieczniki, Ziemiary, Ziąbki, Wola Szydłowiecka, Józefów, Humin, Humin-Dobra Ziemskie,

[32] Raport o stanie Gminy Bolimów za rok 2025, s. 38

- Gmina Wiskitki: Kamionka (1 przyłącze)[33].

W 2025 roku wykonano niezbędną dokumentację projektową i geologiczną dotyczącą budowy studni głębinowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą na ujęciach gminnych w Huminie i Bolimowie, a także przebudowy i rozbudowy Stacji Uzdatniania Wody w Bolimowie[34].

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Skierniewicach przeprowadza obszarowe oceny przydatności wody do spożycia w wodociągach znajdujących się na terenie powiatu skierniewickiego. Zgodnie z nimi:

— Ocena z dnia 02.06.2026 r. stwierdza przydatność wody wodociągu Bolimów do spożycia. Ocenę wydano na podstawie przebadania próbek wody uzdatnionej, pobranych w dniu 11.05.2026 r. w budynku Szkoły Podstawowej w Bolimowie, ul. Sokołowska 24,
— Ocena z dnia 08.06.2026 r. stwierdza przydatność wody wodociągu Humin do spożycia. Ocenę wydano na podstawie przebadania próbek wody uzdatnionej, pobranych:
  - 11.05.2026 r. z punktu na sieci w budynku Szkoły Podstawowej w Kęszycach, Kęszyce–Wieś 50,
  - 02.06.2026 r. z punktu na sieci w budynku Szkoły Podstawowej w Kęszycach, Kęszyce-Wieś 50,
— Ocena z dnia 02.06.2026 r. stwierdza przydatność wody wodociągu Kolonia Wola Szydłowiecka do spożycia. Ocenę wydano na podstawie przebadania próbek wody uzdatnionej, pobranych w dniu 11.05.2026 r. z punktu na sieci w budynku prywatnym w Kolonii Woli Szydłowieckiej nr 44[35].

5.1.5.2. Infrastruktura kanalizacyjna

Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Bolimów ma długość 28,2 km i wartość ta pozostawała niezmienna od roku 2021. Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wzrastała w badanym okresie, osiągając 575 sztuk w 2025 roku. Stopień skanalizowania wzrastał do roku 2023, a następnie spadał, osiągając 39,8% w 2025 roku. Jednak tę zmianę można interpretować z uwzględnieniem przeliczenia przez GUS wskaźników dotyczących ludności korzystającej z infrastruktury sieciowej w oparciu o wyniki NSP 2021. Liczba zbiorników bezodpływowych (szamb) w 2025 roku wyniosła 536 sztuk, a liczba przydomowych oczyszczalni ścieków 65, co jest najwyższą wartością w badanym okresie.

[33] Tamże, s. 38
[34] Tamże, s. 23
[35] https://www.gov.pl/web/psse-skierniewice/komunikaty-o-jakosci-wody-przeznaczonej-do-spozycia3 (dostęp: 06.10.2026)

Tabela 24. Sieć kanalizacyjna na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2021-2025

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2021	2022	2023	2024	2025
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	28,2	28,2	28,2	28,2	28,2
Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	558	562	570	572	575
Stopień skanalizowania	%	39,7	40,2	40,6	39,9	39,8
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	545	504	504	536	536
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	17	58	58	63	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie http://bdl.start.gov.pl/BDL/start (dostęp: 16.10.2026)

W ramach infrastruktury kanalizacyjnej Miasto i Gmina Bolimów posiada:

— Gminną Oczyszczalnię Ścieków Komunalnych w Bolimowie (w ramach której funkcjonuje stacja zlewcza),
— Sieć kanalizacyjną grawitacyjną oraz tłoczną (wraz z 23 przepompowniami) w miejscowościach: Bolimów, Sokołów, Podsokołów, Jasionna, Sierzchów, Łasieczniki, Ziemiary[36].

5.1.5.3 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa.

Tabela 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa

Mocne strony	Słabe strony
— rozbudowana sieć wodociągowa, obejmująca niemal cały obszar gminy, — realizacja inwestycji dotyczących budowy studni głębinowej i modernizacji infrastruktury, — funkcjonowanie oczyszczalni ścieków, — funkcjonowanie trzech stacji uzdatniania wody, — występowanie wody przydatnej do spożycia w wodociągach zlokalizowanych na terenie miasta i gminy, — porozumienie międzygminne w sprawie zaopatrzenia w wodę z Gminą Wiskitki.	— niedostateczne wyposażenie w sieć kanalizacyjną, — duża liczba zbiorników bezodpływowych w stosunku do liczby przydomowych oczyszczalni ścieków.
Szanse	**Zagrożenia**
— rozbudowa sieci kanalizacyjnej, szczególnie na terenach dotychczas nieskanalizowanych, — rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieuzasadniona.	— niski poziom skanalizowania gminy może ograniczać tempo porządkowania gospodarki ściekowej, — wysokie koszty rozbudowy kanalizacji na terenach o rozproszonej zabudowie, — utrzymywanie dużej liczby zbiorników bezodpływowych może zwiększać ryzyko

[36] Raport o stanie Gminy Bolimów za rok 2025

	nieprawidłowego postępowania ze ściekami bytowymi i zanieczyszczeń gleb,

Źródło: Opracowanie własne

5.1.6 Zasoby geologiczne

Pod względem geologicznym obszar miasta i gminy Bolimów położony jest w zachodniej części Niecki Warszawskiej, w pobliżu Wału Kujawskiego. We współczesnej rzeźbie terenu wyróżnić można dwie jednostki geomorfologiczne, tj. równinę polodowcową i dolinę rzeki Rawki, które zostały ukształtowane w wyniku działalności lądolodów. W obrębie równiny da się wyróżnić: równinę aluwialną (rzeczno-lodowcową) w zachodniej części miasta i gminy oraz równinę denudacyjną. Teren miasta i gminy jest płaski, nachylony z południa ku północy. Równina polodowcowa w południowej części miasta i gminy ma charakter płaskich i szerokich powierzchni akumulacyjnych. Są to stożki napływowe – wodnolodowcowe zbudowane w większości z piasków i żwirów. W północnej części miasta i gminy w budowie powierzchni terenu dominuje morena denna zbudowana z przemieszanych glin, piasków i żwirów[37].

W obrębie dwóch głównych elementów wysoczyzny występują inne drobniejsze formy geomorfologiczne. Zaliczyć do nich można: zagłębienia bezodpływowe – występujące dość licznie w zachodniej części miasta i gminy, wydmy paraboliczne i piaski – występujące w północnej części obszaru miasta i gminy i drobne cieki stałe i okresowe. Drugim ważnym elementem geomorfologicznym w obrębie miasta i gminy jest dolina rzeki Rawki. Zaznaczają się tu wyraźnie dwa poziomy w postaci terasy zalewowej i nadzalewowej[38].

Najstarsze utwory występują w dolinie rzeki Rawki, która zbudowana jest z utworów plejstoceńskich, na które składają się namułki, mułki i piaski. Wypełniają one głównie dno doliny, jej terasę zalewową i nadzalewową.

Powierzchniowe utwory geologiczne są zróżnicowane, jednak w Mieście i Gminie przeważają piaski, żwiry i mułki rzeczne oraz gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe. Oprócz nich występują także piaski i mułki kemów, a także tereny zbudowane z piasków i żwirów stożków napływowych. W południowo-zachodniej części Miasta i Gminy występują ponadto piaski i żwiry sandrowe. Rozróżnienie ich lokalizacji zaprezentowano na poniższej mapie. Granice Miasta i Gminy zaznaczono linią przerywaną.

[37] Uchwała Nr LXIX/410/2023 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 28 września 2023 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bolimów
[38] Tamże

Rysunek 18. Mapa utworów przypowierzchniowych na obszarze miasta i gminy Bolimów

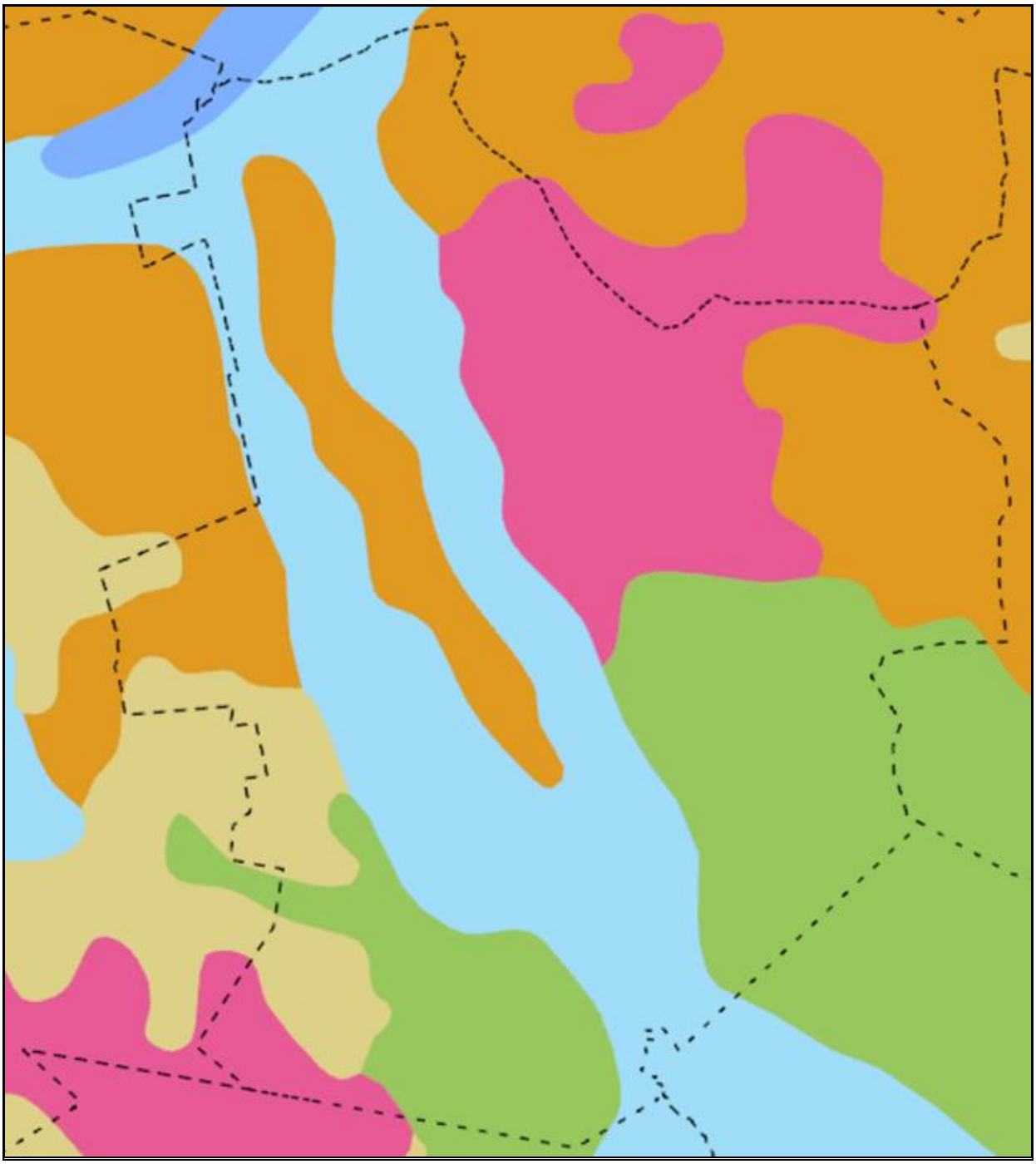

Legenda:

- Piaski, żwiry i mułki rzeczne
- Gliny zwałowe, ich zwietrzeliny oraz piaski i żwiry lodowcowe
- Piaski i mułki kemów
- Piaski i żwiry stożków napływowych
- Piaski i żwiry sandrowe

Źródło: https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy (dostęp: 06.10.2026)

Obszary górnicze i złoża kopalin

Na terenie miasta i gminy Bolimów zlokalizowanych jest 6 złóż kopalin i 4 aktualne obszary górnicze. Ogólną charakterystykę złóż kopalin oraz aktualnych obszarów górniczych przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 26. Aktualne obszary górnicze na terenie miasta i gminy Bolimów

Nazwa przestrzeni	Typ	Nr w rejestrze	Położenie
Wólka Łasiecka	OG	10-5/11/1125	Wólka Łasiecka, dz. 25/2, 26/2, 27/2, 28/2, 12/5, 163; Bolimów, dz. 194/2, 198/1, 199
Podsokołów A	OG	10-5/6/523a	Podsokołów, dz. 3
Bolimów IIIC – pole A	OG	10-5/6/505c/a	Bolimów, dz. 198/1, 198/2, 199
Bolimów IIIE – pole B	OG	10-5/6/505e	Bolimów, dz. 491/2, 216/2

Źródło: https://midas-app.pgi.gov.pl/ (dostęp: 07.10.2026)

Tabela 27. Charakterystyka złóż kopalin na terenie miasta i gminy Bolimów

Nr złoża	Nazwa złoża	Powierzchnia [ha]	Stan zagospodarowania
KN 8298	Bolimów	3,3100	PIASKI I ŻWIRY - [M] złoże skreślone z bilansu zasobów
KN 9095	Bolimów II	14,0200	PIASKI I ŻWIRY - [M] złoże skreślone z bilansu zasobów
KN 14151	Bolimów III	19,3485	PIASKI I ŻWIRY - [T] złoże eksploatowane okresowo
KN 13840	Kurabka	1,4067	PIASKI I ŻWIRY - [R] złoże rozpoznane szczegółowo
KN 11178	Podsokołów	21,0324	PIASKI I ŻWIRY - [E] złoże zagospodarowane
KN 20729	Wólka Łasiecka	6,0714	PIASKI I ŻWIRY - [E] złoże zagospodarowane

Źródło: https://midas-app.pgi.gov.pl/ (dostęp: 07.10.2026)

Na terenie miasta i gminy Bolimów występują złoża piasków i żwirów. Największym złożem pod względem powierzchni jest złoże KN 11178 Podsokołów, zajmujące 21,0324 ha.

Osuwiska

Osuwisko jest przemieszczeniem się mas ziemnych, powierzchniowej zwietrzeliny i mas skalnych podłoża spowodowanym siłami przyrody lub działalnością człowieka.

Zgodnie z mapą dostępną na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego (System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO), na terenie miasta i gminy zidentyfikowano trzy osuwiska, w sąsiedztwie rzeki Rawki, w południowo-wschodniej części obszaru. Są to osuwiska gruntowe (ziemne), o powierzchni 0,06 ha,

0,10 ha i 0,06 ha. Osuwiska są jednak obecnie oznaczone jako nieaktywne[39] i nie podlegają monitorowaniu. Ich lokalizacja została przedstawiona na poniższej mapie.

Rysunek 19. Mapa osuwisk na terenie miasta i gminy Bolimów

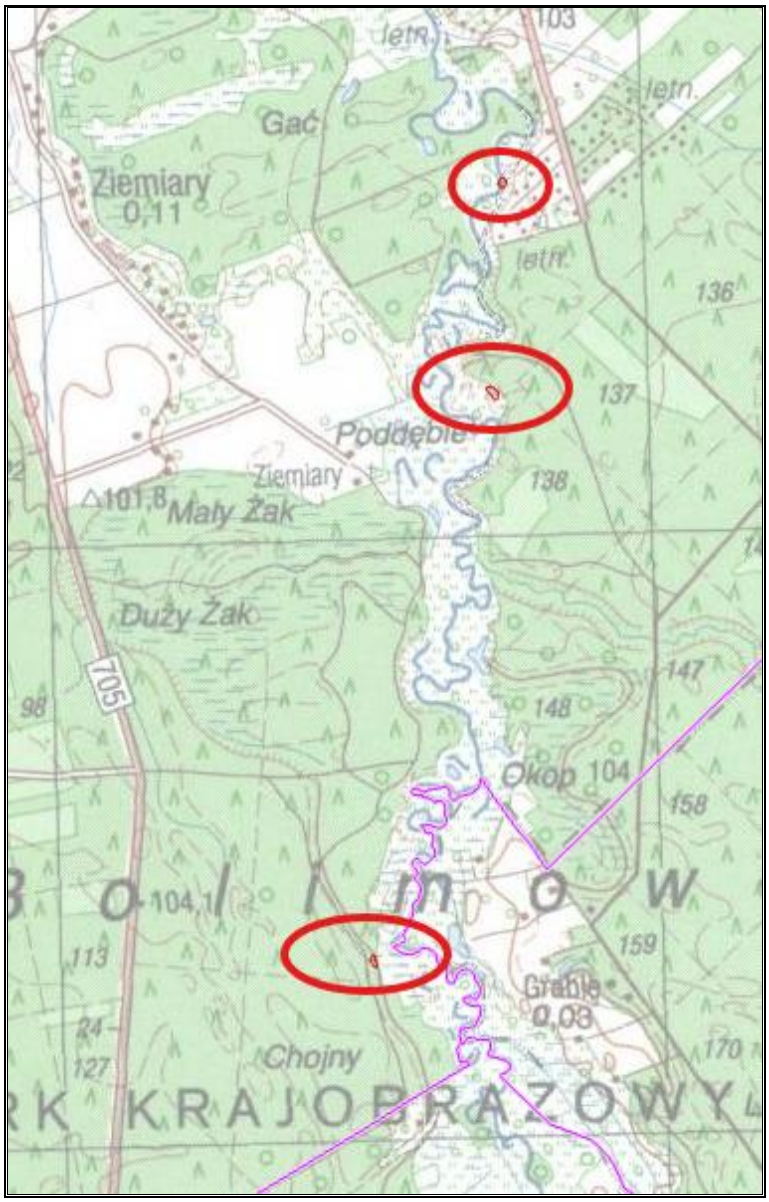

Legenda: osuwiska

Źródło: https://mapa.osuwiska.pgi.gov.pl/ (dostęp: 07.10.2026)

[39] Stan na 07.10.2026

5.1.6.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne.

Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne

Mocne strony	Słabe strony
— występowanie udokumentowanych złóż piasków i żwirów, stanowiących potencjał surowcowy i gospodarczy.	— presja na środowisko wynikająca z eksploatacji surowców, — lokalne występowanie gruntów o potencjalnie niekorzystnych właściwościach geotechnicznych, szczególnie w obrębie dolin rzecznych i obniżeń terenu, — występowanie trzech osuwisk gruntowych w sąsiedztwie rzeki Rawki, mogących stanowić lokalne ograniczenie w zagospodarowaniu terenu, mimo że obecnie są nieaktywne.
Szanse	**Zagrożenia**
— wykorzystywanie aktualizowanych danych geologicznych i informacji o ruchach masowych przy planowaniu przestrzennym i lokalizacji nowych inwestycji, — ochrona udokumentowanych złóż kopalin w dokumentach planistycznych (miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego).	— naturalne procesy geomorfologiczne, szczególnie w sąsiedztwie cieków wodnych, mogą prowadzić do ponownego uaktywnienia procesów osuwiskowych, — występowanie potencjalnych negatywnych skutków wydobywania piasków i żwirów, m.in. przekształcenia powierzchni ziemi, zmiany stosunków wodnych, emisja pyłu i hałas.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.7 Gleby

Przyrodnicze i użytkowe właściwości gleb na terenie miasta i gminy Bolimów są bezpośrednio związane z budową geologiczną, rzeźbą terenu oraz stosunkami wodnymi. Istotne znaczenie mają również przekształcenia antropogeniczne, wynikające przede wszystkim z rolniczego użytkowania przestrzeni, rozwoju zabudowy, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz lokalnych zmian stosunków wodnych.

Na terenie miasta i gminy Bolimów przeważają gleby o słabej jakości. Dominują tu gleby lekkie, wytworzone z piasków i glin. Wśród gleb gruntów ornych dominują gleby pseudobielicowe i brunatne. Lokalnie, w centralnej części miasta i gminy występują czarne ziemie i gleby murszowo-mineralne. Na terenie miasta i gminy należy wyróżnić:

— obszary występowania gleb brunatnych, czarnych ziem właściwych i zdegradowanych wytworzonych z piasków gliniastych na płytkiej glinie lekkiej, mad wytworzonych z pyłów na średnio głębokich piaskach. Są to gleby w IIIa i IIIb klasie bonitacyjnej gruntów ornych, o najwyższych wartościach użytkowych w skali miasta i gminy i przydatne do wielu upraw, szczególnie pszenicy, buraków cukrowych i warzyw. Grunty te podlegają prawnej ochronie przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze. Obszary te stanowią niewielki

procent gruntów ornych gminy. W bardziej zwartych kompleksach występują w rejonie Jasionnej, Sokołowa i Podsokołowa oraz Humina i miejscowości Kolonia Bolimowska-Wieś.

— obszary występowania gleb brunatnych i bielicowych, czarnych ziem właściwych i zdegradowanych wytworzonych z piasków gliniastych lub słabo gliniastych. Są to gleby w IVa i IVb, lokalnie IIIb klasie bonitacyjnej gruntów ornych. Obszary gleb o stosunkowo wysokich wartościach użytkowych przydatne dla wszystkich upraw z preferencją upraw żyta. W zwartych kompleksach gleby te występują w środkowej i północnej części miasta i gminy i zaliczone zostały do kompleksów przydatności rolniczej: pszennego dobrego oraz zbożowo-pastewnego.
— obszary występowania gleb brunatnych i bielicowych, czarnych ziem właściwych i zdegradowanych wytworzonych z piasków słabo gliniastych. Są to gleby okresowo nadmiernie uwilgotnione, okresowo lub trwale nadmiernie przesuszone, ubogie w składniki pokarmowe. Gleby w V i VI, lokalnie w IVb klasie bonitacyjnej gruntów ornych. Są to gleby o przeciętnych i niskich wartościach użytkowych, mało korzystne lub nieopłacalne dla upraw polowych, możliwe do przeznaczenia na cele pozarolnicze, w tym do zalesienia. Gleby te przeważają w ogólnej powierzchni gruntów ornych miasta i gminy. Najsłabsze gleby występują na południu obszaru.
— obszary występowania czarnych ziem zdegradowanych, okresowo bądź trwale nadmiernie uwilgotnionych, zajętych pod uprawy polowe w dnach dolinek denudacyjnych. Gleby w przewadze V i IVb klasy bonitacyjnej gruntów ornych. To obszary gleb o przeciętnych i niskich wartościach użytkowych. Wskazane do ochrony przed użytkowaniem pozarolniczym z uwagi na zachowanie funkcji ekologicznych ciągów dolinnych. Możliwe jest pozostawienie tych terenów bez użytkowania rolniczego w celu umożliwienia naturalnej sukcesji roślinności.
— obszary występowania gleb murszowo-mineralnych i murszowatych, czarnych ziem wytworzonych z piasków słabo gliniastych. Gleby w przewadze V, lokalnie IV, klasy bonitacyjnej użytków zielonych (łąki i pastwiska) o średniej i niskiej wartości użytkowej rolniczej, cenne z uwagi na ich funkcje ekologiczne w systemie powiązań przyrodniczych gminy. Występują w przewadze w dnach dolin rzecznych i denudacyjnych oraz zagłębieniach bezodpływowych i obniżeniach terenowych.
— obszary występowania gleb pochodzenia organicznego – murszowych i torfowych, na ogół trwale nadmiernie uwilgotnionych. Gleby V i VI klasy użytków zielonych. Obszary gleb o bardzo niskiej przydatności rolniczej, zaliczone do użytków zielonych słabych i bardzo słabych. Wypełniają dna niektórych zagłębień bezodpływowych, zwłaszcza w rejonie Humina oraz fragmentarycznie taras zalewowy Rawki. Podlegają one prawnej ochronie przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze[40].

Miasto i Gmina Bolimów posiada niezbyt korzystne warunki dla rozwoju i intensyfikacji produkcji rolnej, choć jest to zależne od konkretnego rejonu. Najsłabsze warunki dla rozwoju rolnictwa występują w południowej części

[40] Uchwała Nr LXIX/410/2023 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 28 września 2023 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bolimów

obszaru, gdzie zlokalizowane są największe kompleksy leśne, a najlepsze w części środkowej. W skali całego obszaru miasta i gminy Bolimów produkcja rolna prowadzona jest na średnim poziomie intensywności[41].

Badania monitoringowe gleb

Monitoring chemizmu gleb gruntów ornych Polski w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzi Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Obowiązek prowadzenia badań wynika z zapisów krajowych aktów prawnych, m.in. ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.).

Na terenie miasta i gminy Bolimów nie zlokalizowano punktu krajowego Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych. Punkt zlokalizowany w Samicach w Gminie Skierniewice może stanowić jedynie punkt odniesienia dla warunków regionalnych. W ostatnim cyklu pomiarowym (w roku 2025) stwierdzono tu gleby kompleksu 5, należące do typu gleb bielicowych i klasy bonitacyjnej IVb. Odczyn gleby był kwaśny (pH w KCl = 5,5)[42].

Na terenie miasta i gminy Bolimów potencjalnie największy wpływ na stan gleb może wywierać działalność rolnicza, co wynika ze znacznego udziału użytków rolnych w powierzchni miasta i gminy. Intensywne nawożenie nawozami mineralnymi i naturalnymi może powodować zakwaszenie lub zasolenie gleby oraz nadmiar azotu i fosforu. Stosowanie środków ochrony roślin stwarza ryzyko zanieczyszczenia gleby substancjami chemicznymi, a mechaniczna uprawa gleby ciężkim sprzętem może pogarszać jej właściwości fizyczne.

Negatywny wpływ na stan gleb może mieć również działalność komunikacyjna, szczególnie w sąsiedztwie autostrady i drogi wojewódzkiej o większym natężeniu ruchu. Presja ta wiąże się z emisją zanieczyszczeń komunikacyjnych, spływem zanieczyszczonych wód opadowych z powierzchni utwardzonych, możliwością przedostawania się do gleby substancji ropopochodnych, metali ciężkich oraz soli stosowanych do zimowego utrzymania dróg. Lokalnie zagrożenie mogą stanowić także zakłady usługowe, magazynowanie paliw i środków chemicznych, warsztaty, bazy sprzętowe oraz miejsca czasowego gromadzenia odpadów, zwłaszcza w przypadku nieprawidłowego zabezpieczenia podłoża.

Dodatkowym potencjalnym źródłem presji są nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, niewłaściwe gospodarowanie ściekami bytowymi oraz nielegalne deponowanie odpadów, które mogą prowadzić do punktowego zanieczyszczenia gleby substancjami organicznymi, biogenami, metalami ciężkimi lub innymi substancjami niebezpiecznymi.

[41] Tamże
[42] https://gios.gov.pl/chemizm_gleb/wyniki-szczegolowe/ (dostęp: 07.10.2026)

5.1.7.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Gleby.

Tabela 29. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby

Mocne strony	Słabe strony
— występowanie klas gleb IIIa i IIIb o wysokiej wartości użytkowej, przydatnych do różnorodnych upraw, choć zajmujących niewielką powierzchnię, — obecność zwartych kompleksów gleb o stosunkowo wysokiej przydatności rolniczej w środkowej części obszaru.	— przewaga gleb o przeciętnych i niskich wartościach użytkowych, głównie klas V i VI, — brak aktualnych badań monitoringowych gleb ornych na terenie miasta i gminy, — okresowe lub trwałe nadmierne uwilgotnienie albo przesuszenie części gleb, ograniczające ich przydatność rolniczą.
Szanse	**Zagrożenia**
— odpowiednie prowadzenie gospodarki rolnej może ograniczać degradację gleb, — racjonalne nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin może poprawić ochronę jakości gleb, — możliwość ograniczania presji poprzez właściwą gospodarkę ściekową i odpadową, — ochrona gleb poprzez właściwe zabezpieczenie miejsc magazynowania paliw, chemikaliów i odpadów.	— intensywne nawożenie może powodować większe zakwaszenie, zasolenie oraz nadmiar azotu i fosforu, — zanieczyszczenia gleb związane z transportem, m.in. metale ciężkie i sole drogowe, — nieszczelne zbiorniki bezodpływowe, niewłaściwe gospodarowanie ściekami i nielegalne składowanie odpadów wpływające na stan gleb, — stosowanie środków ochrony roślin i ciężkiego sprzętu rolniczego może pogarszać chemiczne i fizyczne właściwości gleb.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.8 Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Gospodarka odpadami jest jednym z ważniejszych zadań w kwestii ochrony środowiska. Niewłaściwe postępowanie z odpadami wywiera negatywny wpływ na otaczającą przyrodę, zdrowie ludzi oraz warunki bytowe. Z tego powodu istotne jest prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami oraz ograniczenie ich powstawania.

Na terenie miasta i gminy Bolimów obowiązuje regulamin utrzymania czystości i porządku, który dotyczy m.in.:

— wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości,
— wymagań dotyczących pojemników/worków przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz drogach publicznych,
— częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych,
— innych wymagań wynikających z wojewódzkiego planu gospodarki odpadami,
— obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe,
— wymagań dotyczących utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej,

— obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania[43].

W Mieście i Gminie Bolimów funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Bolimowie, mieszczący się przy gminnej oczyszczalni ścieków (ul. Sokołowska 78). Punkt prowadzony jest bezpośrednio przez Miasto i Gminę Bolimów. Odpady z PSZOK-u, a także odpady z nieruchomości zamieszkałych w 2025 roku odbierane były przez firmę PreZero Service Centrum sp. z o.o.[44].

W latach 2023-2025 na terenie miasta i gminy Bolimów odnotowano stopniowy wzrost łącznej masy odebranych odpadów komunalnych. W 2023 roku wyniosła ona 788,24 Mg, a w 2025 roku było to już 864,68 Mg (wzrost o 76,44 Mg). Poniższa tabela przedstawia ilość zebranych odpadów z nieruchomości zamieszkałych z terenu miasta i gminy Bolimów w latach 2023-2025.

Tabela 30. Odpady odebrane z nieruchomości zamieszkałych z terenu miasta i gminy Bolimów w latach 2023-2025 [Mg]

Rodzaj odpadu	2023	2024	2025
Zmieszane odpady opakowaniowe	112,32	126,28	132
Papier i tektura	15,54	22,38	24,26
Niesegregowane odpady komunalne	447,20	476,48	469,86
Szkło	90	97,84	93,22
Odpady ulegające biodegradacji	27,64	27,30	32,66
Odpady wielkogabarytowe	77,58	84,44	96,64
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,78	1,98	0,7
Zużyte opony	13,94	10,22	14,98
Urządzenia zawierające freony	1,72	1,3	0,08
Zużyte urządzenia elektryczne zawierające niebezpieczne substancje	1,52	0,92	0,28
Suma	**788,24**	**849,14**	**864,68**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analiz stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Bolimów za lata 2023-2025

Największy udział w strukturze odpadów stanowiły niesegregowane odpady komunalne, których masa w analizowanym okresie utrzymywała się na wysokim poziomie, jednak spadła ona w 2025 roku względem 2024 o 6,62 Mg. Drugą co do wielkości frakcją były zmieszane odpady opakowaniowe, których masa wzrastała w badanym okresie, osiągając 132 Mg w 2025 roku.

Na terenie miasta i gminy Bolimów, poza odpadami komunalnymi wytwarzanymi przez mieszkańców, mogą powstawać również odpady inne niż komunalne, związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Ich rodzaj

[43] Uchwała Nr XXII/114/2020 Rady Gminy Bolimów z dnia 26 czerwca 2020 roku w sprawie zatwierdzenia Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Bolimów
[44] Raport o stanie gminy Bolimów za rok 2025

i ilość uzależnione są od profilu działalności poszczególnych podmiotów gospodarczych oraz gospodarstw rolnych.

Ze względu na rolniczy charakter gminy odpady tego rodzaju mogą być związane przede wszystkim z działalnością rolniczą, ogrodniczą i hodowlaną. Mogą to być m.in. odpady z produkcji roślinnej i zwierzęcej, zużyte folie rolnicze, opakowania po nawozach i środkach ochrony roślin, odpady z utrzymania maszyn rolniczych, a także odpady powstające przy magazynowaniu i przygotowaniu produktów rolnych do sprzedaży. Część z nich może mieć charakter odpadów niebezpiecznych, w szczególności w przypadku opakowań po substancjach chemicznych, zużytych olejów, smarów, sorbentów lub innych materiałów eksploatacyjnych.

Odpady inne niż komunalne mogą powstawać również w związku z funkcjonowaniem lokalnych zakładów usługowych, handlowych, transportowych, warsztatów, drobnej działalności produkcyjnej oraz podmiotów z branży rolno-spożywczej. W zależności od rodzaju działalności mogą to być m.in. odpady opakowaniowe, odpady z tworzyw sztucznych, metali, drewna, papieru i tektury, odpady budowlane i remontowe, zużyte części, odpady olejowe, zużyty sprzęt, świetlówki, akumulatory oraz inne odpady wymagające selektywnego postępowania.

Odpady te nie wchodzą bezpośrednio w strumień odpadów komunalnych odbieranych od mieszkańców i powinny być zagospodarowywane przez wytwarzające je podmioty zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym przy udziale uprawnionych odbiorców oraz, w przypadku podmiotów zobowiązanych, z wykorzystaniem systemu BDO. Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne jest zapewnienie prawidłowego magazynowania, ewidencjonowania i przekazywania tych odpadów, tak aby ograniczyć ryzyko zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych.

W Analizie stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Bolimów dokonano także sprawdzenia osiągniętego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, wraz z wymaganymi poziomami realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi[45]. Ich realizację zaprezentowano w poniższej tabeli.

[45] OBWIESZCZENIE MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach

Tabela 31. Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2023-2025

Wyszczególnienie	Poziom wymagany dla roku	Poziom osiągnięty
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych		
2023	Co najmniej 35%	43,36%
2024	Co najmniej 45%	51,89%
2025	Co najmniej 55%	56,84%
Ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania		
2023	-[46]	7,48%
2024		40,04%
2025		7,97%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analiz stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Bolimów za lata 2023-2025

Zgodnie z danymi w latach 2023-2025 na terenie miasta i gminy Bolimów osiągnięto wymagane poziomy recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych. W analizowanych latach wykazano zmienne poziomy masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Do gospodarki odpadami zaliczyć należy również kwestie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest. Wyroby zawierające azbest stwarzają zagrożenie przede wszystkim w przypadku uszkodzenia, kruszenia lub postępującej degradacji materiału, prowadzącej do uwalniania włókien azbestowych do powietrza. Wdychanie włókien azbestowych może prowadzić do poważnych chorób układu oddechowego, w tym pylicy azbestowej oraz chorób nowotworowych.

Na terenie miasta i gminy Bolimów zinwentaryzowano dotychczas 4 494 327 kg azbestu. Z tego unieszkodliwiono już 648 302 kg (14,42%), co pokazuje, że do unieszkodliwienia pozostało jeszcze 3 846 025 kg (85,58%)[47].

W Mieście i Gminie Bolimów obowiązuje Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Bolimów na lata 2016-2032. Podjęte przez Miasto i Gminę kroki są istotne z punktu widzenia ochrony środowiska i zdrowia publicznego. Niezbędne jest dalsze zaangażowanie, edukacja mieszkańców na temat zagrożeń związanych z azbestem oraz pozyskiwanie środków na utylizację tego materiału. W ten sposób Miasto i Gmina może skutecznie chronić zarówno swoich mieszkańców, jak i środowisko naturalne przed szkodliwym wpływem azbestu.

[46] Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie poziomów ograniczenia składowania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wskazywało obowiązek ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania do nie więcej niż 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. do dnia 16 lipca 2020 r.

[47] https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne/stats (dostęp: 07.10.2026)

5.1.8.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.

Tabela 32. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Mocne strony	Słabe strony
— funkcjonowanie PSZOK, — osiągnięcie wyznaczonego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych, — brak występowania dzikich wysypisk na terenie gminy i miejsc składowania odpadów, — obowiązywanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest, — częściowe unieszkodliwienie wyrobów azbestowych.	— wysoki udział niesegregowanych odpadów w strukturze odpadów, — wzrost ilości produkowanych odpadów na terenie gminy, — występowanie wyrobów azbestowych, których większa część wciąż nie jest unieszkodliwiona.
Szanse	**Zagrożenia**
— rozwój edukacji ekologicznej mieszkańców, — dalsze usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest, — rozwój działań zgodnych z hierarchią postępowania z odpadami, w szczególności zapobiegania ich powstawaniu, ponownego użycia i przygotowania do ponownego użycia.	— ryzyko niewłaściwego gospodarowania odpadami rolniczymi, przemysłowymi i niebezpiecznymi oraz dalszy wzrost ilości wytwarzanych odpadów, — zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska wynikające z dużej ilości pozostałych wyrobów zawierających azbest.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.9 Zasoby przyrodnicze

Tereny leśne miasta i gminy Bolimów będące własnością Skarbu Państwa zarządzane są przez Nadleśnictwo Radziwiłłów i Nadleśnictwo Skierniewice[48].

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie miasta i gminy Bolimów zgodnie z danymi GUS na koniec 2025 r. wynosiła 3 875,20 ha, a lesistość wynosiła 33,80%. Szczegółowe dane na temat lasów i gruntów leśnych zostały przedstawione w tabeli poniżej.

[48] https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy (dostęp: 07.10.2026)

Tabela 33. Lasy i grunty leśne na terenie miasta i gminy Bolimów

Wyszczególnienie	Jedn. miary	2025
Powierzchnia gruntów leśnych		
Ogółem	ha	3 875,20
Lesistość	%	33,80
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	3 044,20
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	3 014,21
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	3 013,82
Grunty leśne prywatne	ha	831,00
Powierzchnia lasów		
Lasy ogółem	ha	3 774,00
Lasy publiczne ogółem	ha	2 943,43
Lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	2 913,44
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	2 913,05
Lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP	ha	0,39
Lasy publiczne gminne	ha	29,99
Lasy prywatne ogółem	ha	830,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start (dostęp: 07.10.2026)

Na poniższym rysunku zaprezentowano mapę obszarów leśnych na terenie miasta i gminy Bolimów.

Rysunek 20. Mapa obszarów leśnych na terenie miasta i gminy Bolimów

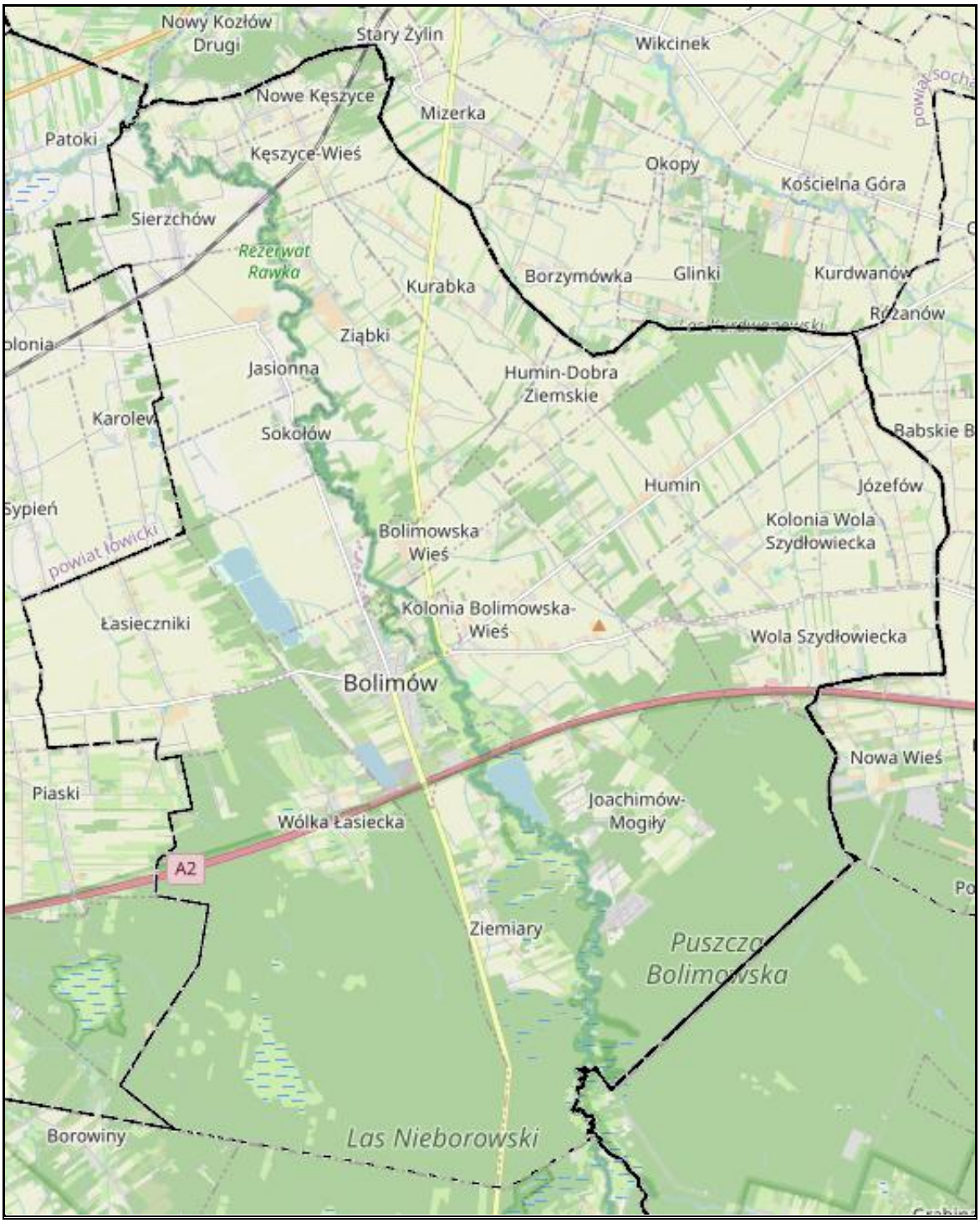

Legenda:

- obszary leśne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie https://www.bdl.lasy.gov.pl (dostęp: 07.10.2026)

Obecność rzeki Rawki, czyli prawobrzeżnego dopływu Bzury, tworzy duże walory krajobrazowe i przyrodnicze terenu miasta i gminy, szczególnie w skali Polski środkowej. W dolinie Rawki, która jest korytarzem

ekologicznym o randze krajowej, spotkać można wielu przedstawicieli flory i fauny. Występują tu łosie, jelenie, dziki, sarny, daniele, lisy, borsuki, wydry, bobry i rysie. To także miejsce gniazdowania około 100 gatunków ptaków. Należą do nich m.in. sieweczka rzeczna, derkacz, puszczyk, zimorodek, brzegówka, remiz, błotniak stawowy, bąk, krogulec, brodziec samotny czy kropiatka[49].

Formy ochrony przyrody

Formami ochrony przyrody w Polsce, w myśl ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Na terenie miasta i gminy Bolimów występują takie formy ochrony przyrody jak:

- Rezerwat Przyrody „Rawka”,
- Bolimowski Park Krajobrazowy,
- Obszar chronionego krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej”,
- Obszar Natura 2000 „Dolina Rawki” (PLH100015),
- Obszar Natura 2000 „Polany Puszczy Bolimowskiej” (PLH100028),
- Obszar Natura 2000 „Grabinka” (PLH140044),
- Pomniki przyrody,
- Użytki ekologiczne.

Rezerwat przyrody zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.) obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na terenie rezerwatów obowiązują zakazy zgodne z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026 poz. 13 ze zm.).

Rezerwat Przyrody „Rawka” zajmuje powierzchnię 562,0675 ha. Został utworzony na mocy zarządzenia Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. 1983 r. Nr 39, poz. 230). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 29 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody „Rawka” (Dz. Urz. z 2023 r. poz. 251). Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych gatunków roślin i zwierząt. Na terenie Rezerwatu nie obowiązuje plan ochrony.

[49] https://www.bolimow.pl/94,rzeka-rawka (dostęp: 20.10.2026)

Tabela 34. Charakterystyka Rezerwatu Przyrody "Rawka"

Rezerwat przyrody „Rawka”	
Rodzaj rezerwatu	krajobrazowy
Typ rezerwatu	biocenotyczny i fizjocenotyczny
Podtyp rezerwatu	biocenoz naturalnych i półnaturalnych
Typ ekosystemu	wodny
Podtyp ekosystemu	rzek i ich dolin, potoków i źródeł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: crfop.gdos.gov.pl/ (dostęp: 08.10.2026)

Rysunek 21. Położenie Rezerwatu Przyrody "Rawka" na terenie miasta i gminy Bolimów

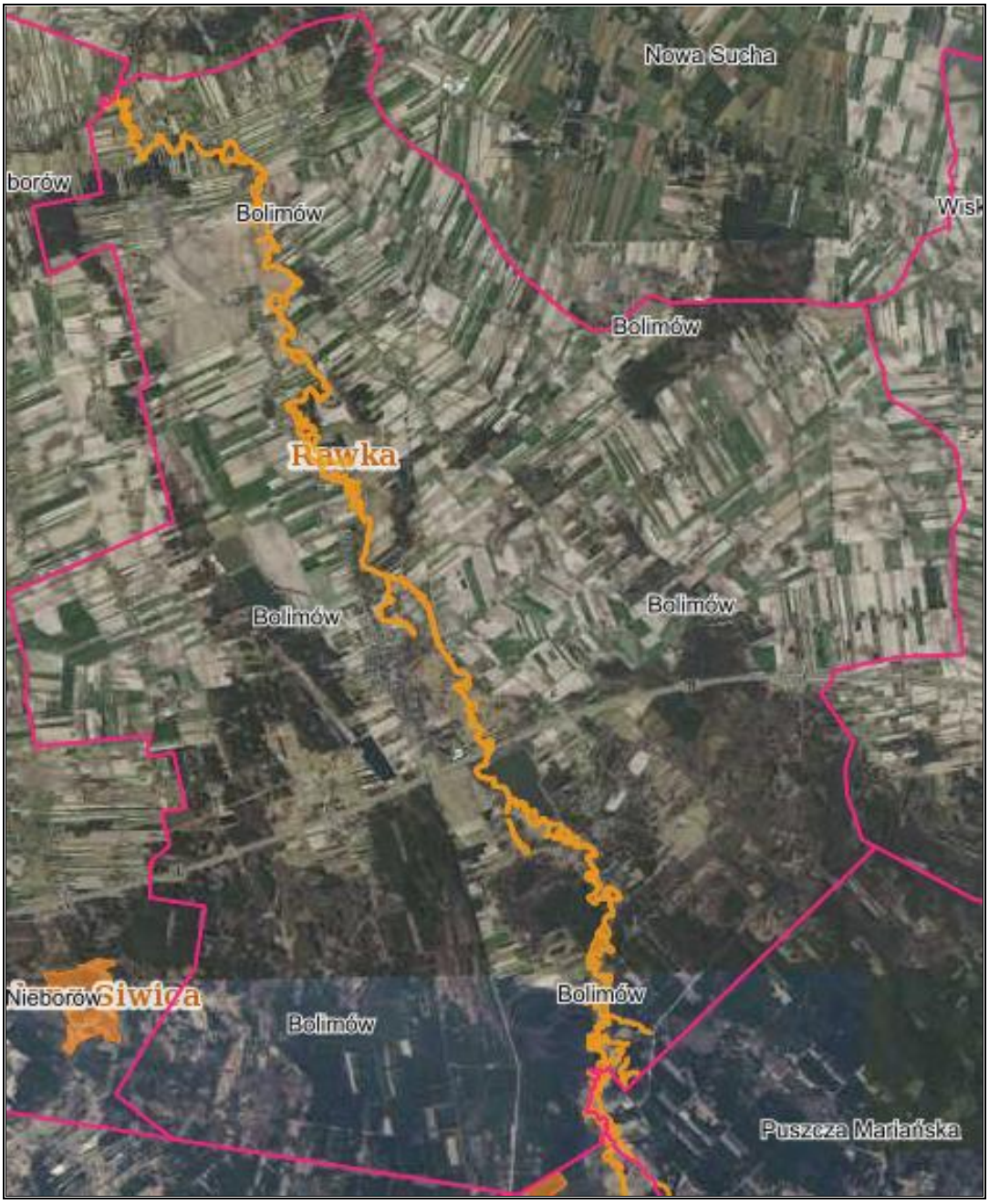

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ (dostęp: 08.10.2026)

Park krajobrazowy zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.): „obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju".

Bolimowski Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię 20 512,3200 ha. Został utworzony na mocy uchwały Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986 r. w sprawie utworzenia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obszarów krajobrazu chronionego (Dz. Urz. Woj. Skierniewickiego z 1986 r. Nr 5 poz. 126). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest uchwała nr LXI/1684/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 października 2010 r. w sprawie: powiększenia obszaru Bolimowskiego Parku Krajobrazowego znajdującego się w granicach województwa łódzkiego (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 342, poz. 3013). Cele ochrony Parku obejmują zachowanie naturalnego charakteru Rawki, jej dopływów i dolin, Puszczy Bolimowskiej oraz śródleśnych polan, łąk i pastwisk. Ochronie podlegają różnorodność biologiczna, siedliska roślin, zwierząt i grzybów oraz powiązania i korytarze ekologiczne. Ważne jest również zachowanie zabytków, miejsc historycznych, miejsc kultu religijnego, tradycyjnej zabudowy i funkcji wsi, dawnych zawodów oraz kultury ludowej. Cele obejmują także ochronę krajobrazu rolniczo-leśnego, tradycyjnych układów zabudowy wiejskiej oraz zachowanie i kształtowanie zadrzewień[50].

Na terenie Parku Krajobrazowego obowiązuje plan ochrony ustanowiony na podstawie rozporządzenia nr 4/2008 Wojewody Łódzkiego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony Bolimowskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. z 2008 r. Nr 73, poz. 733). W Bolimowskim Parku Krajobrazowym obowiązują zakazy zgodne z uchwałą, na mocy której został powołany. Zgodnie z uchwałą na obszarze zakazuje się:

- lokalizacji inwestycji przemysłowych i rolniczych grożących degradacją środowiska poprzez zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, gleby i wody oraz mogących być źródłem hałasu,
- lokalizacji składowisk odpadów i wysypisk śmieci,
- podejmowania robót melioracyjnych powodujących zakłócanie stosunków wodnych na terenie Parku (np. przesuszenie lub podtopienie zbiorowisk leśnych, osuszenie torfowisk itp.),
- lokalizacji obiektów kubaturowych dla wypoczynku pobytowego (prywatnych i uspołecznionych) poza miejscami wyznaczonymi w planie zagospodarowania przestrzennego oraz obiektów, których ilość i wielkość lub ewentualna rozbudowa nie jest dostosowana do chłonności określonej w planie ochrony terenu[51].

Obecność Parku na terenie miasta i gminy tworzy bogactwo flory i fauny. Występuje tu niemal połowa spośród 2 200 gatunków roślin naczyniowych Polski, w tym 87 gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem oraz 47

[50] https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewparkkrajobrazowy.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.PK.135 (dostęp: 20.10.2026)
[51] Uchwała Nr XIV/93/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Skierniewicach z dnia 26 września 1986 r. w sprawie utworzenia Bolimowskiego Parku Krajobrazowego i obszarów krajobrazu chronionego (Dz. Urz. Woj. Skierniewickiego z 1986 r. Nr 5 poz. 126)

gatunków objętych ochroną. Równie różnorodny jest świat zwierząt, obejmujący 163 gatunki chronione, ponad 130 gatunków ptaków i 656 gatunków owadów. Wśród ssaków można spotkać m.in. łosia, jelenia europejskiego, daniela, sarnę, dzika, borsuka, jenota, bobra czy rysia[52].

Rysunek 22. Położenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego na terenie miasta i gminy Bolimów

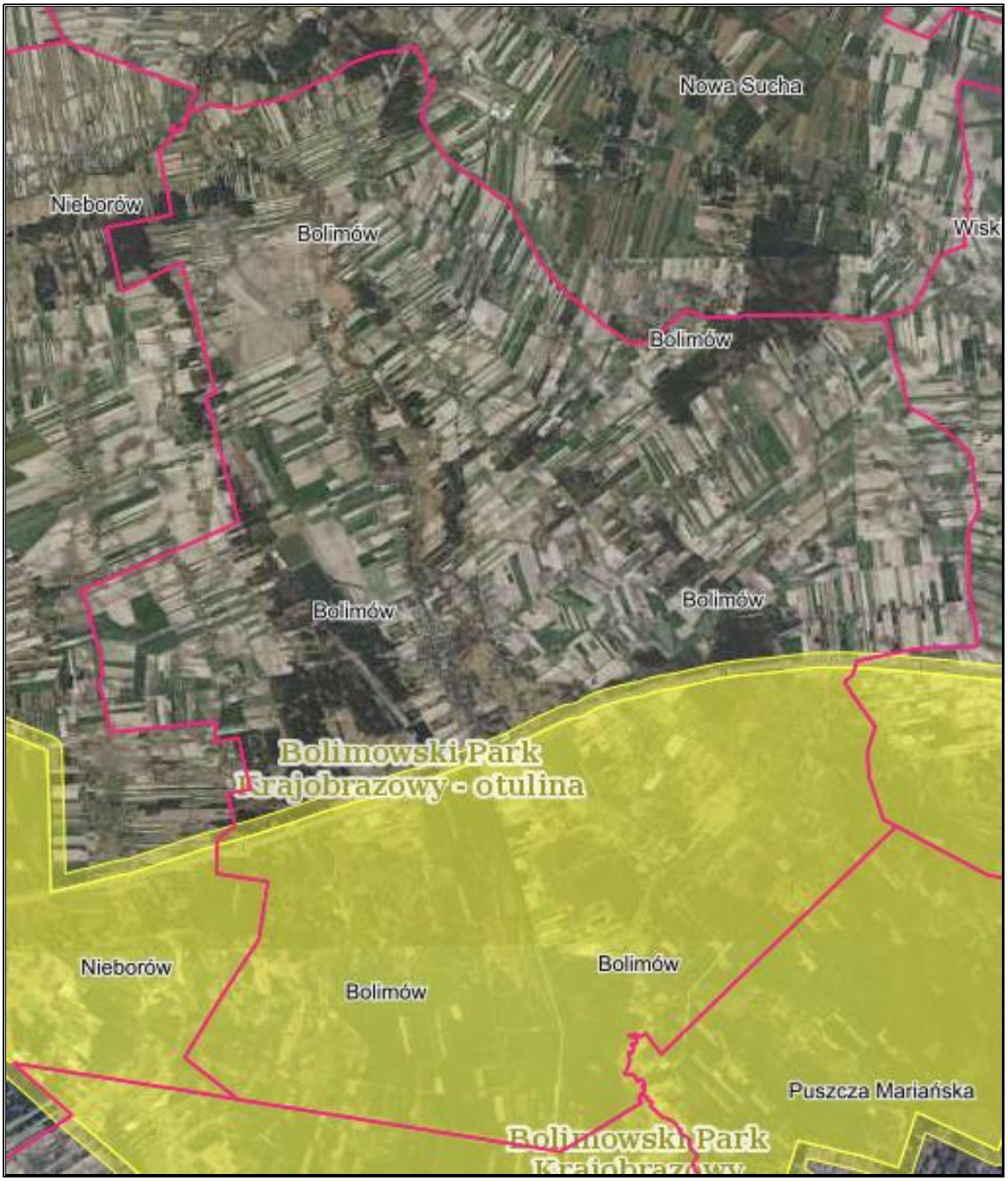

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ (dostęp: 08.10.2026)

Obszar chronionego krajobrazu zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.) obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych

[52] https://www.bolimow.pl/92,bolimowski-park-krajobrazowy (dostęp: 20.10.2026)

ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Obszar chronionego krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej” zajmuje powierzchnię 36 650 ha. Został utworzony na mocy uchwały Nr 163/XXVI/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. w sprawie ochrony krajobrazu w województwie płockim (Dz. Urz. z 1988 r. Nr 11, poz. 106). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Uchwała Nr LXI/1686/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 października 2010 r. w sprawie: zmiany rozporządzenia Nr 6/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 24 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia Obszaru Chronionego Krajobrazu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej, zmienionego rozporządzeniem Nr 18/2009 Wojewody Łódzkiego z dnia 30 lipca 2009 r. (Dz. Urz. z 2010 r. Nr 327, poz. 2842). Przedmiotem ochrony Obszaru jest zachowanie walorów przyrodniczych części pradoliny powstałej w okresie plejstoceńskim, łączącej dolinę Wisły z doliną Warty. Wyznaczony Obszar wchodzi w skład sieci obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych[53].

Na Obszarze chronionego krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej” obowiązują zakazy zgodne z uchwałą, na mocy której został powołany. Zgodnie z uchwałą na tym obszarze zakazuje się:

— lokalizowania wszelkich inwestycji mogących wpłynąć niekorzystnie na którykolwiek z komponentów środowiska lub będących uciążliwymi dla otoczenia jako źródło hałasu albo odrażających woni, z wyjątkiem urządzeń służących ochronie środowiska lub zabezpieczenia przed powodzią,
— pozyskiwania kopalin w rozmiarze powodującym istotne zmiany w krajobrazie i warunkach naturalnych środowiska,
— prowadzenia eksploatacji kopalin na skalę przemysłową,
— przeznaczenia terenów zielonych, zarówno istniejących, jak i projektowanych w planie przestrzennego zagospodarowania, na inne cele[54].

[53] https://radziwillow.lodz.lasy.gov.pl/obszary-chronionego-krajobrazu (dostęp: 20.10.2026)
[54] Uchwała Nr 163/XXVI/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Płocku z dnia 9 czerwca 1988 r. w sprawie ochrony krajobrazu w województwie płockim (Dz. Urz. z 1988 r. Nr 11, poz. 106)

Rysunek 23. Położenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej" na terenie miasta i gminy Bolimów

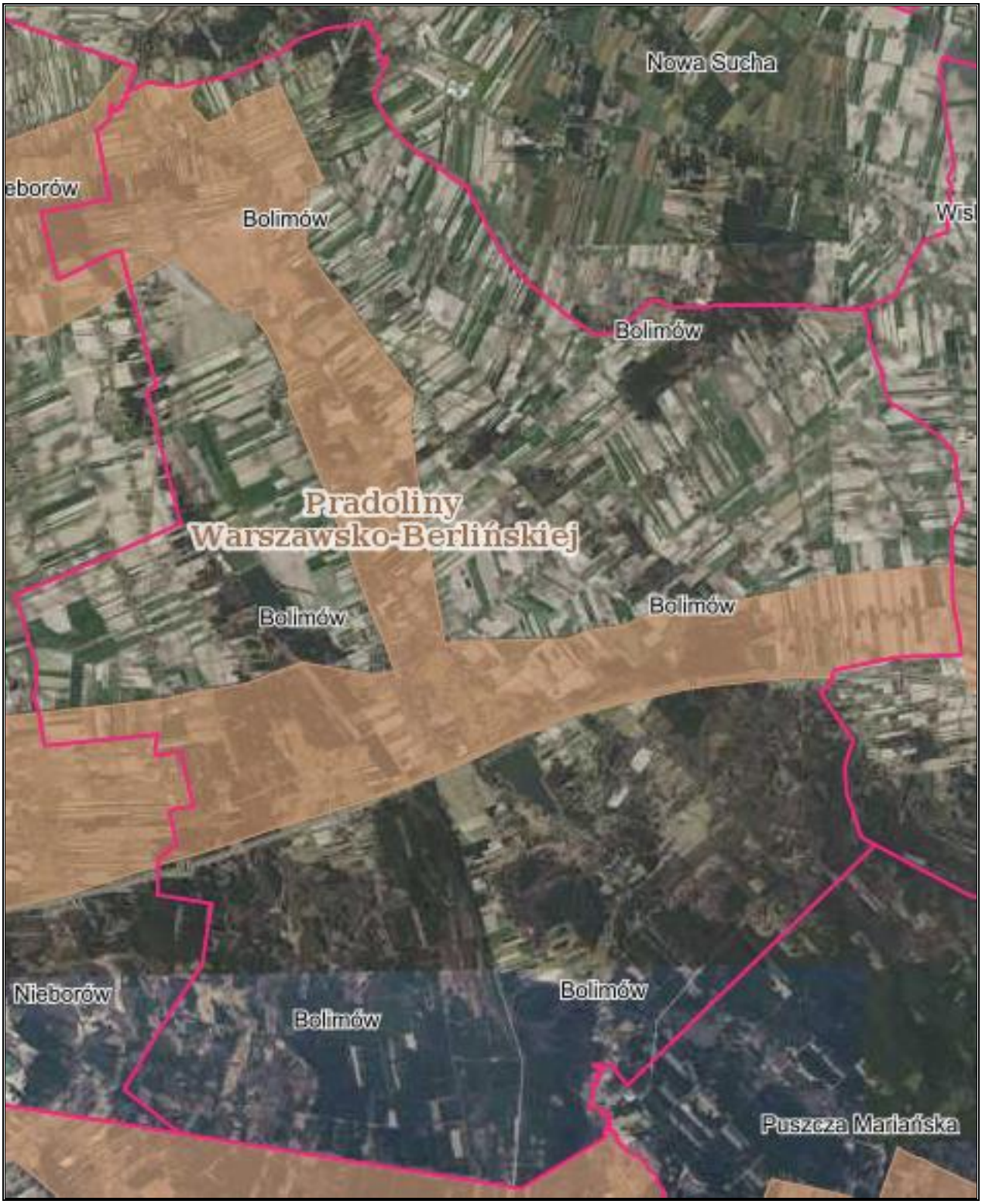

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ (dostęp: 08.10.2026)

Obszar Natura 2000 zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.) to obszar specjalnej ochrony ptaków, specjalny obszar ochrony siedlisk lub obszar mający znaczenie dla Wspólnoty, utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub

gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Na terenie Obszaru Natura 2000 obowiązują zakazy zgodne z art. 33 ww. ustawy.

Obszar natura 2000 „Dolina Rawki" (PLH100015) obejmuje powierzchnię 2 525,3800 ha. Został utworzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmującej na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE) (Dz. Urz. UE L 43 z 13.02.2009). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 3 kwietnia 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Rawki (PLH100015) (Dz. U. z 2023 r. poz. 957).

Na obszarze Natura 2000 „Dolina Rawki" stwierdzono ponad 540 gatunków roślin naczyniowych. Najcenniejsze z nich to starodub łąkowy, widłak wroniec i wielosił błękitny. Roślinność doliny Rawki buduje: 5 zespołów leśnych, 3 zespoły zaroślowe oraz 54 zespoły i zbiorowiska nieleśne. Duże zróżnicowanie cechuje zbiorowiska naturalnych i półnaturalnych łąk, szuwarów i torfowisk.

Obszar jest także siedliskiem wielu cennych gatunków zwierząt. W Rawce żyje 18 gatunków ryb i 1 gatunek minoga. To także miejsce lęgu dla około 100 gatunków ptaków. Na szczególną uwagę zasługują tu: bąk, bocian czarny, bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, kropiatka czy zimorodek. Wśród ssaków związanych z rzeką występują bobry i wydry. Niektóre gatunki płazów, np.: traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, żaba trawna czy moczarowa, gromadzą się tu licznie w okresie godowym[55].

Na terenie Obszaru Natura 2000 „Dolina Rawki" obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 30 września 2022 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Rawki PLH100015.

Obszar natura 2000 „Polany Puszczy Bolimowskiej" (PLH100028) zajmuje powierzchnię 134,1000 ha. Został utworzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) (Dz. Urz. UE L 33 z 08.02.2011). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 lipca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Polany Puszczy Bolimowskiej (PLH100028) (Dz. U. z 2023 r. poz. 1866).

Obszar składa się z czterech starych, śródleśnych polan, z których dwie najcenniejsze mają pochodzenie autogeniczne (Strożyska, Siwica), a dwie – antropogeniczne (Olszówka, Bielawy). Na wszystkich polanach zaznacza się sukcesyjna presja zbiorowisk zaroślowych i leśnych. Jest to spowodowane obniżeniem poziomu

[55] https://radziwillow.lodz.lasy.gov.pl/obszary-natura-2000 (dostęp: 08.10.2026)

wód gruntowych i wieloletnim brakiem tradycyjnego kośnego użytkowania. Właściwa polanom śródleśnym przyroda najlepiej zachowała się na polanach autogenicznych[56].

Na terenie Obszaru Natura 2000 „Polany Puszczy Bolimowskiej" obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 7 lutego 2024 r. zmieniającego zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Polany Puszczy Bolimowskiej PLH100028.

Flora Polan Puszczy Bolimowskiej obejmuje 20 gatunków roślin chronionych i 25 gatunków uznanych za zagrożone wyginięciem. Dla wielu z nich ten teren jest jednym z ostatnich miejsc występowania w środkowej Polsce. Dzięki znacznemu oddaleniu od zabudowań i leśnemu otoczeniu polany stały się miejscem przebywania zwierzyny. Występują tutaj łosie, sarny, daniele, dziki czy jelenie, a także można spotkać wiele gatunków ptaków, takich jak czaple, żurawie, bociany, orliki krzykliwe czy derkacze[57].

Obszar natura 2000 „Grabinka" PLH140044 zajmuje powierzchnię 45,8000 ha. Został utworzony na mocy Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) (Dz. Urz. UE L 33 z 08.02.2011). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 czerwca 2017 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Grabinka (PLH140044) (Dz. U. z 2017 r. poz. 1362).

Obszar obejmuje niewielki ciek (Grabinka) wraz z wąską doliną i fragmentami terenów przylegających. Grabinka prowadzi wodę głównie wczesną wiosną od marca do maja. W latach gorących, suchych, z małą ilością opadów, Grabinka jest prawie całkowicie wyschnięta, a niewielkie ilości wody stagnują w obniżeniach w pobliżu tam bobrów. Na terenie dominują siedliska grądowe, a drzewostany są budowane przez sosnę, dąb, grab, olszę oraz (w mniejszej ilości) lipę, wiąz i brzozę.

Na terenie Obszaru Natura 2000 „Grabinka" obowiązuje plan zadań ochronnych ustanowiony na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 16 kwietnia 2015 r. i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi z dnia 16 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Grabinka PLH140044.

Położenie obszarów Natura 2000 na terenie miasta i gminy Bolimów zostało zaprezentowane na poniższym rysunku.

[56] https://skierniewice.lodz.lasy.gov.pl/obszary-natura-2000 (dostęp: 08.10.2026)
[57] https://www.bolimow.pl/93,polany-puszczy-bolimowskiej (dostęp: 20.10.2026)

Rysunek 24. Położenie obszarów Natura 2000 na terenie miasta i gminy Bolimów

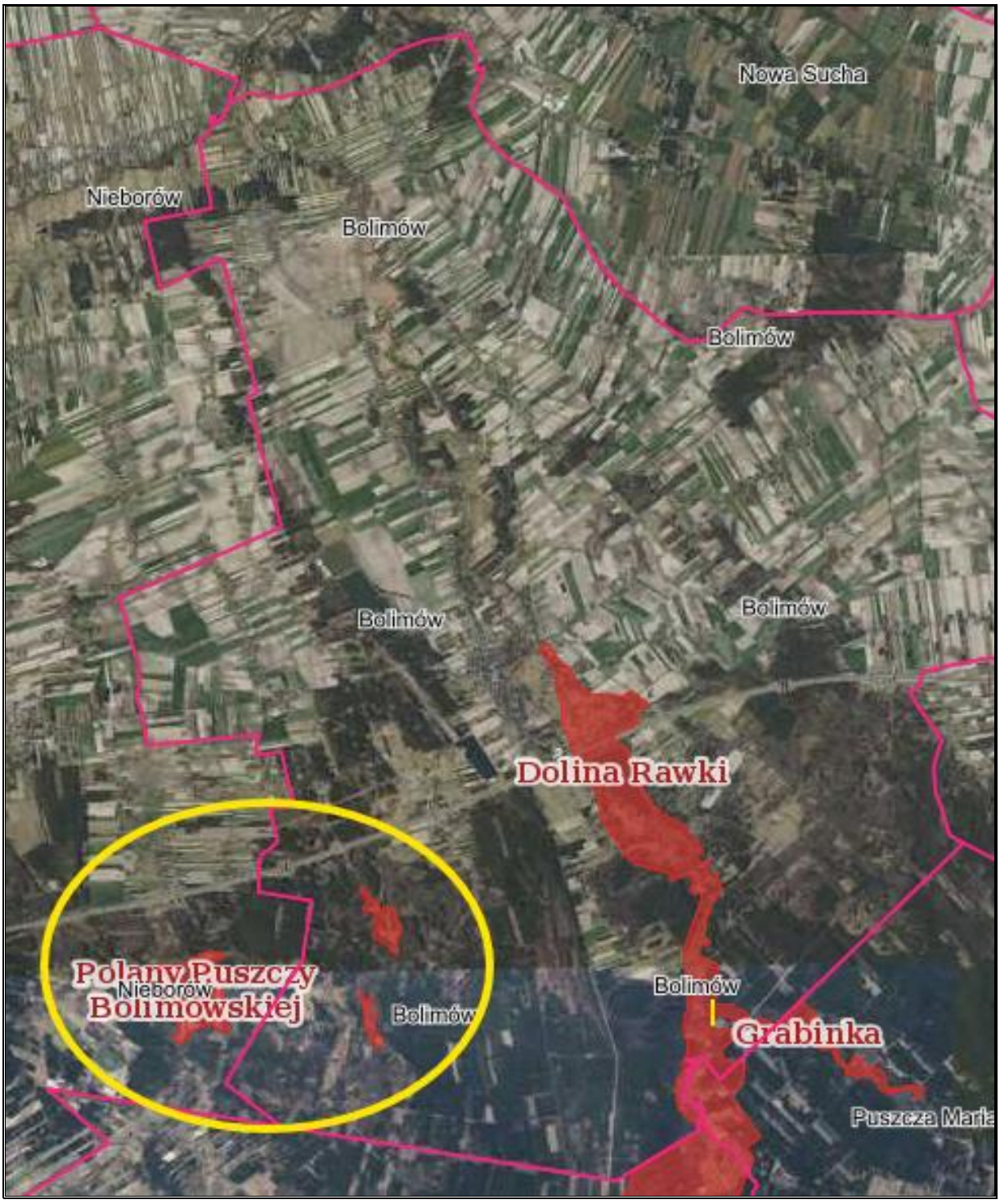

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/ (dostęp: 08.10.2026)

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.) pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub

obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie. W stosunku do pomników przyrody Ustawa wprowadziła zakazy w art. 45.

Na terenie miasta i gminy Bolimów występuje 20 pomników przyrody.

Tabela 35. Pomniki przyrody występujące na terenie miasta i gminy Bolimów

Lp.	Opis pomnika	Typ pomnika	Lokalizacja
1.	Dąb czerwony - Quercus rubra	Jednoobiektowy	teren zespołu dworskiego Halin, Joachimów-Mogiły
2.	Dąb czerwony - Quercus rubra	Jednoobiektowy	teren zespołu dworskiego Halin, Joachimów-Mogiły
3.	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Jednoobiektowy	teren zespołu dworskiego Halin, Joachimów-Mogiły
4.	Lipa drobnolistna - Tilia cordata	Jednoobiektowy	teren zespołu dworskiego Halin, Joachimów-Mogiły
5.	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Jednoobiektowy	przy kościele św. Trójcy, Bolimowska Wieś
6.	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Jednoobiektowy	przy kościele św. Trójcy, Bolimowska Wieś
7.	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Jednoobiektowy	przy kościele św. Trójcy, Bolimowska Wieś
8.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 a
9.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 g
10.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 a
11.	Wiąz szypułkowy - Ulmus laevis (Ulmus pedunculata, Ulmus effusa)	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 j
12.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 c
13.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 134 d
14.	Grupa sześciu drzew z gatunku Dąb szypułkowy - Quercus robur	Wieloobiektowy	Joachimów-Mogiły, oddz. 141 g
15.	Jesion wyniosły - Fraxinus excelsior	Jednoobiektowy	Kolonia Wola Szydłowiecka, dz. 70
16.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Ziemiary, dz. 4f
17.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Ziemiary, dz. 4f
18.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Kolonia Bolimowska-Wieś, dz. 183
19.	Dąb szypułkowy - Quercus robur	Jednoobiektowy	Kolonia Bolimowska-Wieś, dz. 182
20.	Dąbrowa Niepodległości – grupa 100 drzew z gatunku dąb szypułkowy – Quercus robur	Wieloobiektowy	grupa drzew zlokalizowana w miejscowości Ziemiary, na działce o numerze ewidencyjnym 157/13, stanowiącej własność Wspólnoty Lasów Osady Bolimów

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Bolimów oraz https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/ (dostęp: 08.10.2026)

Rysunek 25. Położenie pomników przyrody na terenie miasta i gminy Bolimów

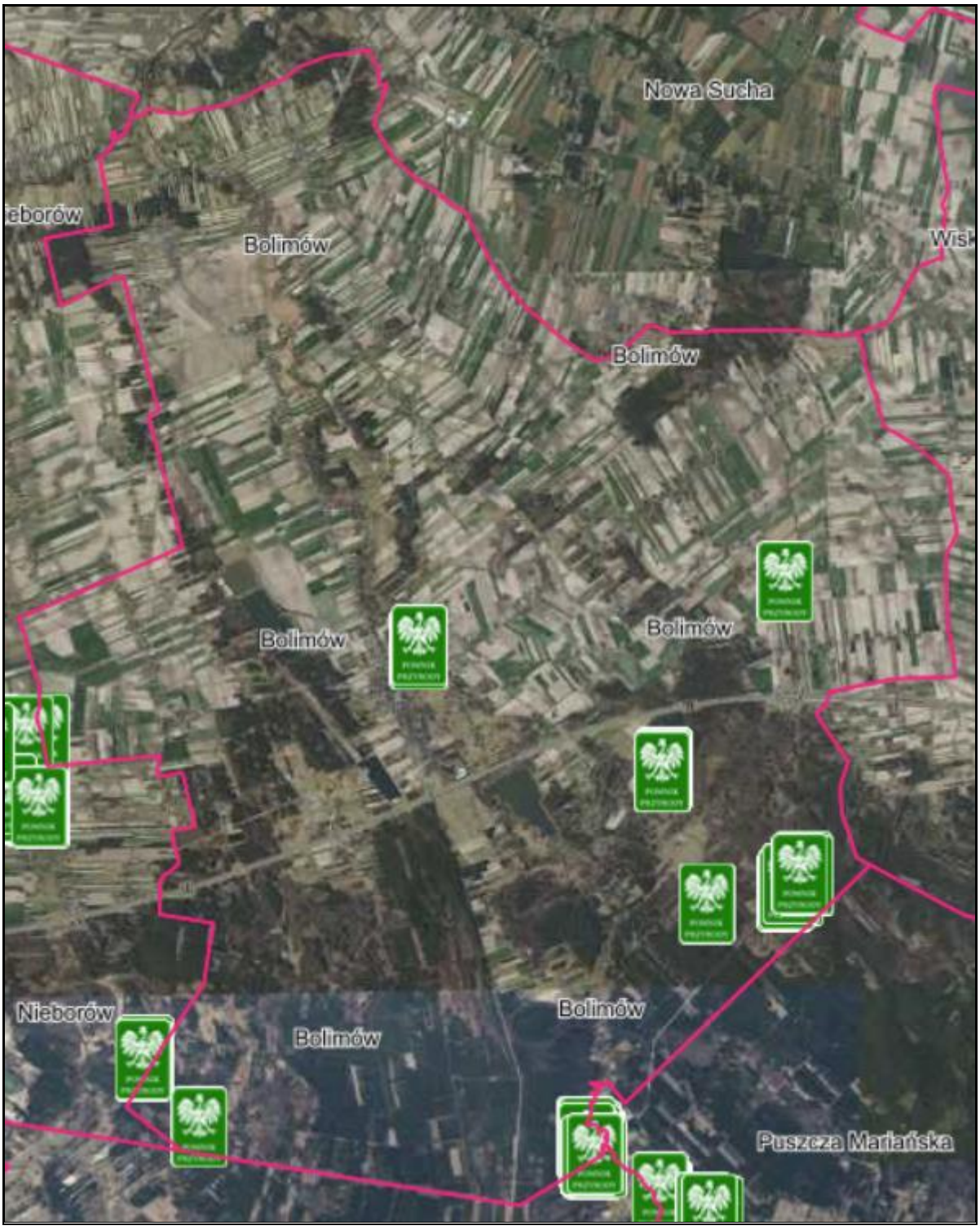

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/ (dostęp: 08.10.2026)

Wg ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2026, poz. 13 ze zm.) użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce,

siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. W stosunku do użytków ekologicznych Ustawa wprowadziła zakazy w art. 45.

Na terenie miasta i gminy Bolimów zlokalizowanych jest 58 użytków ekologicznych.

Tabela 36. Charakterystyka użytków ekologicznych występujących na terenie miasta i gminy Bolimów

Lp.	Rodzaj użytku	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]
1.	bagno	trzcinowisko	oddział 72h położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 72/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,1600
2.	bagno	śródleśny zbiornik wodny, sukcesja trzciny	oddział 132f położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 132/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3400
3.	bagno	zadrzewienie (brzoza, olsza)	oddział 48i położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 48/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,9100
4.	bagno	podmokła polana, trzcinowisko, sukcesja wierzb	oddział 22b położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 22/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,1600
5.	bagno	śródleśna łąka, sukcesja wierzb	oddział 123i położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 123/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,5700
6.	bagno	-	oddział 44d położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 44/1201 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3400
7.	bagno	-	oddział 120l położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,7700
8.	bagno	-	oddział 120d położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,6700
9.	bagno	-	oddział 121f położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,2800
10.	bagno	-	oddział 121k położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,5600
11.	bagno	-	oddział 122s położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	1,4900
12.	bagno	-	oddział 123h położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	2,2800
13.	bagno	-	oddział 126d położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,4000
14.	bagno	-	oddział 127a położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,5300
15.	bagno	-	oddział 123d położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	2,4400
16.	bagno	-	oddział 124d położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,3800
17.	bagno	-	oddział 125d położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,4000

Lp.	Rodzaj użytku	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]
18.	bagno	-	oddział 125h położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,7600
19.	bagno	-	oddział 126c położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,3800
20.	bagno	-	oddział 126g położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	4,6500
21.	bagno	-	oddział 127g położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	2,4600
22.	bagno	-	oddział 130f położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,4400
23.	bagno	-	oddział 131a położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,9600
24.	bagno	-	oddział 141g położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,2000
25.	bagno	-	oddział 141i położony w Leśnictwie Bolimów, Nadleśnictwo Radziwiłłów	1,3900
26.	bagno	-	oddział 518t położony w Leśnictwie Prochowy Młynek, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,0200
27.	bagno	-	oddział 106b położony w Leśnictwie Zakrzew, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,6700
28.	bagno	-	oddział 107k położony w Leśnictwie Zakrzew, Nadleśnictwo Radziwiłłów	1,6000
29.	siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków	Obszar występowania zimoziołu północnego	oddział 42l położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 42/1204 w miejscowości Wólka Łasiecka	2,9400
30.	bagno	-	oddział 108h położony w Leśnictwie Zakrzew, Nadleśnictwo Radziwiłłów	0,4200
31.	bagno	śródleśna podmokła polana	oddział 2f położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 2/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,1500
32.	bagno	teren zadrzewiony, podmokły, 0,03 ha trzcinowisko	oddział 2Al położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 109 w miejscowości Bolimów	1,9700
33.	bagno	śródleśne bagno zarośnięte wierzbami	oddział 3g położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 3/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,2300
34.	bagno	podmokłe zadrzewienia (brzoza i olcha)	oddział 13c położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 13/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,6100
35.	bagno	śródleśna podmokła łąka, trzcinowisko, na obrzeżach sukcesja wierzb	oddział 39l położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 39/1201 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,5000
36.	bagno	podmokłe zadrzewienie (olsza)	oddział 42g położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 42/1204 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,2600

Lp.	Rodzaj użytku	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]
37.	bagno	trzcinowisko z występującymi kępowo wierzbami	oddział 44c położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 44/1208 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,6900
38.	bagno	zadrzewienie	oddział 52c położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 52/1201 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3600
39.	bagno	zadrzewienie - stanowisko wawrzynka wilczełyka	oddział 105g położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 105/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,3600
40.	bagno	śródleśna łąka, sukcesja wierzb	oddział 105h położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 105/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,3800
41.	bagno	śródleśna łąka, sukcesja wierzb	oddział 105i położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 105/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,4800
42.	bagno	sukcesja wierzb, teren wilgotny	oddział 106g położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 106/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,6400
43.	bagno	trzcinowisko, sukcesja wierzb	oddział 107d położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 107/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	6,9500
44.	bagno	teren zadrzewiony, podmokły, duży udział wierzb	oddział 121d położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 121/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,9400
45.	bagno	podmokłe zadrzewienie	oddział 123d położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 123/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,5800
46.	bagno	podmokłe zadrzewienia	oddział 135b położony w Leśnictwie Kaczew, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 135/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3000
47.	bagno	śródleśna podmokła polana, na środku zagłębienie (babrzysko), na obrzeżach sukcesja wierzb	oddział 31g położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 31/1201 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,7000
48.	bagno	śródleśne bagno, zadrzewione (dąb, sosna i brzoza)	oddział 37b położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 37/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3900
49.	bagno	łąka o niewielkim stopniu uwilgotnienia, silna sukcesja wierzby	oddział 37f położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 37/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,7700

Lp.	Rodzaj użytku	Wartość przyrodnicza	Lokalizacja	Powierzchnia [ha]
50.	bagno	zadrzewienie (brzoza, olsza i wierzby)	oddział 37o położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 37/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,5800
51.	bagno	śródleśna podmokła łąka, sukcesja wierzby	oddział 38n położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 38/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	3,8500
52.	bagno	zadrzewienie, trzcinowisko	oddział 47f położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 47/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,3400
53.	płaty nieużytkowanej roślinności	płaty zimozioła północnego	oddział 42m położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 42/1204 w miejscowości Wólka Łasiecka	1,0000
54.	bagno	śródleśna podmokła łąka, trzcinowisko, sukcesja wierzby	oddział 49c położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 49/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,2800
55.	bagno	śródleśna łąka, sukcesja wierzb	oddział 89a położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 89/1200 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,2500
56.	bagno	podmokłe zadrzewienie (olsza i brzoza)	oddział 91i położony w Leśnictwie Łasieczniki, Nadleśnictwo Skierniewice, na działce nr ewid. 91/1202 w miejscowości Wólka Łasiecka	0,4800
57.	bagno	-	oddział 522b, położony w Nadleśnictwie Radziwiłłów	0,0500
58.	bagno	-	oddział 522f, położony w Nadleśnictwie Radziwiłłów	0,0100

Źródło: Dane Urzędu Miasta i Gminy Bolimów oraz https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/(dostęp: 08.10.2026)

Rysunek 26. Położenie użytków ekologicznych na terenie miasta i gminy Bolimów

Źródło: https://geoserwis.gdos.gov.pl/ (dostęp: 08.10.2026)

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia.

Według Mapy korytarzy ekologicznych 2012 przez terytorium miasta i gminy przebiega korytarz ekologiczny Lasy Łowickie – Puszcza Bolimowska (KPnC – 21A).

Rysunek 27. Położenie korytarzy ekologicznych 2012 na terenie miasta i gminy Bolimów

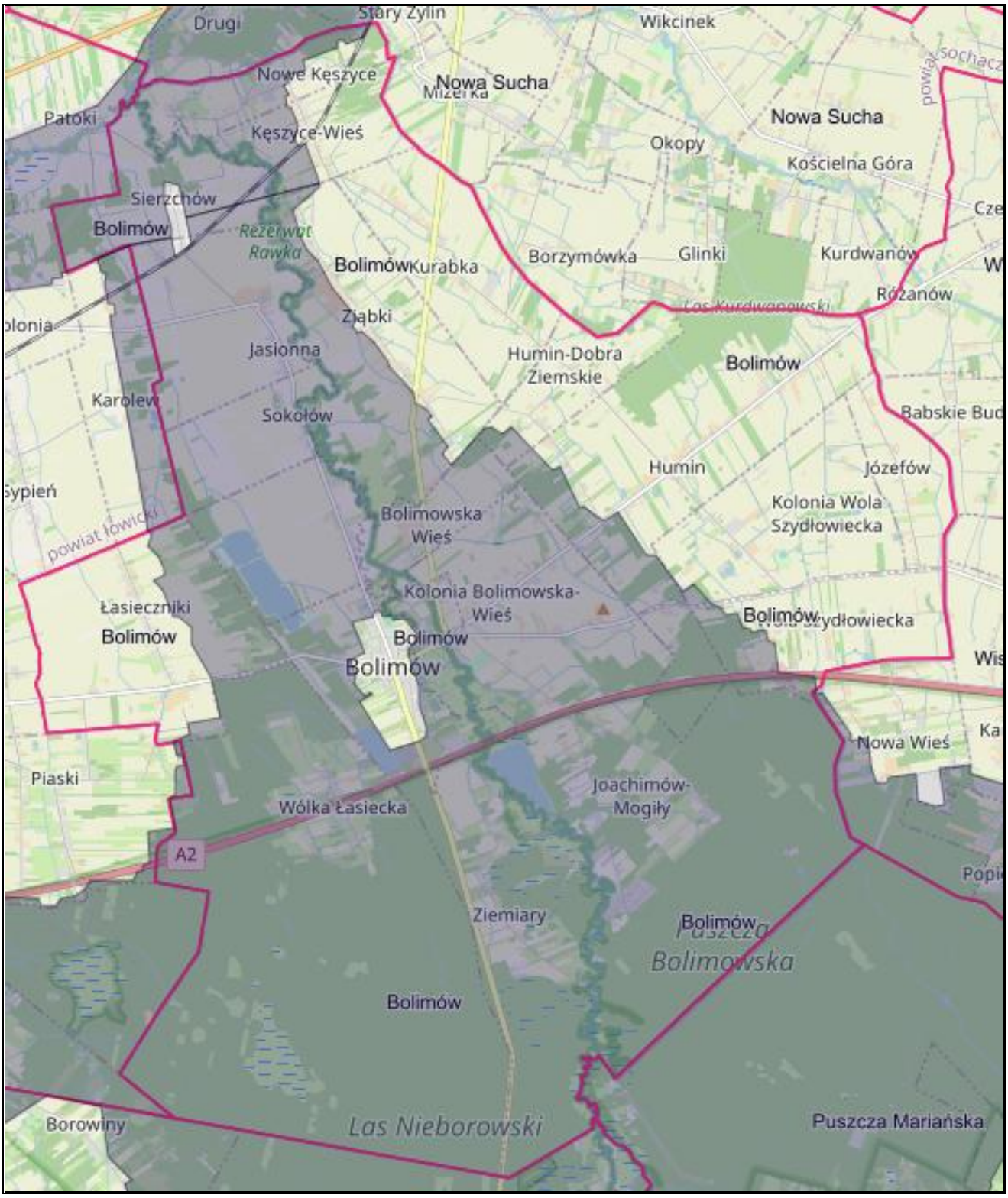

Źródło: https://mapa.korytarze.pl/ (dostęp: 08.10.2026)

Natomiast na Mapie korytarzy ekologicznych 2005 w obszarze administracyjnym miasta i gminy znajduje się korytarz ekologiczny Dolina Wisły-Dolina Pilicy (GKPnC-8c).

Rysunek 28. Położenie korytarzy ekologicznych 2005 na terenie miasta i gminy Bolimów

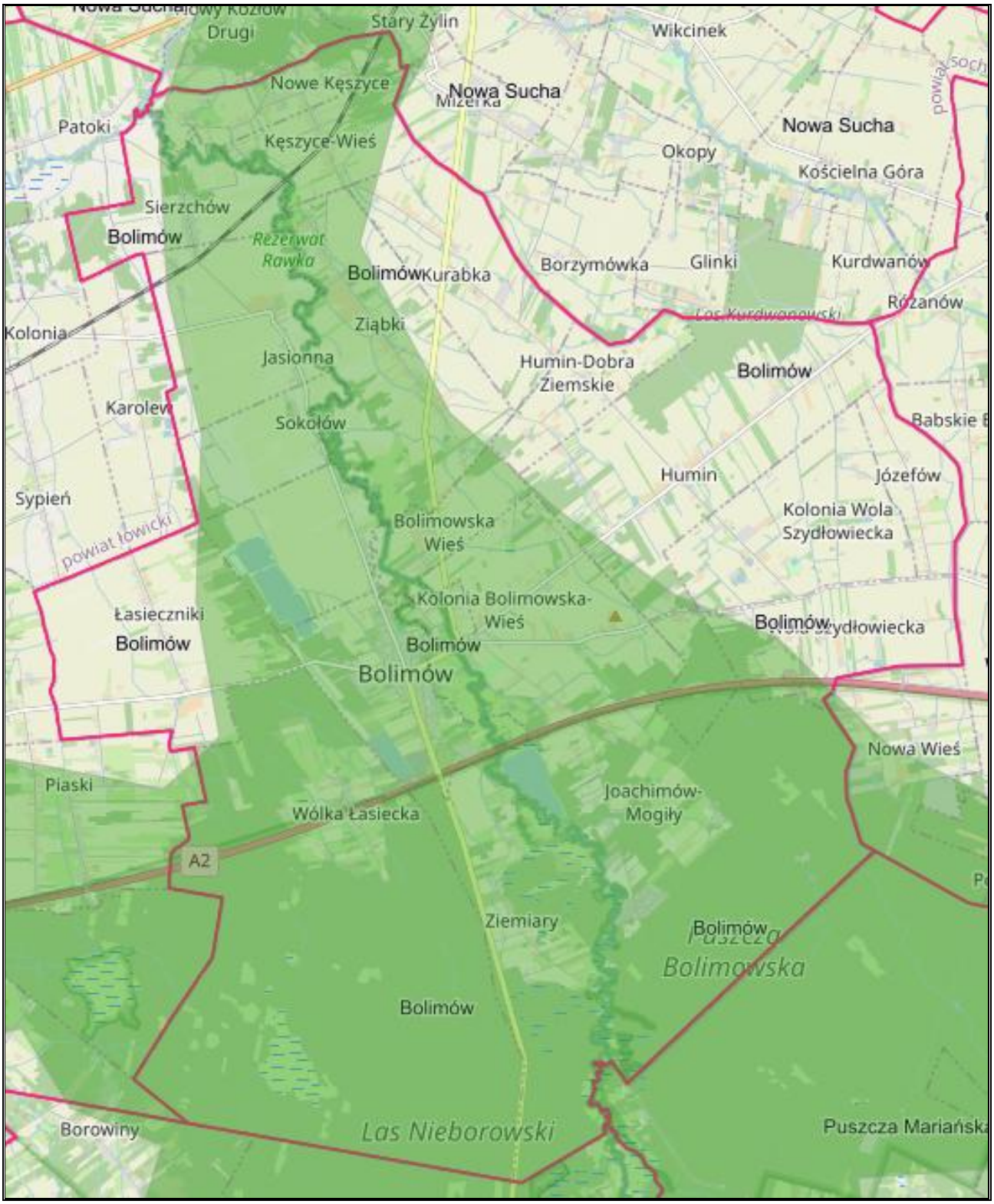

Źródło: https://mapa.korytarze.pl/ (dostęp: 08.10.2026)

5.1.9.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.

Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze

Mocne strony	Słabe strony
— wysoka lesistość terenu, — liczne i zróżnicowane formy ochrony przyrody na terenie gminy, — występowanie korytarzy ekologicznych zarówno według mapy z 2005 r., jak i 2012 r., — bogata flora i fauna terenu.	— podatność zasobów przyrody na zanieczyszczenia środowiska (np. pochodzące z działalności komunalnej i rolnictwa), — presja urbanizacyjna i turystyczna na zasoby przyrody.
Szanse	**Zagrożenia**
— funkcjonowanie planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 umożliwiającego ukierunkowaną ochronę siedlisk i gatunków, — możliwość pozyskiwania środków unijnych i krajowych na przedsięwzięcia z zakresu czynnej ochrony przyrody, ochrony bioróżnorodności i edukacji ekologicznej, — możliwość wykorzystania walorów Obszaru Chronionego Krajobrazu i Parku Krajobrazowego do rozwoju turystyki i rekreacji przy zachowaniu funkcji ochronnych.	— ryzyko osłabienia lokalnych powiązań przyrodniczych w przypadku degradacji przyrody.

Źródło: Opracowanie własne

5.1.10 Zagrożenia poważnymi awariami

Zagadnienia związane z poważnymi awariami zostały uregulowane przede wszystkim w ustawie Prawo ochrony środowiska (IV „Poważne awarie"). Definicja ustawowa określa poważną awarię jako „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem" (art. 3, pkt 23).

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi lub środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy, zgodnie z art. 248, ust. 1 u.p.o.ś., na:

— zakłady o zwiększonym ryzyku,
— zakłady o dużym ryzyku.

Na obszarze miasta i gminy Bolimów funkcjonują trzy zakłady, które można zaliczyć do zakładów przemysłowych: „Fructodor" (zakład przetwórstwa warzyw i owoców), „B-MET" i Odlewnia Żeliwa

w miejscowości Kolonia Bolimowska-Wieś. Pierwszy zakład posiada własną oczyszczalnię ścieków, a dwa pozostałe przedsiębiorstwa nie mają możliwości przyłączenia do sieci kanalizacyjnej, która nie występuje w tym regionie. Tym samym ścieki komunalne z przedsiębiorstw nie są odprowadzane do kanalizacji sanitarnej, co niweluje możliwość wystąpienia awarii sieci kanalizacyjnej wynikającej z działalności produkcyjnej. Żaden z zakładów funkcjonujących na terenie miasta i gminy nie jest uznany za przedsiębiorstwo, którego działalność jest szczególnie uciążliwa dla środowiska.

Zgodnie z opublikowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska wykazem zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR) oraz o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR) według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r. na obszarze miasta i gminy Bolimów nie funkcjonują takie zakłady.

Główne szlaki komunikacyjne, w oparciu o które może odbywać się transport substancji niebezpiecznych na terenie miasta i gminy Bolimów, stanowią przede wszystkim drogi o znaczeniu ponadlokalnym przebiegające przez obszar, tj. autostrada A2 i droga wojewódzka nr 705 relacji Skierniewice-Sochaczew. Szczególną uwagę należy zwrócić na odcinki drogi przebiegające w terenach zabudowanych i fragmenty położone w pobliżu cieków wodnych, rowów melioracyjnych, terenów podmokłych oraz ujęć wody. Ewentualne zdarzenie drogowe z udziałem substancji niebezpiecznych w takich lokalizacjach mogłoby powodować zagrożenie dla mieszkańców, gleb, wód oraz infrastruktury technicznej. Transport substancji niebezpiecznych może powodować ryzyko wycieku, emisji, pożaru lub eksplozji, a w konsekwencji bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi, środowiska oraz mienia.

Potencjalnym źródłem zagrożeń jest również transport kolejowy, związany z przebiegiem przez teren miasta i gminy linii kolejowej nr 3. W przypadku przewozu substancji niebezpiecznych ewentualna awaria lub wykolejenie składu mogłyby powodować lokalne zanieczyszczenie środowiska. Z tego względu istotne znaczenie ma utrzymanie właściwego stanu infrastruktury transportowej, przestrzeganie zasad bezpiecznego przewozu materiałów oraz odpowiednie przygotowanie służb ratowniczych do szybkiego reagowania i ograniczania skutków potencjalnych zdarzeń.

Na poziomie lokalnym skutki takich zdarzeń mogą obejmować skażenie gleby, zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych, pogorszenie jakości powietrza, czasowe wyłączenie fragmentów infrastruktury transportowej z użytkowania, a w przypadku zdarzeń w pobliżu zabudowy – również konieczność zabezpieczenia lub ewakuacji.

Zgodnie z danymi GIOŚ i Rejestrem Zdarzeń o znamionach poważnej awarii w 2024 r., na terenie miasta i gminy Bolimów nie wystąpiły zdarzenia poważnej awarii.

5.1.10.1 Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy poniżej przedstawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami

Mocne strony	Słabe strony
— brak zakładów przemysłowych zaliczanych do obiektów o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii, — brak zdarzeń o znamionach poważnej awarii na terenie gminy.	— zagrożenia związane z transportem substancji niebezpiecznych na drodze krajowej, wojewódzkiej oraz linii kolejowej.
Szanse	**Zagrożenia**
— edukacja społeczeństwa na temat postępowania podczas wystąpienia poważnej awarii, — rozwój współpracy ze służbami ratowniczymi oraz doskonalenie procedur zarządzania, — postęp technologiczny.	— awarie podczas transportu przez gminę substancji niebezpiecznych, — możliwość skażenia gleb i wód w przypadku wycieku substancji niebezpiecznych, szczególnie w pobliżu cieków i terenów podmokłych, — postępujące zmiany klimatu, — zbyt mała świadomość pracowników zakładów o potencjalnych skutkach wystąpienia awarii i potrzebie zapobiegania jej wystąpieniu.

Źródło: Opracowanie własne

5.2 Zagadnienia horyzontalne

Zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, w ramach każdego obszaru interwencji należy uwzględnić zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring środowiska.

5.2.1 Adaptacja do zmian klimatu

Występujące w ostatnich kilku dekadach skutki zmieniającego się klimatu, zwłaszcza wzrostu temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, systematycznie się pogłębiają. Stanowią tym samym zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. Konieczne jest zatem podjęcie działań na rzecz dostosowania się (adaptacji) do prognozowanych skutków zmian klimatu, które powinny być realizowane jednocześnie z działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych (mitygacja).

Dokument pn. „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA2020) określa kierunki adaptacji do zmian klimatu, a jego głównym celem jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmieniającego się klimatu.

Według SPA2020 do najważniejszych negatywnych skutków zmian klimatu w skali regionalnej zaliczyć należy niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych, zwiększenie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof (silne wiatry, incydentalne trąby powietrzne, wyładowania atmosferyczne, ulewne deszcze, wydłużanie się okresów upalnych).

W związku z postępującymi zmianami klimatu nie można wykluczyć pojawienia się w przyszłości niekorzystnych skutków w postaci: wichur, ulewnych deszczy, mrozów, susz itp., które powodują duże szkody

i ograniczenia w środowisku. Gwałtowne i negatywne zjawiska wynikające ze zmian klimatu występują coraz częściej, dlatego istotne jest przygotowanie Miasta i Gminy Bolimów i jej infrastruktury na zmiany klimatu.

Prowadzenie działań mitygacyjnych i adaptacyjnych do zachodzących zmian klimatu przez samorządy lokalne zależy od działań podejmowanych w skali międzynarodowej, które następnie wytyczają kierunki zmian w zakresie prawa krajowego oraz miejscowego. Gmina może również inicjować i wprowadzać własne rozwiązania.

Gminy posiadają uprawnienia do kształtowania i tworzenia polityki ekologicznej za pomocą obowiązujących przepisów. Podstawą podejmowania działań proekologicznych w gminach są przepisy m.in.:

— ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
— ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
— ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
— ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach,
— ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne.

Poza obowiązkowymi działaniami wynikającymi z przepisów prawa, gminy mogą wprowadzać dodatkowe inicjatywy. Wśród przykładowych działań mających pozytywny wpływ na środowisko można wskazać:

— angażowanie mieszkańców, m.in. poprzez prowadzenie działań edukacyjnych na terenie gminy, organizowanie warsztatów oraz konkursów o tematyce proekologicznej,
— wyodrębnienie w budżecie gminy środków finansowych na realizację projektów klimatyczno-środowiskowych,
— prowadzenie mobilnych punktów odbioru odpadów, np. elektroodpadów,
— prowadzenie bezpłatnych punktów doradztwa energetycznego,
— wykorzystywanie energii odnawialnej do zasilania infrastruktury gminnej,
— ograniczanie strat ciepła poprzez termomodernizację budynków gminnych, modernizację lub wymianę indywidualnych źródeł ciepła,
— zwiększenie udziału powierzchni biologicznie czynnej,
— wprowadzanie zielonej infrastruktury w mieście (np. zielonych dachów, ogrodów deszczowych),
— stworzenie systemu ostrzegania i informowania o zagrożeniach związanych ze zmianami klimatu.

Aby dostosować się do zmian klimatu i ograniczyć negatywne skutki związane z ulewnymi deszczami czy roztopami po dużych opadach śniegu, a także w celu zapewnienia ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania suszy, konieczne jest zwiększenie pojemności retencyjnej zlewni, na przykład poprzez budowę i rozbudowę istniejących zbiorników retencyjnych. Ważne jest także regularne utrzymywanie rowów melioracyjnych oraz podejmowanie działań w ramach małej retencji, takich jak budowa niewielkich zbiorników, oczek wodnych, stawów oraz zadrzewianie terenów.

Zadania zaplanowane w Programie Ochrony Środowiska mają na celu zarówno mitygację, jak i adaptację do zmian klimatycznych, a także minimalizowanie ich negatywnych skutków. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń w obszarze efektywności energetycznej, transportu, zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów i ścieków oraz ich efektywne zagospodarowanie, a także zwiększenie zaangażowania społecznego i podnoszenie świadomości ekologicznej to tylko niektóre z kluczowych działań.

W ramach działań na rzecz adaptacji do zmian klimatu Miasto i Gmina Bolimów promuje wśród mieszkańców możliwość uzyskania dofinansowania w ramach projektu „Wsparcie indywidualnej MIKRORETENCJI wód opadowych na terenie województwa łódzkiego", realizowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Projekt służy zwiększeniu retencji wód opadowych i roztopowych na nieruchomościach zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi oraz wykorzystaniu zgromadzonej wody w miejscu jej powstania. Nabór wniosków rozpoczął się 22 czerwca 2026 r. Upowszechnianie rozwiązań z zakresu mikroretencji sprzyja racjonalnemu gospodarowaniu zasobami wodnymi, ograniczaniu zużycia wody wodociągowej oraz łagodzeniu skutków suszy i intensywnych opadów, wspierając zwiększanie odporności gminy na skutki zmian klimatu[58].

Uzupełnieniem działań adaptacyjnych są przedsięwzięcia służące ograniczaniu emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych, wspierane w ramach programu priorytetowego „Czyste Powietrze". Miasto i Gmina Bolimów prowadzi Punkt Konsultacyjno-Informacyjny, zapewniający mieszkańcom wsparcie w ubieganiu się o dofinansowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz wymiany nieefektywnych źródeł ciepła. Według danych na 31 marca 2026 r. od początku realizacji programu na terenie gminy zakończono 104 przedsięwzięcia. Działania te przyczyniają się do poprawy efektywności energetycznej budynków, zmniejszenia zużycia energii oraz poprawy jakości powietrza, wspierając łagodzenie zmian klimatu[59].

5.2.2 Działania edukacyjne w zakresie ochrony środowiska

Zgodnie z art. 77 z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.) problematykę ochrony środowiska uwzględnia się w podstawach programowych kształcenia ogólnego dla wszystkich typów szkół. Obowiązkiem tym ustawodawca objął również organizatorów kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych i środki masowego przekazu, które są obowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Konstytucyjnych podstaw dla realizacji edukacji ekologicznej należy upatrywać w zasadzie zrównoważonego rozwoju (art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. nr 78 poz. 483), w obowiązku dbałości o stan środowiska oraz odpowiedzialności za jego pogorszenie, określonych w art. 86 Konstytucji RP.

[58] https://www.bolimow.pl/144%2Cwszystkie-aktualnosci?news_page=3 (dostęp: 08.10.2026)
[59] https://www.bolimow.pl/152,czyste-powietrze (dostęp: 08.10.2026)

Głównym zadaniem edukacji ekologicznej jest budowanie wśród społeczeństwa odpowiedzialności za sprawy środowiskowe oraz zwiększanie wiedzy o zagrożeniach płynących z ingerencji człowieka w jego poszczególne komponenty. Większa świadomość ekologiczna może przekładać się na racjonalne korzystanie z zasobów naturalnych i prowadzenie gospodarki w zgodzie z założeniami ochrony środowiska.

Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie ochrony środowiska na terenie Miasta i Gminy Bolimów obejmują inicjatywy placówek oświatowych oraz upowszechnianie przez Urząd informacji skierowanych do mieszkańców. W dokumentach szkół wskazano m.in. organizowane warsztaty ekologiczne w Szkole Podstawowej w Bolimowie oraz Tydzień Ekologiczny połączony z obchodami Dnia Ziemi w Szkole Podstawowej w Huminie. Inicjatywy te służą rozwijaniu wiedzy przyrodniczej i kształtowaniu odpowiedzialnych postaw wobec środowiska. Edukacja ekologiczna prowadzona jest także w formalnym systemie kształcenia w placówkach oświatowych. Uzupełnieniem edukacji szkolnej jest informowanie mieszkańców o możliwościach uzyskania wsparcia na przedsięwzięcia związane z retencją wód opadowych, poprawą efektywności energetycznej budynków i ograniczaniem emisji zanieczyszczeń, a także przekazywanie komunikatów dotyczących zagrożeń środowiskowych.

5.2.3 Nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska to pojęcie, które zostało zdefiniowane w art. 104 ust. 2 w byłej ustawie z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska jako zagrożenie spowodowane gwałtownym zdarzeniem, które nie jest klęską żywiołową, które może wywołać znaczne zniszczenie środowiska lub pogorszenie jego stanu, stwarzające powszechne niebezpieczeństwo dla ludzi i środowiska.

Obecnie pojęcie to nie jest definiowane, chociaż powszechnie w środowisku twierdzi się, że zastąpiło je pojęcie poważnej awarii, zdefiniowane w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.). Rozumiane jest jako zdarzenie, np. emisja, pożar lub eksplozja, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, których dostanie się do środowiska prowadzi do natychmiastowego powstania zagrożenia życia, zdrowia ludzi lub środowiska, a także powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, a także poważną awarię, należy traktować zdarzenia takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awarię obiektów hydrotechnicznych itp.

Kolejnym aktem prawnym definiującym pojęcie nadzwyczajnych zagrożeń jest ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. 2025 poz. 188), która definiuje nadzwyczajne zagrożenie jako zdarzenie inne niż pożar i klęska żywiołowa, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub środowiska, któremu zapobieżenie lub którego usunięcie skutków nie wymaga zastosowania nadzwyczajnych środków. W świetle tej ustawy ochrona przeciwpożarowa

polega m.in. na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem. Zdarzeniem miejscowym nazywane są skażenia obszaru substancjami radioaktywnymi, skażenia niebezpiecznymi substancjami chemicznymi, skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych.

Poważne zdarzenia mogą również mieć miejsce podczas transportu drogowego i kolejowego substancji niebezpiecznych przez teren gminy, niewłaściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi, magazynowania substancji niebezpiecznych oraz zagrożenia pożarowego. W związku z powyższym na terenie miasta i gminy potencjalne zagrożenia dotyczą zanieczyszczenia powietrza, gruntu oraz wody, co może stanowić poważne zagrożenia dla środowiska i życia ludzi.

Konieczne jest rozwijanie systemów ostrzegania mieszkańców, konserwacja urządzeń infrastruktury energetycznej, modernizacja i budowa infrastruktury uwzględniającej dynamiczne zmiany pogodowe.

Potencjalne nadzwyczajne zagrożenia środowiskowe na terenie miasta i gminy Bolimów mogą być związane przede wszystkim z transportem drogowym i kolejowym, awariami infrastruktury technicznej, pożarami oraz gwałtownymi zjawiskami pogodowymi. Wypadki lub awarie podczas przewozu paliw, olejów, środków chemicznych i innych substancji niebezpiecznych mogą prowadzić do lokalnego zanieczyszczenia gleb, rowów przydrożnych, cieków oraz wód podziemnych.

Źródłem zagrożeń mogą być również awarie sieci energetycznej, wodociągowej i kanalizacyjnej, a także skutki intensywnych opadów, suszy, silnego wiatru i pożarów.

Zdarzenia te mogą powodować uszkodzenia infrastruktury, przerwy w dostawach mediów oraz przedostawanie się zanieczyszczeń do środowiska. Na terenie miasta i gminy Bolimów nie funkcjonują jednak zakłady o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, a w ostatnim wykazie nie odnotowano zdarzeń o jej znamionach.

5.2.4 Monitoring środowiska

Państwowy monitoring środowiska został powołany ustawą z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2024 poz. 425 ze zm.) w celu zapewnienia wiarygodnych informacji o stanie środowiska. Stanowi on system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz zbierania, analizowania, udostępniania wyników badań i oceny elementów środowiska. Jego celem jest systematyczne informowanie organów administracji i społeczeństwa o:

— jakości elementów przyrodniczych, dotrzymywaniu standardów jakości środowiska określonych przepisami oraz obszarach występowania przekroczeń tych standardów,
— występujących zmianach jakości elementów przyrodniczych i przyczynach tych zmian, w tym powiązaniach przyczynowo-skutkowych występujących pomiędzy emisjami i stanem elementów przyrodniczych.

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Obecnie obowiązujący Strategiczny Program PMŚ na lata 2026-2030 powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska i obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

„Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034" wykorzystuje i będzie wykorzystywał informacje wytworzone w ramach PMŚ w celu monitorowania skuteczności działań i strategicznego planowania w zakresie ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju.

Wyniki monitoringu publikowane są w wydawanych co roku raportach o stanie środowiska w województwie łódzkim oraz w rocznych ocenach jakości powietrza w województwie łódzkim.

Miasto i Gmina Bolimów monitoruje realizację lokalnych działań środowiskowych oraz wykorzystuje dostępne wyniki badań i ocen prowadzonych przez właściwe instytucje, przede wszystkim GIOŚ, a także dane dotyczące gospodarki wodno-ściekowej, odpadów, zasobów przyrodniczych i innych komponentów środowiska.

6. Cele programu ochrony środowiska, zadania i ich finansowanie

6.1 Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska

Na podstawie diagnozy stanu istniejącego oraz zagrożeń środowiska przyrodniczego Miasta i Gminy Bolimów, zachowując spójność z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na szczeblu krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym, dla każdego z obszarów interwencji określono kierunki interwencji oraz wyznaczono cele i zadania do realizacji.

W ramach poszczególnych obszarów interwencji wyznaczono cele operacyjne i działania ekologiczne, które zostały zaprezentowane w formie tabelarycznej. Harmonogram rzeczowo-finansowy zaplanowanych w przedmiotowym dokumencie zadań został przedstawiony zgodnie z Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska (Ministerstwo Klimatu i Środowiska, Warszawa, 2 września 2015 r.).

Zaplanowane zadania mają na celu poprawę jakości środowiska na terenie miasta i gminy Bolimów. Ich realizacja nie wpłynie negatywnie na obszary chronione. Zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji planowanej do utworzenia infrastruktury nie będą podejmowane działania, których skutkiem byłoby naruszenie katalogu czynności zabronionych w odniesieniu do poszczególnych form ochrony przyrody, występujących na tym obszarze lub ich negatywne oddziaływanie będzie ograniczone do minimalnego poziomu. Zadania nie wpłyną w sposób znaczący na siedliska oraz populacje gatunków chronionych. Realizacja Programu Ochrony

Środowiska nie wpłynie negatywnie na realizację celów ochrony obszarów chronionych. Przedsięwzięcia prowadzone będą na terenach głównie zurbanizowanych. Spodziewane są jedynie krótkoterminowe oddziaływania lub uciążliwości związane z prowadzonymi robotami budowlanymi, które ustaną po ich zakończeniu.

Należy zaznaczyć, że podmioty realizujące poszczególne działania powinny każdorazowo rozpatrywać kwestie ich wpływu na środowisko na kolejnych etapach procesu planistycznego i inwestycyjnego, po doprecyzowaniu lokalizacji, rodzaju i zakresu danego przedsięwzięcia, wpisującego się w założenia niniejszego dokumentu.

Tabela 39. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034[60]

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Liczba wykonanych analiz dotyczących ubóstwa energetycznego [szt.]. Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1	Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego	Wykonanie analizy ubóstwa energetycznego	Miasto i Gmina Bolimów	Brak lub niekompletność danych
		Liczba nowych instalacji OZE w budynkach prywatnych [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości	Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej	Instalacja OZE w budynkach prywatnych	Miasto i Gmina Bolimów Właściciele nieruchomości	Wysokie koszty
		Liczba przeprowadzonych inwestycji poprawiających efektywność energetyczną budynków publicznych [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1		Poprawa efektywności energetycznej kompleksu budynków Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bolimowie	Miasto i Gmina Bolimów Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bolimowie	Wysokie koszty
		Liczba programów dofinansowujących wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, z których mogą korzystać mieszkańcy [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	1	1		Programy dofinansowujące i zachęcające do korzystania z odnawialnych źródeł energii	Miasto i Gmina Bolimów	Brak zainteresowania mieszkańców, wysokie koszty

[60] Wartość bazowa zadań wynosi „0”, ponieważ zadania się jeszcze nie rozpoczęły lub ich wartość jest nieznana w momencie sporządzania dokumentu w wyniku braku danych, natomiast niektóre z wartości docelowych zostały określone w sposób opisowy, ponieważ w momencie sporządzania dokumentu nie ma dokładnej możliwości określenia wartości wskaźnika

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Długość ścieżek rowerowych [km] Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Urząd Miasta i Gminy Bolimów	6,6	>6,6	Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego	Budowa nowych ścieżek rowerowych	Miasto i Gmina Bolimów	Wysokie koszty, ograniczona dostępność
		Liczba nowych i funkcjonujących linii autobusowych [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości		Organizacja publicznego transportu zbiorowego	Miasto i Gmina Bolimów	Niewystarczająca infrastruktura, ograniczona dostępność
ZAGROŻENIA HAŁASEM	**POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO**	Liczba wybudowanych obwodnic, w celu ograniczenia ruchu na drodze wojewódzkiej [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1	Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej	Budowa obwodnicy Bolimowa	Miasto i Gmina Bolimów Zarządcy dróg	Brak środków finansowych; Opóźnienia w realizacji projektu; Opór społeczny wobec utrudnień komunikacyjnych
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	**OGRANICZENIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA ŚRODOWISKO**	Liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM [szt.] Źródło: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	0	0	Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców	Wprowadzenie zapisów do mpzp w zakresie możliwości lokalizacji instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Miasto i Gmina Bolimów	Nieobjęcie planami obszaru całego terenu, wadliwość planów
GOSPODAROWANIE WODAMI	**OSIĄGNIĘCIE LUB UTRZYMANIE DOBREGO STANU WÓD**	Liczba zrealizowanych projektów zagospodarowania i retencjonowania wód (starorzecze Rawki / zalew) [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1	Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania	Zagospodarowanie starorzecza rzeki Rawki oraz zalewu Joachimów-Mogiły/Ziemiary	Miasto i Gmina Bolimów RZGW Warszawa	Wysokie koszty

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
		Liczba wybudowanych zabezpieczeń przeciwpowodziowych [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości	Minimalizacja zagrożenia powodzią	Ograniczanie skutków zjawisk ekstremalnych poprzez tworzenie ekologicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych	Miasto i Gmina Bolimów	Trudność wprowadzania na poziomie Miasta i Gminy; Wysokie koszty
		Odsetek inwestycji przy których wyborze lokalizacji wzięto pod uwagę obszary zagrożenia powodziowego [%] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	100%		Racjonalne gospodarowanie obszarami zagrożenia powodziowego zgodnie z dokumentami planistycznymi Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów	Opóźnienia w procedurach planistycznych
		Liczba przeprowadzonych działań edukacyjno-promocyjnych dotyczących oszczędzania wody [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości	Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody poprzez działania edukacyjno-promocyjne	Miasto i Gmina Bolimów	Niskie zainteresowanie mieszkańców
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	**ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ**	Długość sieci kanalizacyjnej [km] Źródło: Główny Urząd Statystyczny	28,2	>28,2	Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy	Budowa kanalizacji sanitarnej we wschodniej części Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów	Wysoki koszt inwestycji
		Liczba gminnych oczyszczalni ścieków [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	1	2		Budowa gminnej oczyszczalni ścieków we wschodniej części Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów	Wysoki koszt inwestycji
		Liczba zmodernizowanych oczyszczalni ścieków [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1		Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków	Miasto i Gmina Bolimów	Wysoki koszt inwestycji
		Długość sieci wodociągowej [km] Źródło: Główny Urząd Statystyczny	99,9	>99,9		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej w gminie Bolimów	Miasto i Gmina Bolimów	Wysoki koszt inwestycji

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
ZASOBY GEOLOGICZNE	**OCHRONA I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI**	Liczba miejsc nielegalnego wydobycia kopalin [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	0	Nadzór nad zasobami kopalin	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin	Miasto i Gmina Bolimów Starostwo Powiatowe w Skierniewicach	Niedokładność, nieefektywny system kontroli
GLEBY	**OCHRONA GLEB PRZED DEGRADACJA**	Liczba przeprowadzonych szkoleń [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów, ŁODR	0	Wzrost wartości	Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo	Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin	Miasto i Gmina Bolimów WODR	Nieefektywność działań Niskie zainteresowanie mieszkańców
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	**ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI**	Odpady komunalne zebrane w ciągu roku [Mg] Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi	864,68	< 864,68	Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi	Miasto i Gmina Bolimów	Brak zainteresowania mieszkańców
		Stopień zutylizowanego azbestu [%] Źródło: Baza azbestowa GOV	14,42	>14,42		Kontynuacja programów usuwania azbestu	Miasto i Gmina Bolimów	Brak zainteresowania mieszkańców
		Liczba dzikich wysypisk na terenie gminy [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	0		Niedopuszczanie do tworzenia dzikich wysypisk na terenie gminy	Miasto i Gmina Bolimów	Wysokie koszty

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE I OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH	Powierzchnia terenów, na których wprowadzono zadrzewienia i zakrzewienia [ha] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości	Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych	Wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień oraz zalesień na nieużytkach	Miasto i Gmina Bolimów	Wysokie koszty
		Liczba utworzonych centrów rekreacyjnych [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	1		Utworzenie centrum rekreacyjnego w rejonie zbiornika wodnego Joachimów – Mogiły/Ziemiary	Miasto i Gmina Bolimów	Wysokie koszty; Brak zainteresowania mieszkańców
		Liczba obiektów i obszarów objętych ochroną przyrody [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów, Nadleśnictwo Skierniewice, Nadleśnictwo Radziwiłłów	84	84		Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody	Miasto i Gmina Bolimów Nadleśnictwo Skierniewice, Nadleśnictwo Radziwiłłów	Wysokie koszty
		Liczba przeprowadzonych działań ochronnych [szt.] Źródło: RDOŚ w Łodzi	0	Wzrost wartości		Ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej	Miasto i Gmina Bolimów, RDOŚ w Łodzi	Wysokie koszty
		Liczba działań z zakresu edukacji ekologicznej dotyczących ochrony przyrody [szt.] Źródło: Urząd Miasta i Gminy Bolimów	0	Wzrost wartości		Edukacja ekologiczna – realizacja różnego rodzaju akcji (np. sprzątanie świata), organizacja konkursów, szkoleń, pogadanek w szkołach, wycieczek	Miasto i Gmina Bolimów	Brak zainteresowania mieszkańców

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa wraz ze źródłem danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	**OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI**	Liczba doposażonych jednostek OSP [szt.] Źródło: WIOŚ	0	Wg potrzeb	Przeciwdziałanie poważnym awariom	Doposażenie jednostek OSP	Miasto i Gmina Bolimów	Wysokie koszty

Źródło: Opracowanie własne

6.2 Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem

Szacunkowe koszty realizacji zadań własnych Miasta i Gminy Bolimów w każdym roku trwania Programu wraz ze źródłami ich finansowania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]								Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	Wykonanie analizy ubóstwa energetycznego	Miasto i Gmina Bolimów	Wykonanie analizy ubóstwa energetycznego	-	-	-	-	-	-	-	**Wykonanie analizy ubóstwa energetycznego**	Budżet Miasta i Gminy
	Instalacja OZE w budynkach prywatnych	Miasto i Gmina Bolimów	Zadanie zaplanowane na lata 2022-2030 Środki zewnętrzne, w tym UE: 4 800 000 zł Środki Miasta i Gminy Bolimów: 1 200 000 zł				-	-	-	-	**6 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Środki zewnętrzne, w tym UE
	Poprawa efektywności energetycznej kompleksu budynków Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Bolimowie	Miasto i Gmina Bolimów Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bolimowie	1 547 395,5	-	-	-	-	-	-	-	**1 547 395,5**	Budżet Miasta i Gminy
	Programy dofinansowujące i zachęcające do korzystania z odnawialnych źródeł energii	Miasto i Gmina Bolimów	Brak możliwości oszacowania kosztów realizacji zadania ze względu na brak danych umożliwiających określenie zakresu i wartości planowanych prac. Szacunkowe koszty zostaną określone na etapie przygotowania inwestycji									Budżet Miasta i Gminy, NFOŚiGW, WFOŚiGW

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]								Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem	
	Budowa nowych ścieżek rowerowych	Miasto i Gmina Bolimów	Zadanie zaplanowane na lata 2024-2027 Środki zewnętrzne, w tym UE: 20 800 000 Środki własne: 5 200 000 zł	-	-	-	-	-	-	-	**26 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Środki zewnętrzne, w tym UE
	Organizacja publicznego transportu zbiorowego	Miasto i Gmina Bolimów	111 982,00	111 595,00	-	-	-	-	-	-	**223 577**	Budżet Miasta i Gminy
ZAGROŻENIA HAŁASEM	Budowa obwodnicy Bolimowa	Miasto i Gmina Bolimów Zarządcy dróg	Środki zewnętrzne, w tym UE: 96 000 000 zł Środki własne: 24 000 000 zł								**120 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Zarządcy dróg Środki zewnętrzne, w tym UE

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem	
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	Wprowadzenie zapisów do mpzp w zakresie możliwości lokalizacji instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach opracowania mpzp									Budżet Miasta i Gminy KPO
GOSPODAROWANIE WODAMI	Zagospodarowanie starorzecza rzeki Rawki oraz zalewu Joachimów-Mogiły/Ziemiary	Miasto i Gmina Bolimów RZGW Warszawa	Zadanie zaplanowane na lata 2025-2030 Środki zewnętrzne, w tym UE: 17 000 000 zł Środki własne: 3 000 000 zł				-	-	-	-	**20 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Środki zewnętrzne, w tym UE
	Ograniczanie skutków zjawisk ekstremalnych poprzez tworzenie ekologicznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy
	Racjonalne gospodarowanie obszarami zagrożenia powodziowego zgodnie z dokumentami planistycznymi Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy
	Propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody poprzez działania edukacyjno-promocyjne	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem	
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	Budowa kanalizacji sanitarnej we wschodniej części Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów	Koszty oszacowane na oba zadania Środki zewnętrzne, w tym UE: 72 000 000 zł Środki własne: 18 000 000 zł								**90 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Środki zewnętrzne, w tym UE
	Budowa gminnej oczyszczalni ścieków we wschodniej części Miasta i Gminy	Miasto i Gmina Bolimów										
	Modernizacja istniejącej oczyszczalni ścieków	Miasto i Gmina Bolimów	Zadanie zaplanowane na lata 2027-2030 Środki zewnętrzne, w tym UE: 3 200 000 zł Środki własne: 800 000 zł				-	-	-	-	**4 000 000**	Budżet Miasta i Gminy Środki zewnętrzne, w tym UE
	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej w gminie Bolimów	Miasto i Gmina Bolimów	Koszt do oszacowania na etapie realizacji zadania									Budżet Miasta i Gminy
ZASOBY GEOLOGICZNE	Inwentaryzacja miejsc nielegalnego wydobycia kopalin	Miasto i Gmina Bolimów Starostwo Powiatowe w Skierniewicach	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy
GLEBY	Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród rolników z zakresu stosowania nawozów i środków ochrony roślin	Miasto i Gmina Bolimów ŁODR	Koszt do oszacowania na etapie realizacji zadania									Budżet Miasta i Gminy
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIE	Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem	
	Kontynuacja programów usuwania azbestu	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy
	Niedopuszczanie do tworzenia dzikich wysypisk na terenie gminy	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy
ZASOBY PRZYRODNICZE	Wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień oraz zalesień na nieużytkach	Miasto i Gmina Bolimów	Koszt do oszacowania na etapie realizacji zadania									Budżet Miasta i Gminy
	Utworzenie centrum rekreacyjnego w rejonie zbiornika wodnego Joachimów-Mogiły/Ziemiary	Miasto i Gmina Bolimów	Zadanie zaplanowano na lata 2023-2027 Środki zewnętrzne, w tym UE: 8 500 000 zł Środki własne: 1 500 000 zł	-	-	-	-	-	-	-	**10 000 000**	Budżet Miasta i Gminy
	Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody	Miasto i Gmina Bolimów Nadleśnictwo Skierniewice Nadleśnictwo Radziwiłłów	Koszt do oszacowania na etapie realizacji zadania									Budżet Miasta i Gminy Nadleśnictwo Skierniewice Nadleśnictwo Radziwiłłów
	Ochrona, wzbogacanie i odtwarzanie różnorodności biologicznej	Miasto i Gmina Bolimów, RDOŚ w Łodzi	Koszt do oszacowania na etapie realizacji zadania									Budżet Miasta i Gminy RDOŚ w Łodzi

Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania [zł]									Źródła finansowania
			2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Razem	
	Edukacja ekologiczna – realizacja różnego rodzaju akcji (np. sprzątanie świata), organizacja konkursów szkoleń, pogadanek w szkołach, wycieczek	Miasto i Gmina Bolimów	Zadanie zaplanowano na lata 2027-2030 Środki zewnętrzne, w tym UE: 240 000 zł Środki własne: 60 000 zł				-	-	-	-	**300 000**	Budżet Miasta i Gminy
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	Doposażenie jednostek OSP	Miasto i Gmina Bolimów	W ramach bieżącej działalności Gminy									Budżet Miasta i Gminy

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację wraz z jednostkami włączonymi w realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania	Źródła finansowania
1.	**OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA**	Prowadzenie systemu monitoringu powietrza oraz kontrola dotrzymania standardów emisyjnych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ
2.	**ZAGROŻENIA HAŁASEM**	Prowadzenie monitoringu poziomu hałasu w środowisku	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ
3.	**POLA ELEKTROMAGNETYCZNE**	Prowadzenie monitoringu natężenia pól elektromagnetycznych	GIOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ
4.	**GOSPODAROWANIE WODAMI**	Prowadzenie monitoringu jakości wód powierzchniowych i podziemnych	GIOŚ, PIG-PIB	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ
5.	**GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA**	Kontrola pozwoleń wodnoprawnych	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących
6.	**ZASOBY GEOLOGICZNE**	Kontrola i ograniczenie nielegalnej eksploatacji kopalin	Okręgowy Urząd Górniczy (OUG)	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, Środki własne OUG
7.	**GLEBY**	Zapobieganie zanieczyszczeniom gleb, zwłaszcza środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi	Urząd Marszałkowski, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza, Właściciele gospodarstw rolnych	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Środki własne jednostek realizujących
8.	**GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW**	Prowadzenie i monitorowanie bazy danych azbestu i PCB	Urząd Marszałkowski	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, fundusze zewnętrzne
9.	**ZASOBY PRZYRODNICZE**	Monitorowanie i kontrolowanie podmiotów korzystających ze środowiska	GIOŚ, RDOŚ	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ
10.	**ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI**	Prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych	GIOŚ, Powiatowa Państwowa Straż Pożarna	Zgodnie z planem budżetu jednostek realizujących zadanie	Budżet Państwa, GIOŚ

Źródło: Opracowanie własne

6.3 Instrumenty realizacji programu

Realizacja zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego w polskim porządku prawnym opiera się na bogatym zasobie aktów prawnych regulujących tę materię, wśród których kluczowymi są: prawo ochrony środowiska, prawo wodne, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie przyrody, ustawa o odpadach, prawo geologiczne i górnicze oraz prawo budowlane.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 będzie realizowany w oparciu o instrumenty, które można podzielić na prawne, finansowe, społeczne i strukturalne.

Do instrumentów prawnych zalicza się przede wszystkim wydawane decyzje i pozwolenia. Do kompetencji Burmistrza Miasta i Gminy Bolimów należy m.in. wydawanie decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego czy decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Działania przewidziane do realizacji w ramach przedmiotowego Programu mogą wymagać również uzyskania innych decyzji lub pozwoleń, np. pozwolenia na budowę, które wydaje starosta czy pozwolenia wodnoprawnego, które w zależności od rodzaju inwestycji wydaje: dyrektor zarządu zlewni Wód Polskich, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich lub minister właściwy do spraw gospodarki wodnej.

Do instrumentów finansowych, poza opłatami i administracyjnymi karami pieniężnymi, należy zaliczyć środki finansowe na realizację poszczególnych działań określonych w Programie. Planowane działania będą wdrażane z wykorzystaniem środków własnych Miasta i Gminy (w ramach budżetu Miasta i Gminy Bolimów), ale również w oparciu o środki zewnętrzne, w tym dotacje i pożyczki z funduszy krajowych, europejskich czy norweskich. Część zadań będzie realizowana przez jednostki organizacyjne Miasta i Gminy w ramach ich budżetów, ale także przez indywidualnych mieszkańców. Ponadto w Programie uwzględnione zostały zadania monitorowane, za których realizację odpowiadają organy zewnętrzne, które będą pokrywać koszty zadań zgodnie z planem swoich budżetów. Źródła finansowania poszczególnych zadań zostały wskazane w rozdziale 6.2. Harmonogram zadań wraz z ich finansowaniem.

Najważniejszym instrumentem społecznym realizacji Programu jest edukacja ekologiczna, w tym organizowanie konkursów, warsztatów czy kampanii informacyjno-edukacyjnych dla mieszkańców. Innym instrumentem społecznym są również postępowania prowadzone z udziałem społeczeństwa oraz konsultacje społeczne, w ramach których można zgłaszać uwagi i sugestie do projektów dokumentów strategicznych i programów, jak również planowanych inwestycji. Planowane działania edukacyjne zostały opisane w rozdziale 6.1. Kierunki interwencji, cele oraz zadania wynikające z oceny stanu środowiska.

Do kolejnych instrumentów – strukturalnych zalicza się strategie i programy realizowane na szczeblu gminnym, w ramach których określane są kierunki działań z zakresu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska. Są to m.in.:

— Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bolimów na lata 2016-2032, przyjęty uchwałą nr XXVI/136/2016 Rady Gminy Bolimów z dnia 30 grudnia 2016 r.,

— Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Bolimów, przyjęty uchwałą nr XX/107/2016 Rady Gminy Bolimów z dnia 10 czerwca 2016 r.,
— Gminny Program Rewitalizacji Gminy Bolimów na lata 2026-2035, którego sporządzenie zostało zaplanowane uchwałą nr XXV/140/2026 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 30 marca 2026 r.,
— obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
— regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta i gminy Bolimów.

7. System realizacji programu ochrony środowiska

7.1 Zarządzanie ochroną środowiska w gminie

Dla każdego z zaplanowanych zadań określono podmiot odpowiedzialny za jego realizację. Poza działaniami bezpośrednio realizowanymi przez Miasto i Gminę Bolimów, uwzględniono zadania jej jednostek organizacyjnych. W Programie określone zostały również zadania monitorowane, za których realizację odpowiadają organy zewnętrzne.

Z punktu widzenia realizacji poszczególnych zadań we wdrażaniu Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 udział będą brały:

— podmioty odpowiedzialne za realizację planowanych w ramach Programu zadań (Miasto i Gmina Bolimów, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Bolimowie, RZGW Warszawa, Starostwo Powiatowe w Skierniewicach, Nadleśnictwo Skierniewice, Nadleśnictwo Radziwiłłów, RDOŚ w Łodzi),
— podmioty odpowiedzialne za realizację zadań monitorowanych (GIOŚ, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, Urząd Marszałkowski, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza, RDOŚ i Powiatowa Państwowa Straż Pożarna, Łódzki Oddział Doradztwa Rolniczego).

Ponadto do grupy podmiotów kształtujących społeczne wsparcie wdrażania Programu Ochrony Środowiska należą:

— lokalne media (w zakresie informowania i promocji działań prośrodowiskowych),
— szkoły (w zakresie edukacji ekologicznej),
— organizacje pozarządowe (współudział w realizacji zadań i kształtowaniu postaw ekologicznych).

Bezpośrednim organem odpowiedzialnym za realizację zapisów Programu jest Burmistrz Miasta i Gminy Bolimów.

7.2 Monitoring programu ochrony środowiska

Zgodnie z art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.), organ wykonawczy miasta i gminy jest zobowiązany sporządzać co dwa lata raporty z wykonania programów ochrony środowiska, które przedstawia na posiedzeniach rady miasta i gminy, a następnie przekazuje organowi wykonawczemu powiatu. Wskazane jest, by ewentualne korekty programu ochrony środowiska były wprowadzane w drodze uchwały.

Pierwszy raport z wykonania przedmiotowego „Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034" powinien obejmować lata 2027-2028, następny lata 2029-2030 itd.

W związku z powyższym, podstawowe działania mające na celu kontrolę wdrażania programu obejmują sporządzanie co dwa lata raportu oceniającego postęp wdrażania tegoż programu, którego przykładowa formuła powinna zawierać:

— ocenę efektywności wykonania zadań,
— ocenę aktualności zidentyfikowanych problemów ekologicznych oraz adekwatności podjętych działań,
— ocenę stopnia realizacji Programu w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań i przyjętych celów,
— ocenę rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
— ocenę przyczyn ewentualnych rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami a ich wykonaniem,
— ocenę niezbędnych modyfikacji programu.

Po sporządzeniu raportu z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 Burmistrz Miasta i Gminy Bolimów przedstawi efekty podjętych działań Radzie Miasta i Gminy Bolimów, a następnie przekaże do wiadomości raport Zarządowi Powiatu Skierniewickiego. W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które powinny zostać zweryfikowane w trakcie oceny stopnia realizacji zaplanowanych zadań.

Tabela 42. Propozycje wskaźników monitorowania celów

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitorowania celu
OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	POPRAWA JAKOŚCI POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO	Liczba substancji, dla których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych lub celu długoterminowego
ZAGROŻENIA HAŁASEM	POPRAWA KLIMATU AKUSTYCZNEGO	Liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	OGRANICZENIE ODDZIAŁYWANIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA ŚRODOWISKO	Liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych
GOSPODAROWANIE WODAMI	DĄŻENIE DO OSIĄGNIĘCIA DOBREGO STANU WÓD I JEGO UTRZYMANIA	Liczba JCWP i JCWPd o dobrym stanie
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY WODNO-ŚCIEKOWEJ	Odsetek gospodarstw domowych podłączonych do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej
ZASOBY GEOLOGICZNE	OCHRONA I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI	Stopień uwzględnienia ochrony złóż kopalin w dokumentach planistycznych
GLEBY	OCHRONA GLEB PRZED DEGRADACJĄ I ZANIECZYSZCZENIEM	Liczba stwierdzonych przekroczeń dopuszczalnych zawartości substancji

Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik monitorowania celu
		powodujących ryzyko w glebie lub ziemi
GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ SYSTEMU GOSPODAROWANIA ODPADAMI	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych
ZASOBY PRZYRODNICZE	ZACHOWANIE I OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH	Liczba obszarów objętych formami ochrony przyrody
ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	OCHRONA PRZED POWAŻNYMI AWARIAMI I ZAGROŻENIAMI NATURALNYMI	Liczba przypadków wystąpienia poważnych awarii na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne

8. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

W niniejszej tabeli została opisana zgodność z dokumentami strategicznymi i programowymi. Przedstawiono akty prawne przyjmujące dane dokumenty czy programy, wyznaczone w nich kierunki działań/działania odnoszące się do ochrony środowiska oraz wykazana została zgodność Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 z tymi dokumentami/programami poprzez przedstawienie celów środowiskowych/kierunków działań, które są spójne z celami/kierunkami działań/działaniami w dokumencie strategicznym czy programie.

Tabela 43. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Uchwała nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r.	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony: — Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich; Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia: — Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju; — Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej; Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko: — Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód; — Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania; — Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego; — Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją; — Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi; — Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami; — Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	Rada Ministrów przyjęła Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, tzw. SPA2020 w dniu 29.10.2013 r.	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska: — Kierunek działań 1.1 – dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu; — Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu; — Kierunek działań 1.5 – adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie. Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich: — Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu; Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu: — Kierunek działań 4.1 – monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu (miasta i obszary wiejskie); Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu: — Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczenia ich wpływu.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030	Konkluzje Rady Europejskiej z dn. 23-24 października 2014 r.	Cel: Ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych względem roku 1990; Cel: Zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii; Cel: Poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Uchwała nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r.	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego: — Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód; — Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania;	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej; Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska: — Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym; Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu; — Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych; Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa; — Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji; Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska — Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.	— Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Polityka energetyczna Polski do 2030 roku	Obwieszczenie Ministra Gospodarki z dnia 21 grudnia 2009 r.	Cel szczegółowy: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych; Cel szczegółowy: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej; Cel szczegółowy: Rozwój odnawialnych źródeł energii; Cel szczegółowy: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji; Cel szczegółowy: Poprawa efektywności energetycznej.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego
Polityka energetyczna Polski do 2040 roku	Uchwała nr 22/2021 (Obwieszczenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 2 marca 2021 r. w sprawie polityki energetycznej państwa do 2040 r. M.P. z 2021 r. poz. 264)	Cel 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii Cel 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji Cel 8. Poprawa efektywności energetycznej	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030	Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia „Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030”	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy
Strategia rozwoju kapitału ludzkiego 2030	Uchwała Rady Ministrów nr 184/2020 z dnia 14 grudnia 2020 r.	Cel szczegółowy 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa do roku 2030	Uchwała nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. z 2020 r. poz. 1060)	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska II.3 Zrównoważona rewitalizacja wsi i małych miast II. 4 Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska II. 5 Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałania tym zmianom	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Strategia Rozwoju Kapitału społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030	Uchwała nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r.	Cele szczegółowe: 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną 2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony 3. Skuteczne państwo i inwestycje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku	Uchwała nr 105 z dnia 24 września 2019 r. (M.P. z 2019 r. poz. 1054)	Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Komunikat Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza	Kierunkami interwencji prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, będą: — utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ, — ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego, — ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego — ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska, — zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE,	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		— edukacja ekologiczna, — zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza, Celem będzie także ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan powietrza, w tym z uwzględnieniem działań dla sektora mieszkalnictwa do realizacji na obszarach wiejskich.	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi
Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028	Uchwała nr 96 Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2023 r. w sprawie Krajowego planu gospodarki odpadami 2028	W gospodarce odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji, przyjęto następujące cele: 1) wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów, 2) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat ZPO, w tym zakresie ZPO żywności, 3) osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych: a) 55% dla roku 2025, b) 60% dla roku 2030, c) 65% dla roku 2035, 4) minimalizacja ilości składowanych odpadów: a) do 30% w roku 2025, b) do 20% w roku 2030, c) do 10% w roku 2035, 5) zwiększenie recyklingu organicznego przez propagowanie kompostowania przez mieszkańców bioodpadów „u źródła”, 6) zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia, 7) zwiększanie świadomości i wiedzy społeczeństwa na temat postępowania z odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami, 8) zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów, 9) zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu,	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		10) utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby składowanych nie było więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r., ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032	Uchwała nr 39/2010 Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.	Cele: — usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, — minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju, — likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi
Krajowy Program Zapobiegania Powstawaniu Odpadów	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.	Celem Programu, przez realizację ujętych w nim inwestycji, jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi
Aktualizacja „Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych”	Rada Ministrów 5 maja 2022 r. przyjęła szóstą aktualizację KPOŚK	Cele: — niepogarszanie stanu części wód, — osiągnięcie dobrego stanu wód: ekologicznego i chemicznego dla wód powierzchniowych, — dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, — spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawie, w odniesieniu do obszarów chronionych (w tym wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie), — zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.	
Program wodno–środowiskowy kraju	Artykuł 4 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. (RDW)	— niepogarszanie stanu części wód, — osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, — spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m. in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie), — zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji.	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy
Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły	Priorytetem IIaPGW na obszarze dorzecza Wisły jest stworzenie w ekosystemach wodnych i od wód zależnych warunków, określonych w RDW, sprzyjających osiągnięciu celów środowiskowych wyznaczonych dla poszczególnych JCW oraz dla obszarów chronionych. Zestaw działań IIaPGW zawiera również działania zmierzające do utrzymania dobrego stanu w tych JCW, które stan ten osiągnęły.	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy
Plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania	Cele: — zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego, — obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego, — poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym.	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
	ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły		— Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy
Plan przeciwdziałania skutkom suszy	Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy	Cele szczegółowe: — skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy, — zwiększenie retencji na obszarach dorzeczy, — edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy, — formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.	Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców
Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2030	Uchwała nr XXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.	Cel 3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska Cel 3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu Cel 3.4. Nowoczesna energetyka w województwie Cel 3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego 2030+	Uchwała nr LV/679/18 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 sierpnia 2018 r.	III. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej Kierunki rozwoju: — III.1. rozwój systemu elektroenergetycznego — III.2. rozwój energetyki wykorzystującej OZE — III.3. rozwój systemu gazociągów — III.4. rozwój systemów ciepłowniczych w miastach — III.5. rozwój systemów wodociągowych — III.6. rozwój systemów kanalizacyjnych — III.7. racjonalizacja gospodarki odpadami — III.8. poprawa efektywności oczyszczania województwa z azbestu — III.9. rozwój systemów teleinformatycznych	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		IV. Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego Kierunki rozwoju: — IV.1. racjonalne wykorzystanie powierzchni ziemi — IV.2. zwiększanie i poprawa jakości zasobów wodnych — IV.3. poprawa jakości powietrza — IV.4. kształtowanie zasobów leśnych — IV.5. zachowanie i wzrost różnorodności biologicznej — IV.6. zachowanie najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego — IV.7. przeciwdziałanie zagrożeniom	Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Program ochrony środowiska dla województwa łódzkiego na lata 2025-2028 z perspektywą do 2030	Uchwała Nr XIII/160/25 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 15 kwietnia 2025 r.	1. Ochrona klimatu i jakości powietrza. Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Zagrożenia hałasem Cel: Poprawa klimatu akustycznego w województwie łódzkim	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		3. Pola elektromagnetyczne Cel: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi 4. Gospodarowanie wodami Cel: Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) - rzecznych i jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) Cel: Ochrona przed niedoborami wody i powodziami 5. Gospodarka wodno-ściekowa Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej 6. Zasoby geologiczne Cel: Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi 7. Gleby Cel: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu 8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa łódzkiego 9. Zasoby przyrodnicze Cel: Ochrona różnorodności biologicznej oraz krajobrazowej na terenie województwa łódzkiego 10. Zagrożenia poważnymi awariami Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii oraz minimalizacja ich skutków	— Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa łódzkiego	Uchwała Nr II/40/24 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 czerwca 2024 r.	Celem POH jest określenie działań ograniczających poziom hałasu w środowisku, a tym samym poprawa klimatu akustycznego i jakości życia mieszkańców województwa poprzez ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych związanych z hałasem.	Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej
Program ochrony powietrza dla strefy łódzkiej	Uchwała Nr LXIII/694/23 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 listopada 2023 r. zmieniająca uchwałę w sprawie programu ochrony powietrza i planu działań krótkoterminowych dla strefy łódzkiej	Program ochrony powietrza jest dokumentem, który podaje ważne przyczyny (źródła) przekroczenia norm jakości powietrza w odniesieniu do pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5, benzo(a)pirenu oraz ozonu w strefie łódzkiej, ma on na celu zdefiniowanie skutecznych i wykonalnych działań, których wdrożenie poprawi jakość powietrza i spełni normy określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego
Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2025-2030 z uwzględnieniem lat 2031-2036	Uchwała nr XVII/204/2025 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 sierpnia 2025 r.	Celem nadrzędnym jest rozwijanie na terenie województwa łódzkiego systemu gospodarki odpadami opartego na zapobieganiu powstawaniu odpadów, przygotowywaniu ich do ponownego użycia, recyklingu oraz innych metodach odzysku i unieszkodliwiania. Zgodnie z KPGO 2028 przyjmuje się następujące cele główne w zakresie gospodarki odpadami: — wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów; — transformację w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym w szczególności zapobiegania marnotrawstwu żywności oraz wdrożenia na terenie województwa symbiozy gospodarczej; — przerwanie powiązania między rosnącą ilością odpadów a wzrostem gospodarczym oraz położenie nacisku na zapobieganie powstawaniu odpadów, w tym na ponowne użycie; — intensyfikacja odzysku, szczególnie recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych, papieru i tektury oraz uzyskiwania energii zawartej w odpadach zgodnie z wymogami ochrony środowiska; — ograniczenie ilości odpadów unieszkodliwianych na składowiskach odpadów; — ograniczanie zjawiska nielegalnego składowania odpadów.	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
Strategia Rozwoju Gminy Bolimów na lata 2022-2030	Uchwała nr LIV/325/2022 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 24 października 2022 roku	Cel strategiczny 2: Ochrona środowiska naturalnego, zrównoważone wykorzystanie zasobów dla rozwoju życia społeczno-gospodarczego Cel operacyjny 2.2 Poprawa i ochrona środowiska przyrodniczego, adaptacja do zmian klimatu	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2026-2035	Uchwała nr XXV/140/2026 Rady Miasta i Gminy Bolimów z dnia 30 marca 2026 roku o przystąpieniu do sporządzenia[61]	Cel strategiczny 1: Ochrona dziedzictwa kulturowego i religijnego Cel strategiczny 2: Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią

[61] Stan na 21.10.2026

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			— Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Plan gospodarki niskoemisyjnej Gminy Bolimów	Uchwała Nr XX/107/2016 Rady Gminy Bolimów z dnia 10 czerwca 2016 roku	Cel strategiczny I: Wspieranie i rozwój przedsiębiorczości, w szczególności poprzez aktywizację lokalnych zasobów oraz wykorzystanie lokalnych i regionalnych specjalizacji. — rozwój energetyki przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, Cel strategiczny II: Ochrona środowiska przyrodniczego i kształtowanie ładu przestrzennego. — wspieranie gospodarki niskoemisyjnej przy jednoczesnym wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii.	Cel: Poprawa jakości powietrza atmosferycznego — Kierunek interwencji: Identyfikacja gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem energetycznym oraz określenie potrzeb w zakresie termomodernizacji, wymiany źródeł ciepła i doradztwa energetycznego — Kierunek interwencji: Wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz poprawa efektywności energetycznej — Kierunek interwencji: Promowanie ekologicznych środków transportu i transportu zbiorowego Cel: Poprawa klimatu akustycznego — Kierunek interwencji: Ograniczenie hałasu drogowego pochodzącego z dużego natężenia ruchu na drodze wojewódzkiej

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
			Cel: Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko — Kierunek interwencji: Kontrola i ograniczanie potencjalnego oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i mieszkańców Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie dobrego stanu wód — Kierunek interwencji: Dążenie do osiągnięcia dobrego stanu wód i jego utrzymania — Kierunek interwencji: Minimalizacja zagrożenia powodzią — Kierunek interwencji: Racjonalizacja zużycia wody oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców Cel: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-ściekowej — Kierunek interwencji: Stworzenie kompleksowego systemu gospodarki wodno-ściekowej na całym terenie miasta i gminy Cel: Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi — Kierunek interwencji: Nadzór nad zasobami kopalin Cel: Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem — Kierunek interwencji: Ochrona gleb wykorzystywanych rolniczo Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi Cel: Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczych — Kierunek interwencji: Zachowanie i rozwój obszarów cennych przyrodniczo oraz chronionych Cel: Ochrona przed poważnymi awariami i zagrożeniami naturalnymi — Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie poważnym awariom
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Bolimów na lata 2016-2032	Uchwała nr XXVI/136/2016 Rady Gminy Bolimów z dnia 30 grudnia 2016 r.	Celem opracowania jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 r. 1. identyfikacja skali zjawiska poprzez określenie ilości i rodzaju wyrobów azbestowych, jakie są wykorzystywane 2. przedstawienie aspektów prawnych użytkowania	Cel: Zrównoważony rozwój systemu gospodarowania odpadami — Kierunek interwencji: Monitorowanie i prawidłowa realizacja systemu gospodarki odpadami komunalnymi

Nazwa dokumentu strategicznego/ programu	Akt przyjmujący dokument strategiczny/ program	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w dokumencie strategicznym/ programie odnoszące się do ochrony środowiska	Cele środowiskowe/ kierunki działań/ działania wyznaczone w Programie Ochrony Środowiska spójne z celami/ kierunkami działań/ działaniami w dokumencie strategicznym
		i usuwania wyrobów zawierających azbest, 3. opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów azbestowych, 4. określenie możliwych źródeł finansowania prac związanych z sukcesywnym usuwaniem wyrobów zawierających azbest 5. określenie listy firm prowadzących działalność w zakresie usuwania wyrobów azbestowych 6. przygotowanie listy składowisk odpadów niebezpiecznych, przyjmujących odpady zawierające azbest.	

Źródło: Opracowanie własne

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Efekty realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bolimów na lata 2019-2022 z perspektywą na lata 2023-2026 14
Tabela 2. Liczba ludności w Mieście i Gminie Bolimów w latach 2021-2025....18
Tabela 3. Położenie Miasta i Gminy Bolimów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski....18
Tabela 4. Zakres parametrów dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze miasta i gminy Bolimów określony w rocznej ocenie jakości powietrza dla województwa łódzkiego w 2025 roku 30
Tabela 5. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi 31
Tabela 6. Wynikowe klasy strefy łódzkiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej za rok 2025 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin 31
Tabela 7. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Ochrona klimatu i jakości powietrza 37
Tabela 8. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$ 39
Tabela 9. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami $L_{Aeq\ D}$ i $L_{Aeq\ N}$, które to wskaźniki mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby 40
Tabela 10. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez poszczególne grupy źródeł hałasu, z wyłączeniem hałasu powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne, wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia polityki w zakresie ochrony przed hałasem....40
Tabela 11. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez starty, lądowania i przeloty statków powietrznych oraz linie elektroenergetyczne wyrażone wskaźnikami L_{DWN} i L_N, które to wskaźniki mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem....41
Tabela 12. Lokalizacja punktów pomiarowych oraz wyniki pomiarów hałasu przemysłowego w 2025 roku związanego z działalnością zakładu przemysłowego z terenu miasta i gminy Bolimów....42
Tabela 13. Średni dobowy ruch roczny na odcinkach drogi krajowej i wojewódzkiej przebiegających przez teren miasta i gminy Bolimów w 2025 roku 42
Tabela 14. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia hałasem 43
Tabela 15. Wyniki pomiarów PEM na terenie miasta i gminy Bolimów w 2025 roku....45
Tabela 16. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Pola elektromagnetyczne 45
Tabela 17. JCWP przebiegające przez teren miasta i gminy Bolimów objęte monitoringiem w latach 2019-2024 46
Tabela 18. Ocena stanu wód JCWP na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2019-2024....49
Tabela 19. Charakterystyka punktów pomiarowych wód podziemnych badanych w ramach monitoringu regionalnego w Mieście i Gminie Bolimów....55
Tabela 20. Ocena poszczególnych wskaźników zanieczyszczeń badanych w ramach monitoringu regionalnego w punktach pomiarowych na terenie miasta i gminy Bolimów w 2025 roku 55
Tabela 21. Charakterystyka GZWP zlokalizowanych w obrębie miasta i gminy Bolimów 57
Tabela 22. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarowanie wodami 65
Tabela 23. Sieć wodociągowa na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2021-2025 66
Tabela 24. Sieć kanalizacyjna na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2021-2025....68
Tabela 25. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka wodno-ściekowa....68
Tabela 26. Aktualne obszary górnicze na terenie miasta i gminy Bolimów 71
Tabela 27. Charakterystyka złóż kopalin na terenie miasta i gminy Bolimów 71
Tabela 28. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby geologiczne 73
Tabela 29. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gleby....76
Tabela 30. Odpady odebrane z nieruchomości zamieszkałych z terenu miasta i gminy Bolimów w latach 2023-2025 [Mg]....77
Tabela 31. Osiągnięty poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych oraz poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania na terenie miasta i gminy Bolimów w latach 2023-2025....79

Tabela 32. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów 80
Tabela 33. Lasy i grunty leśne na terenie miasta i gminy Bolimów.....81
Tabela 34. Charakterystyka Rezerwatu Przyrody "Rawka" 84
Tabela 35. Pomniki przyrody występujące na terenie miasta i gminy Bolimów.....92
Tabela 36. Charakterystyka użytków ekologicznych występujących na terenie miasta i gminy Bolimów 94
Tabela 37. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zasoby przyrodnicze.....101
Tabela 38. Analiza SWOT dla obszaru interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami.....103
Tabela 39. Cele i kierunki interwencji oraz zadania Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Bolimów na lata 2027-2030 z perspektywą do 2034 110
Tabela 40. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem 116
Tabela 41. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem 122
Tabela 42. Propozycje wskaźników monitorowania celów.....125
Tabela 43. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi.....127

Rysunek 1. Położenie Miasta i Gminy Bolimów wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski.....19
Rysunek 2. Drogi na terenie miasta i gminy Bolimów.....22
Rysunek 3. Szlak rowerowy – Skierniewice Rawka PKP – Nieborów przebiegający przez Miasto i Gminę Bolimów 24
Rysunek 4. Dzielnice klimatyczne Polski wg W. Okołowicza i D. Martyn z zaznaczoną Gminą Bolimów.....27
Rysunek 5. Mapa energii wiatru w kWh/m^2/rok na wysokości 30 m nad poziomem gruntu z zaznaczoną Gminą Bolimów 33
Rysunek 6. Położenie gminy Bolimów na mapie usłonecznienia na terenie Polski.....34
Rysunek 7. Położenie gminy Bolimów na mapie rozkładu temperatury na głębokości 2 000 m p.p.t.....35
Rysunek 8. Położenie gminy Bolimów na mapie prowincji i okręgów geotermalnych Polski.....36
Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego w obrębie Miasta i Gminy Bolimów.....52
Rysunek 10. Mapa ryzyka powodziowego w obrębie Miasta i Gminy Bolimów 53
Rysunek 11. Lokalizacja JCWPd na terenie miasta i gminy Bolimów 54
Rysunek 12. Miasto i Gmina Bolimów na tle GZWP nr 2151 i 215.....57
Rysunek 13. Mapa zagrożenia suszą atmosferyczną na terenie miasta i gminy Bolimów.....60
Rysunek 14. Mapa zagrożenia suszą rolniczą na terenie miasta i gminy Bolimów 61
Rysunek 15. Mapa zagrożenia suszą hydrologiczną na terenie miasta i gminy Bolimów 62
Rysunek 16. Mapa zagrożenia suszą hydrogeologiczną na terenie miasta i gminy Bolimów.....63
Rysunek 17. Mapa łącznego zagrożenia suszą na terenie miasta i gminy Bolimów.....64
Rysunek 18. Mapa utworów przypowierzchniowych na obszarze miasta i gminy Bolimów 70
Rysunek 19. Mapa osuwisk na terenie miasta i gminy Bolimów.....72
Rysunek 20. Mapa obszarów leśnych na terenie miasta i gminy Bolimów 82
Rysunek 21. Położenie Rezerwatu Przyrody "Rawka" na terenie miasta i gminy Bolimów 84
Rysunek 22. Położenie Bolimowskiego Parku Krajobrazowego na terenie miasta i gminy Bolimów 86
Rysunek 23. Położenie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej” na terenie miasta i gminy Bolimów.....88
Rysunek 24. Położenie obszarów Natura 2000 na terenie miasta i gminy Bolimów 91
Rysunek 25. Położenie pomników przyrody na terenie miasta i gminy Bolimów.....93
Rysunek 26. Położenie użytków ekologicznych na terenie miasta i gminy Bolimów 98
Rysunek 27. Położenie korytarzy ekologicznych 2012 na terenie miasta i gminy Bolimów.....99
Rysunek 28. Położenie korytarzy ekologicznych 2005 na terenie miasta i gminy Bolimów.....100